

1. Mongqol-un niuča to[b]ča'an

Činggis qahan-nu huja'ur de'ere tenggeri-eče jaya'atu töreksen Börte-činō aju'u gergei inü Qo'ai-maral aji'ai Tenggis ketüljü irebe Onan-müren-nü teri'ün-e Burqan-qaldun-na nuntuqlaju [1b] töreksen Batačiqan aju'u

2. Batačiqan-nu kö'ün Tamača Tamača-yin kö'ün Qoričar-mergen Qoričar-mergen-nü kö'ün A'ujam-boro'ul A'ujam-boro'ul-un kö'ün [2a] Sali-qača'u Sali-qača'u-yin kö'ün Yeke-nidün Yeke-nidün-nü kö'ün Sem-soči Sem-soči-yin kö'ün Qarču

3. [2b] Qarču-yin kö'ün Borjigidai-mergen Mongqoljin-qo'a gergeitü aju'u Borjigidai-mergen-nü kö'ün Toroqoljin-bayyan Boroqčin-qo'a gergeitü Boroldai-suyalbi jala'utu Dayir Boro qoyar külü'üt aqtastu büle'e Toroqoljin-nu kö'ün Duwa-soqor Dobun-mergen qoyar büle'e

4. [3a] Duwa-soqor manglai dumda qaqča nidütü qurban ne'ürit qajar-a qaraqubüle'e

5. [3b] niken üdür Duwa-soqor Dobun-mergen de'ü-lü'e-be'en Burqan-qaldun de'ere qarba Duwa-soqor Burqan-qaldun de'ereče qaraju Tünggelik-qoroqan huru'u niken bölök irgen newüjü oroju ayisuqu-yi qaraju üjeju

6. [4a] ügülerün tede newüjü ayisuqun irgen-nü dotora niken qara'utai tergen-ü öljiğede niken ökin sayin büyyü gü'ün-ne ese ökteksen bö'esü Dobun-mergen de'ü-de'en čimada quyuya ke'eju [4b] Dobun-mergen de'ü-yü'en üjere ilebe

7. Dobun-mergen tede irgen-tür gürü'esü ünün gü qo'a sayin aldar nere yeketei Alan-qo'a neretei gü'ün-ne ber ökte'ei üdü'üi [5a] ökin aju'u

8. tede bölök irgen ber Köl Barqujin-tögüm-ün ejen Barqudai-mergen-nü ökin Barqujin-qo'a neretei ökin-ni Qori-Tümed-ün noyan Qorilartai-mergen-ne ökdeksen aju'u Qori-Tümed-ün qajar-a [5b] Ariq-usun-na Qorilartai-mergen-nü Barqujin-qo'a-ča töre[k]sen Alan-qo'a neretei ökin tere

9. [6a] Qorilartai-mergen Qori-Tümed-ün qajar-tur-ıyan buluqan keremün görö'etei qajar-ıyan qorilalduju mawulalduju Qorilar oboqtu bolju Burqan-qaldun-nu görö'esün görü'üli sayitu qajar sayin ke'en Burqan-qaldun-nu ejet Burqan-bosqaqsan Šinči-bayyan Uriyangqai-tur newüjü ayisun aju'u [6b] Qori-Tümed-ün Qorilartai-mergen-nü ökin Ariq-usun-na töre[k]sen Alan-qo'a-yi tende quyuju Dobun-mergen-nü abuqsan yosun teyimü

10. [7a] Alan-qo'a Dobun-mergen-tür irejü qoyar kö'ün töre'ülbi Bägünütei Belgünütei nereten büle'e

11. Duwa-soqor aqa inü dörben kö'ütü büle'e tedüi atala [7b] Duwa-soqor aqa inü ügei bolba Duwa-soqor ügei bolu[q]san-nu qoyina dörben kö'üt inü Dobun-mergen abaqa-yu'an uruq-a ülü bolqan doromjilaju qaqaçaju geju newübe Dörben oboqtan bolju Dörben irgen tede bolba

12. [8a] te'ünü qoyina niken üdür Dobun-mergen Toqoçaq-ündür de'ere görö'elere qarba hoi dotora Uriangqadai gü'ün čö'e buqu alaju qabirqas inü abit inü širaju bögü-yi jolqaju

13. [8b] Dobun-mergen ügülerün nökor šiolqa da kējü'ü öksü ke'eju a'ušgitu jildü arasun inü abču čö'e buqu-yin miqa gübčin-i Dobun-mergen-ne ö[k]be

14. [9a] Dobun-mergen tere čö'e buqu-yi ačiju ayisurun ja'ura niken yadanggi gü'ün kö'ü-be'en kötölju yabuqu-yi jolqaju

15. Dobun-mergen ya'un gü'ün či ke'en asaqu'asu tere gü'ün ügülerün bi Ma'aliq Bayya'udai yadaju yabumu tere görö-[9b]'esün-ü miqan-ača nada ök bi ene kö'ün-be'en čimada öksü kējü'ü

16. Dobun-mergen tere üge-tür čö'e buqu-yin örö'ele quya inü [10a] ququlju ö[k]ju tere kö'ün-ni inü a[b]čiraju ger dotora jaraju aqu büle'e

17. teyin atala Dobun-mergen ügei bolba Dobun-mergen-i ügei boluqsan-nu qoyina Alan-qo'a ere üge<i>üi bö'et qurban kö'üt töre'ülbi [10b] Buqu-qadagi Buqatu-salji Bodončar-mungqaq nereten büle'e

18. urida Dobun-mergen-eče töreksen Belgünütei Bägünütei qoyar kö'üt inü eke-yü'en Alan-qo'a-yin ečine ügüleldürün [11a] ene eke bidanu aqa de'ü üye qaya gü'ün ügei ere üge<i>üi bö'etele ede qurban kö'üt töre'ülbi ger dotora qačča Ma'aliq Bayya'udai gü'ün büyyü ede qurban kö'üt te'ünü'ei büi je ke'en eke-yü'en ečine keleldükü-yi eke anu Alan-qo'a uqaju

19. [11b] qabur niken üdür köngšilemel qonin činaju Belgünütei Bägünütei Buqu-qatagi Buqatu-salji Bodončar-mungqaq ede tabun kö'üd-iyen jergelen sa'ülju niži'el müsüt ququlutqun ke'eju ökbe niži'el-i ya'u bayyi'ulqun ququčiju o'orba [12a] basa tabun müsüt qamtu ču[q]laju ququlutqun kējü ökbe tabu'ula tabun čuqtai müsüt gü'üleldün bariju bitü'ülju ququlun

20. [12b] tende Alan-qo'a eke inü ügülebi ta Belgünütei Bügünütei qoyar kö'üt minü namayi ede qurban kö'üd-i töre'ülbi ken-ü ya'un-u kö'üt büyyü ke'en sereldün keleldümüi sereküi ber tanu jöb

21. [13a] sönit büri çeügen šira gü'ün ger-ün erüge dotoqa-yin gegē'er oroju ke'eli minü bilijü gege'en inü ke'eli-tür minü šinggegü büle'e qarurun naran sara-yin kili-yer šira noqai metü šičabalju qarqu büle'e

deleme yekin ügület ta
tewüber uqa'asu
temdek inü
tenggiri-yin kö'üt büyyü je
qara teri'ütü [13b] gü'ün-tür
qanilqan yekin ügület ta
qamuq-un qat bolu'asu
qaračus tende uqat je

ke'ebe

22. [14a] basa Alan-qo'a tabun kö'üt-te'en söyü'er üge ügülerün ta tabun kö'üt minü qačča ke'eli-eče törebe ta tuqar-un tabun müsüt metü qačča qačča bolu'asu tere niži'el müsüt metü ken-e ber kilbar-a ququldaqun ta tere čuqtai müsüt metü qamtu niken eyeten bolu'asu ken-e ber kilbar-a yekin bolqun ta ke'ebi [14b] atala Alan-qo'a eke anu ügei bolbi

23. eke-yü'en Alan-qo'a-yi ügei boluqsan-nu qoyina aqa-nar de'ü-ner tabu'ula adūsun ide'e-ben qubiyaldurun [15a] Be[l]günütei Bügünütei Buqu-qatagi Buqatu-sa[l]ji dörbe'üle abulčaba Bodončar-a mungqaq budawu büyyü ke'en uruq-a ülü to'an qubi ese ökbe

24. [15b] Bodončar uruq-a ese to'a[q]daju e[n]de atala ya'un ke'eju qol da'aritu qodoli se'ültü oroq šingqula-yi unuju ükü'esü inü ükü sügei a'asu inü asuqai ke'eju Onan-müren huru'u yorčiju talbiba yorčiju Baljun-ara[l] gürcü tende ebesün nembüle ger kijü tende aba sa'uba

25. [16a] teyin aqui-duriyan boro[q]čin qarčiqai qara quru bariju iden büküy-yi üjeju qol da'aritu qodoli se'ültü oroq šingqula-yin kilqasu<n>-bar huraqalaju bariju asaraba

26. [16b] ideküi ide'en ügei arun činō-yin qun-tur qorqaqsan görō'esün mariyajü qarbuju alaju ideldü'et činō-yin ideksen-ni temgüldüju ide'et ö'erün qo'olai-da'an qarčiqai-ba'an ber teji'eldün tere hon qarba

27. [17a] qabur bolba noqot ireküi čaq-tur qarčiqai-ba'an teyile'üljü o'orba noqot qalawut

qojı'ulas tutum

qongši'ut

hüngji'üles tutum

hüngši'üt hünistele

talbiba

28. [17b] Düyiren gerü-dača Tünggelik-qoroqan huru'u bölök irgen newüjü irebe Bodončar tede irgen-tür qarčiqai-ba'an o'oru'at otču üdür esükčilejü söni ebesün nembüle ger-düriyen irejü qonoqu büle'e

29. [18a] tede irgen Bodončar-un qarčiqai quyu'asu ese ökbe tede irgen Bodončar-i kenü'ei ba ya'unu'ai be ke'en asaqqu ügei Bodončar be tede irgen-i ya'un irgen ke'en asa'ulçaqu ügei yabulduba

30. [18b] Buqu-qatagi aqa inü Bodončar-mungqaq de'ü-yü'en ene Onan-müren huru'u odula'a ke'en erin irejü Tüנגgeli[k]-qoroqan huru'u newüjü ire[k]se[t] irgen-tür teyimü teyimü gü'ün teyimü mori<n>tu büle'e ke'en sura'asu

31. [19a] tede irgen ügülerün gü'ün ber morin ber činü suraqu-tur adali büyyü qarčiqaitu je büyyü üdür büri mantur irejü esükčilejü odumu söni maqa qa'a qono aju'u hörene ümere-[19b]-eče kei bolu'asu qarčiqai-bar bari'uluqsan noqut qalawud-un ödüñ hüsün anu burqaliq časun metü butaraju keyisju iremü e[n]de oyira büyyü je edö'e iregü čaq bolba qorumut gülice ke'ebe

32. [20a] qorom atala Tüנגgeli[k]-qoroqan ö'ede niken gü'ün ayisun büyyü gürju irebesü Bodončar mün aju'u Buqu-qatagi aqa inü üje'et taniju abu'at uduritču Onan-müren ö'ede qataraju [20b] yorčiju talbiba

33. Bodončar Buqu-qatagi aqa-yu'an qoyinača daqaju qadaraju yabu[ju] ügülerün aqa aqa beye teri'ütü de'el jaqatu sayin ke'ebe aqa inü Buqu-qatagi tere üge inü ya'un-a ber ese bolqaba

34. [21a] basa mün üge ügüle'esü aqa inü ya'un-a ber ülü bolqan qari'u inü ese dongqotba Bodončar yabuju basa mün gü üge ügülebe tere üge-tür aqa inü ügülerün tuqar-ača mün mün ya'un üge ügülemü či ke'ebe

35. [21b] tendече Bodončar ügülerün taqar-un Tüנגgelik-qoroqan-a bükün irgen yeke üčgen mawui sayin teri'ü ši'ira üge<i>'ün sača'un büi kilbar irgen büi bida teden-i ha'uluya ke'ebe

36. [22a] tendече aqa inü ügülerün je teyin bö'esü ger-tür-iyen gürču aqa-nar de'ü-ner eyetüldüjü tede irgen-i ha'uluya ke'e[l]düyü

37. ger-tür-iyen gürü'et aqa-nar de'ü-ner kelele[l]düyü morilaba [22b] mün Bodončar-i alginči ha'ulqaba

38. Bodončar alginči ha'ulju dumda ke'elitei eme-yi bariju ya'ujin gü'ün či ke'en hasa[q]ba tere eme ügülerün Jarči'ut Adangqan-Uriangqajin bi ke'ebe

39. [25a] tede irgen-i aqa-nar de'ü-ner tabu'ula dawuliju adu'un ide'en-e haran tutqar-a aqui sa'uquy-a gürbe

40. [25b] tere dumda ke'elitei eme Bodončar-tur irejü kö'ülebi jat irgen-ü kö'ün büle'e ke'en Jajiradai nereyitbe Jadaran-u ebüge tere bolba tere Jadaraday-yin kö'ün Tügü'üdei

neretü büle'e Tügü'üdey-yin kö'ün Büri-bulčiru büle'e Büri-bulčiru-yin kö'ün Qaraqada'an büle'e Qaraqada'an-nu kö'ün Ĵamuqa büle'e Ĵadaran oboqtan [24a] tede bolba

41. tere eme basa Bodončar-ača niken kö'ün töre'ülbi bariju [24b] abuqsan eme büle'e ke'en tere kö'ün-i Ba'aridai nereyitbe Ba'arin-u ebüge tere bolba Ba'ariday-yin kö'ün Čiduqul-bökö Čiduqul-bökö emes olotu büle'e kö'ün inü mene metü törebe Menen-Ba'arin oboqtan tede bolba

42. [25a] Belgünütei Belgünüt oboqtan bolba Bügünütei Bügünüt oboqtan bolba Buquqatagi Qatagin oboqtan bolba Buqutu-salji Salji'ut obo[q]tan bolba Bodončar Borjigin oboqtan bolba

43. [25b] Bodončar-un a[b]lin eme-deče töreksen Barim-ši'iratu-qabiči neretü büle'e tere Qabiči-ba'atur-un eke-yin inje irek[se]n-i Bodončar tataju büle'e niken kö'ün törebe Ĵewüredei neretü büle'e Ĵewüredei urida jügelitü oron büle'e

44. [26a] Bodončar ügei boluqsan-u qoyina tere Ĵewüredey-yi ger daru'a Adangqa-Uriangqadai gü'ün alu'a te'ünü'ei büi je ke'eju jügelideče qarqaju Ĵewüreyit oboqtu bolqaju Ĵeüred-ün [26b] ebüge tere bolba

45. Qabiči-ba'atur-un kö'ün Menen-tudun büle'e Menen-tudun-nu kö'ün Qači-külük Qačin Qači'u Qačula Qači'un Qaraldai Način-ba'atur [27a] dolo'an büle'e

46. Qači-külüg-ün kö'ün Qaidu Nomolun eke-deče töreksen büle'e Qačin-nu kö'ün Noyagidai neretei büle'e noyamšiq aburitu tula [27b] Noyakin oboqtan bolba Qači'u-yin kö'ün Barulatai neretü büle'e yeke be'etü ide'en-e baru[q] büle'e Barulas oboqtan bolba Qačula-yin kö'ün ide'en-e baruq tula Yeke-Barula Üčügen-Barula nereyitčü Barulas oboqtan bolqaju Erdemtü-Barula Tödö'en-Barula teri'üten Barulas tede bolba Qaralday-yin kö'üt [28a] buda'an qutqulaqu eki teri'ü üge'ün tula Buda'at oboqtan tede bolba Qači'un-nu kö'ün Adarkidai neretü büle'e aqa de'ü ja'ura adaruqči tula Adargin oboqtan bolba Način-ba'atur-un kö'üt Uru'udai Mangqutai nereten büle'e Uru'ut Mangqut oboqtan tede bolba Način-ba'atur-un a[b]lin eme-deče töreksen [28b] Šiju'udai Doqoladai nereten büle'e

47. [29a] Qaidu-yin kö'üt Bai-šingqor-do[q]šin Čaraqai-lingqu Čaujin-örtegei qurban büle'e Bai-šingqor-doqšin-u kö'ün Tumbinai-sečen büle'e Čaraqai-lingqu-yin kö'ün Senggüm-bilge Ambaqai-tan Tayyiči'ut oboqtan bolba Čaraqai-lingqu-yin [29b] berigen eme-deče töreksen Besütei neretü büle'e Besüt oboqtan tede bolba Čaujin-örtegey-yin kö'üt Oronar Qongqotan Arula[t] Sönit Qabturqas Geniges obo[q]tan tede bolba

48. [50a] Tumbinai-sečen-nü kö'ün Qabul qahan Sem-sečüle qoyar büle'e Sem-sečüleyin kö'ün Bültečü-ba'atur büle'e Qabul qahan-nu kö'üt dolo'an büle'e angqa yeke inü Ökin-barqaq Bartan-ba'atur Qutu[q]tu-mönggür [30b] Qutula-qahan Qulan Qada'an Tödö'en-o[t]čigin ede dolo'an büle'e
49. Ökin-barqaq-un kö'ün Qutu[q]tu-yürki büle'e Qutu[q]tu-yürki-yin kö'üt [31a] Sečebeki Taiču qoyar büle'e Yürki oboqtan tede bolba
50. Bartan-ba'atur-un kö'üt Mönggetü-kıyan Nekün-taisi Yisügei-ba'atur Dāritai-otčigin ede dörben büle'e Qutuqtu-mönggür-ün kö'ün Büri-bökö büle'e Onan-nu tün-tür qurimlaқui-tur Belgütey-yin [31b] mürü қangqas ča[b]čiqsan tere büle'e
51. Qutula-qahan-nu kö'üt Joči Girma'u Altan qurban büle'e Qulan-ba'atur-un kö'ün Yeke-čeren büle'e Badai Kišilik qoyar [32a] darqa<n>d-un noyan tere büle'e Qada'an Tödö'en qoyar uruq üge'ün büle'e
52. qamuq Mongqol-i Qabul-qahan meden aba Qabul-qahan-nu qoyina Qabul-qahan-nu [32b] üge-ber dolo'an kö'üd-iyen bö'etele Senggüm-bilge-yin kö'ün Ambaqai-qahan qamuq Mongqol-i meden aba
53. Buyur-na'ur Kölen-na'ur qoyar ja'ura Urši'un-müren-ne bükün Ayiri'ut-Buiru'ut-Tatar irgen-e Ambaqai qahan ökin ökcü [33a] ö'esün ökin-ıye[n] hüdeju otqu bolun Tatar jüyin irgen Ambaqai qahan-ni bariju Kitad-un Altan qahan-na a[b]ču otqui-tur Ambaqai qahan Besütei gü'ün Balaqači e[l]čın-ı'er ügüleju ilärün Qabul qahan-nu dolo'an kö'üd-ün dumdadu Qutula-da ügülerün harban kö'üd-ün dotora Qada'an-taisida ügüle ke'en ügüleju ilärün qamuq-un qahan [33b] ulus-un ejen bolju öki-ben ö'esün hüdeküi-ben nama'ar kesetkün Tatar irgen-e bariqda'a bi tabun quru'ud-ıyan kimul tamutala harban quru'ud-ıyan ha'uttala hači minü aburan sori[t]qun ke'eju ilēju'ü
54. [34a] tere čaq-tur Yisügei-ba'atur Onan-müren-ne šibawulan yabuқui-tur Merkid-ün Yeke-čiledü Oloqunu'ut irgen-eče öki a[b]ču [34b] e'üsgeju ayısuqu-yi jolqaju önggeyiju üje'esü öngge jisü bušitai öki qatu üjeju ger-tür-ıyen qarın hawulju Nekün-taisi aqayuan Dāritai-otčigin de'ü-ben uđuritču ireju'ü
55. [35a] gürküi-lü'e Čiledü ayuju gurdun qubitu aju'u qubi-yuan quya inü deletču quburi nambalis buruqui-lu'a qoyinača inü qurba'ula uda'aralduba Čiledü qoši'un qučilis qariju tergen-düriyen ireküi-lü'e tende Hö'elün üjin ügülerün tede qurban haran-i uqaba'ü či [35b] Čirai čiray-ača busut büi amin-tur činü gürküi čiraitan büi amin ele činü bö'esü öljige tutum ökit qara'u tutum qatut büi amin ele činü bö'esü öki qatu oluyi je či busu nereteyi Hö'elün taki nereyidyü je či amin-ıyan qoroq hünür minü

hünüsçü yabu ke'en čamča-ban mültüljü [36a] morin de'ereče naruyitču abkui-lu'a qurba'ula qoši'un qučilduğu gürçü aisuqu-lu'a Čiledü qurdun qubi-yin quya inü deletčü juqus duta'aju Onan-müren ö'ede duta'aba

56. [36b] qurba'ula qoyinača nekejšü dolo'an quburi dabatala hüldejü qarijšü irejšü Hö'elün üjin-i Yisügei-ba'atur [37a] delbege-deče kötöljšü Nekün-taisi aqa inü uduritču Dāritai-otčigin de'ü inü kiligü dergečejšü ayisučkui-tur Hö'elün üjin ügülerün aqa minü Čiledü

kei ö'ede

kegüliyen keyisümser

ke'er qařar-a

ke'eli-ben ölüsümser büliyi

edö'e ker ele qoyar šibülger-iyen nikente [37b] aru de'ere'en o'orču nikente ebüren de'ere o'orču nikente uruqšida nikente qoyinaqšida ker ele kişü odumui kē'et Onan-müren-ni tolkistala hoi jubur dawuristala yeke dawu-bar uyyilaşu ayisučkui-tur Dāritai-otčigin dergečejšü yabuşu ügülerün

teberigü činü

daba'at olon [38a] dababa

uyyila[q]daqu činü

usut olon ketülbe

qayila'asu

qarayişı ülü üjegü čimayi

qayibasü

qa'ulqa inü ülü olqu či

sem boli ke'ejšü itqaba Hö'elün üjin-i Yisügei tedüi ger-düriyen a[b]čiraba Hö'elün üjin-i Yisügei-yin a[b]čiraqsan yosun teyimü

57. [39a] Ambaqai qahan-nu Qada'an Qutula qoyar-i nereyitču ilēkse'er qamuq Mongqo[l] Tayyiči'ut Onan-nu Qorqonaq-jubur quraşu Qubula-yi qahan bolqaba Mongqol-un jırqalang de[b]sen qurimlan jırqaqu büle'e Qutula-yi qa ergü'et Qoorqonaq-un Saqlaqar-modun horčin qabırqa-ta qa'ulqa ebüdük-te ölkek [39b] boltala debsebe

58. Qutula qahan bolu'at Qada'an-taisi qoyar Tatar irgen-tür morilaba Tatar-un Kötönbaraqa Ğali-buqa [40a] qoyar-tur harban qurbanta qatqu[l]duğu Ambaqai qahan-nu ösöl ösön kisal kisan yadaba

59. tende Yisügei-ba'atur Tatar-un Temüjün-üğe Qori-buqa teri'üten [40b] Tatar-i dawulijü ire'esü tende Hö'elün üjin ke'elitei bürün Onan-nu Deli'ün-boldaq-a büküi-tür jöb tende Činggis qahan törejü'üi töreküi-tür bara'un qar-tur-iyān ši'a-yin tedüi nödün qatqun törejü'üi Tatar-un Temüjün-üğe-yi a[b]čiraqsan-tur törebe ke'en Temüjün nere ökküi teyimü

60. [41a] Yisügei-ba'atur-un Hö'elün üjin-eče Temüjün Qasar Qaçi'un Temüğe ede dörben kö'üt törebe Temülün neretei niken ökin [41b] törebi Temüjün-ni yisün nasutu büküi-tür Joči-qasar dolo'an nasutu büle'e Qaçi'un-elči tabun nasutu büle'e Temüğe-otčigin qunan büle'e Temülün ölegetei büle'e

61. [42a] Yisügei-ba'atur Temüjün-ni yisün nasutu büküi-tür Hö'elün eke-yin törgüt Olqunu'ut irgen-tür naqaču-nar-ača inü öki quyusu ke'en Temüjün-ni abu'at yorčiba otqui-tur Čekčer Čiqurğu qoyar-un ja'ura Onggiradai Dei-sečen-ni jolqaba

62. [42b] Dei-sečen ügülerün Yisügei quda ken-tür joriju ayisula'a ke'eju'ü Yisügei-ba'atur ügülerün ene kö'ün-ü minü naqaču-nar Olqunu'ut irgen-tür öki quyusu ke'en [43a] ayisula'a ke'eju'ü Dei-sečen ügülerün ene kö'ün činü nidün-tür-iyen qaltu ni'ur-tur-iyān geretü kö'ün büi

63. Yisügei quda bi ene söni jewüdün jewüdülebe bi čaqān šingqor [43b] naran sara qoyar-i atqum nisju ireju qar de'ere minü tu'uba ene jewüdün-iyen gü'ün-e ügülerün naran sara-yi qaraju üjekden büle'e edö'e ene šingqor atquju abčiraju qar-tur minü tu'uba čaqān bawuba yambar ele sayi üje'ülümü ke'eju Yisügei quda ene jewüdün minü čimayi [44a] ele kö'ü-be'en uduritču iregüy-e üjeksen aju'u jewüdün sayin jewüdülebe ya'un jewüdün aqu ta Kiyat irgen-ü sülde ireju ja'aaqsan aju'u

64. [44b] ba Onggirat irgen erte üdür-eče

je'e-yin jisün
ökin-ü önggeten

ulus ülü temečet

qačar qo'a ökid-i
qahan boluqsan-a tanu
qasaq tergen-tür unu'ulju
qara bu'ura kölgeju
qatara'ulju otču
qatun sa'urin-tur
qamtu sa'ulumu ba

ulus irgen ülü temečet [45a] ba

öngge sayit ökid-iyen
ösgejü öljigetei tergen-tür unu'ulju
öle bu'ura kölgejü
e'üsgejü otçu
ündür sa'urin-tur
öre'ele etēt sa'ülküi ba

erten-eče Onggirat irgen

qatun qalqatan
ökit öčilten
je'e-yin jisün
ökin-ü öngge-ber

büle'e ba

65. [45b]

nu'un kö'üt manu
nuntuq qarayu
ökin kö'ün manu
öngge üjekdeyü

Yisügei quda ger-tür minü oduya ökin minü üçü'ügen büyyü quda üjetügei ke'eju Dei-sečen ger-tür-iyen uduritču bawülba

66. [46a] öki inü üjebesü ni'ur-tur-iyen geretei nidün-tür-iyen qaltai ökin-i üjeju oyun-tur-iyen oro'ulba Temüjin-neče niken nasun yeke harbantai aju'u Börte neretei söni qonoju manaqaşi [46b] öki inü quyubasu Dei-sečen ügülerün olonta-wü quyü'ulju ökbese de'ejilekdegü čö'ente-wü quyü'ulju ökbese doromjilaqdaqu ökin gü'ün-nü jaya'an töreksen e'üten-tür ötölgü ügei ökin-iyen be öksü kö'ün-iyen be gürget-te talbiju o[t] ke'ebe je bolulčaju [47a] Yisügei-ba'atur ügülerün kö'ü-ben gürege[t]-te talbisu kö'ü minü noqay-yača čočimtawu büle'e quda kö'ü minü noqay-yača bü soči'ul ke'et kötöl morin-iyen belge ökcü Temüjin-ni güreget-te talbiju otçu

67. [47b] Yisügei-ba'atur ja'ura Čekčer-ün Šira-ke'er-e Tatar irgen qurimlan büküi-tür jolqaju umdäsču qurim-tur anu bawu<l>ba [48a] tede Tatar tanin aju'u Yisügei-Kiyan ire'ei ke'et uridan-u dawuliqdaqsan kegesü-ben duratču oyisuladun qujırju qoro qoliju ökcü'üi ja'ura mawui otçu qurban qonoq yabuju ger-tür-iyen gürü'et mawui bolju

68. [48b] Yisügei-ba'atur ügüleriñ dotora minü mawui büi dergede ken büi ke'eǵü Qongqotadai Čaraqa ebügen-ü kö'ün Mönqlik oyira büi kē'esü uriǵu ire'ülǵü ügüleriñ čaqa minü [49a] Mönqlik kö'üt üçügetü büle'e bi kö'ü-ben Temüǵin-i gürget-te talbiǵu ireriñ ja'ura Tatar irgen-e oyisulaqda'a bi dotora minü mawui büyyü üçüget qoçoruqsat de'ü-ner-iyen belbisün bergen-iyen asaraq-u-yi či mede kö'ü minü Temüǵin-i ötörken otçu abču ire čaqa minü Mönqlik [49b] kē'et nökcibe

CAPÍTULO DOS

69. [1a] Yisügei-ba'atur-un üge-yi buši ülü bolqan Mönqlik otçu Dei-sečen-ne ügüleriñ Yisügei aqa Temüǵin-i maši mörölǵü öre-ben ebedümü Temüǵin-i abura irebe ke'eǵü'ü Dei-sečen ügüleriñ quda kö'ü-ben mörölgü bö'esü ottuqai üǵeǵü [1b] ötör iretuqai ke'eǵü Mönqli[k] ečige Temüǵin-i a[b]ču irebe

70. tere qabur Ambaqai qahan-nu qatut Örbei Soqatai ĵirin yekes-e qaǵaru ineri qaruuqsan-tur Hö'elün üǵin otçu qoǵit gürču qoǵida'<u>uldaǵu Hö'elün üǵin Örbei Soqatai ĵirin-e ügüleriñ Yisügei-ba'atur-i [2a] ükübe'ü ke'eǵü kö'üd-i minü yeke ülü bolquy-yača yekes-ün kešig-eče bile'ür-eče sarqud-ača yekin qoǵida'ulumui ta üǵe'et ideküi ülü serǵü'ülün newükün bolbai ta ke'eǵü'ü

71. [2b] tere üge-tür Örbei Soqatai ĵirin qatut ügüleriñ

uriǵu ülü ökteküi mörtei či
učira'asu ideǵü yosutai či
güreǵü ülü ökteǵü mörtei či
gürte'esü ideǵü yosutu či

Ambaqai qahan-ni ükübe'ü či ke'eǵü Hö'elün-ne gürtele eyin ke'ekdeküi bolbi

72. [3a] arqača eden-i ekes kö'üd-i nuntuq-tur geǵü newütkün ta ber bü a[b]ču yabutqun kē'et manaqarši üdür-eče Tayyiči'ud-un Tarqutai-kiriltuq Tödö'en-girte-tan Taiči'ut Onan-müren huru'u gödölbe Hö'elün üǵin-ni ekes kö'üd-i [3b] geǵü newükderün Qongqotadai Čaraqa ebügen otçu itqaqu-tur Tödö'en-girte ügüleriñ

če'el usun niduralu'a
čeügen čilawun čewürelü'e

ke'e'et newüǵe'ei Čaraqa ebügen-i ker itqaqu či ke'en qoyinača ĵida-bar jo quduş qatquǵu'u

73. [4a] Čaraqa ebügen yratu bolju ger-tür-iyen ireju berke kebdeküi-tür Temüjin üjere otču' u tende Qongqotadai [4b] Čaraqa ebügen ügülerün sayin ečige-yin činu ğuriyaqdaqsan ulus-i manu bürin-ü ulus a[b]ču newükderün itqaqu bolun eyin kikdebe keju'ü te'un-tür Temüjin uyyila'at qarču yorčiba Hö'elün üjin geju newükderün tuqlaju beye-ber morilaju jarimut irgen-i ičuqaba tede ber ičuqdaqsan [5a] irgen ülü toqtan Tayyiji'ud-un qoyinača newüju'üi

74. Tayyici'ut aqa de'ü Hö'elün üjin-ni belbisün-ni kö'üt üçüget [5b] ekes kö'üd-i nuntuq-tur geju newükdejü

Hö'elün üjin eme mergen törejü
üčüget kö'üd-iyen teji'erün
ukitala boqtalaju
höjitala büselejü
Onan-müren ö'ede irada güyyijü
ölirsün moyilsun temgüju
üdür söni qo'olai teji'ebe
sölsütei töreksen üjin eke
sutan kö'üd-iyen [6a] teji'erün
čigörsün širō bariju südün
čičigina uquju teji'ebi

eke üjin-nü

qaliyarsun manggirsun-iyar teji'e[k]se[t] kö'üt
qat bolura ğürbi
jarčimtai üjin eke-yin
ja'uqasu-bar teji'ekset kö'üt
jasaqtan sečet bolba

75.[6b] Qo'a üjin-nü

qoqosun manggirsu'ar teji'ekset
qa'uluqa[t] kö'üt
qoyira'ut sayit bolba
eres sayit bolun baraju
erekün omoqun ele boldaba
eke-yü'en teji'eye ke'eldüju
eke Onan-nu ergi de'ere sa'uju [7a]
elgü'ür geügi jasalduju

eremdek ĵemdek ĵiqasu
elgüjü geügilejü
ĵe'ü-ber geügi eke'ülĵu
ĵebüge qadara geügilejü
čilüme ĵubčı'ur huyaĵu
ĵıramut ĵiqasu ŝi'üjü
ĵiči eke-yü'en hači teĵi'ebe

76. [7b] niken üdür Temüjın Qasar Bekter Belgütei dörben qamtu sa'uĵu geügi tataqui[-tur] dotora niken gege'en soqosun oroĵu'ui Temüjın Qasar qoyar-ača Bekter Belgütei qoyar bulıĵu abuba Temüjın Qasar qoyar ger-tür irejü üjın eke-de [8a] ügülerün niken gege'en soqosun geügi ĵa'uqsan-i Bekter Belgütei aqa de'ü qoyar-a bulıĵu abdaba ba kē'esü üjın eke ügülerün yegü'üje'ei aqa-nar de'ü-ner yekin teyin kildümüi ta

se'üder-eče busu nökör ügei
se'ül-eče busu čiču'a ügei büi bida

Tayyičı'ut aqa de'ü-ye'en qaşı'u ker [8b] aburaqun bida ke'eĵü büküi-tür erte Alan eke-yin tabun kö'üt metü yekin eye üge'ün büi ta bütügei ke'ebi

77. [9a] tendeče Temüjın Qasar qoyar ülü ta'alan ügülerün öčigen nikente bilji'ür qodoliduqsan-i teyin gü bulıĵu abula'a edö'e basa teyin gü buliba qamtu ker alduqun bida kē'et e'üten o'orču qarču yorčıba [9b] Bekter hulqun de'ere ŝırqa aqtatan yisün mori qaraĵu sa'u büküi-tür Temüjın ümereče daldatču Qasar emüneče daldatču sumuban salbaĵu gürküi-tür Bekter üje'et ügülerün Tayyičı'ut aqa de'ü-yin qaşı'un dawusun yadan hači ken-e aburan čıdaqun-u ke'eĵü büküi-tür [10a] namayi yekin nidün-ü surmusun aman-u qaqsun bolqamui ta

se'üder-eče busu nökör ügei
se'ül-eče busu čiču'a ügei-tür

yekin teyin setkibe ta qolumta minü bü bürelgetkün Belgütey-yi bü tebčitkün ke'e'et ĵabilan sa'uĵu güličebe Temüjın Qasar qoyar emüneče ümereče ötermelejü [10b] otba

78.[11a] ger-tür irejü oroĵui-lu'a üjın eke qoyar kö'üked-ü'en čirai uqaĵu ügülerün baraqsat

qala'un-ača minü qalat qarurun
qar-duriyan qara nödüñ qatqun töreligi ene
qarbisu-ban qaĵaĵu qasar noqai metü
qada-tur [11b] dobtulqu qablan metü

a'ur-iyān darun yadaqu arslan metü
amidu ĵalgisu kegü manggus metü
se'üder-tür-iyen dobtulqu ŝingqor metü
sem-iyer ĵalgiqu čuraqa metü
botoqan-iyān borbi qaĵaqu bu'ura metü
boroqan-tur ŝiqaqu čino metü
kö'üd-iyen gelin yadaĵu
kö'üd-iyen idegü [12a] anggir metü
kebdeŝi-yen kōnde'esü ömērgü čö'ebōri metü
bariĵu ülü sa'araqū bars metü
balamut dobtulqu barus [sic] metü baraba
se'üder-eče busu nökör ügei-tür
se'ül-eče busu čiču'a ügei-tür

Tayyič'i'ut aqa de'ü-yin qaŝi'un dawusun yadan büküi-tür hači ken-e aburaqun-u [12b]
ke'eĵü büküi-tür ker aya ke'en kildümüi ta ke'en kö'üd-iyen

qa'učün üges qadalun
ötögüs üges orkidun

maŝi mawulabi

79. [13a] tedüi atala Tayyič'i'ud-un Tarqutai-kiriltuq turqa'ud-iyān [13b] uduritču

qoluqat qo'oĵĵu'u
ŝilüget ŝiberiĵü'ü

ke'en ireĵü'üi ayuĵu ekes kö'üt aqa-nar de'ü-ner ŝiķui hoi-tur qorqolaĵu Belgütei mudut
ququru tatalaĵu ŝibe'e bariĵu Qasar qarbulalduĵu Qaçi'un Temüge Temülün qurban-i
ĵaba ĵa'ara dūrūĵü bulqaldun büküi-tür Tayyič'i'ut unĝŝiĵu [14a] ügüleriün aqa-ban
Temüĵin-i ilē busud-i tanu kere[k] ügei ke'en unĝŝi[q]daĵu Temüĵin-i morila'ulĵu
buru'utqan hoi-tur duta'aĵu otkuy-yi Tayyič'i'ut üĵeĵü hüldeĵü Tergüne-ündür-ün ŝiķui-
dur ŝirquĵu orobasu Tayyič'i'ut oron yadaĵu ŝiķui-dur horčün sakiĵu

80. [15a] Temüĵin ŝiķui dōtora qurban qonoĵu qarsu ke'en mori-yan kötölĵü ayisukui-tur
morin-ača eme'e[l] inü mültüreĵü qočorču'u qariĵu üĵe'esü eme'el kömüldürgelekse'er
olangla[q]sa'ar mültüreĵü qočorču'u olang či boltuqai kömüldürge basa ker mültüregü
büle'e tenggeri i[t]qan [15b] aqu-yü ke'eĵü qariĵu basa qurban qonoba basa qarču
ayisukui-tur ŝiķuy-yin amasar-a qoŝli[q]-un tedüi čaqān gürü amasar-a bö[k]len unaĵu'u
tenggeri itqan aqu-yü ke'eĵü qariĵu basa qurban qonoba basa yisün qonoq ide'er ügei

aju nere ügei ker ükü[k]deküi qarsu ke'eju [16a] tere amasar böklen unaqsan qošliq-un tedüi çaqān gürü horčın qarbasu ülü bolqu modud-i sumuči kituqā<i>r</i>-iyan hoqtori'at mori-yan qaltari'ulu'at qarxui-lu'a Tayyiči'ut sakiju aju'u bariju abču otba

81. [16b] Temüjin-i Tarqutai-kiriltuq a[b]ču otču ulus irgen[17a]-düriyen jasaqlaju ayil-tur niken qono'ulun qono'ulun bitü'ülün yabuqui-tur jun-u teri'ün sara-yin harban jirwa'an-a hula'an tergel üdür Tayyiči'ut Onan-nu ergi de'ere qurimlaldju naran šingge'esü tarqaba Temüjin-i tere qurim-tur gelbüre kö'ün gü'ün abčiraju büle'e qurim-un [17b] haran-i tarqa'ulun tere gelbüre kö'ün-eče buqa'u tataju abču heki inü nikente deledü'et güyyiju Onan-nu tün ditora kebte'esü üjekdegü ke'eju usun-u qarki-tur gedergü kebdejü buqa'u-ban usun huru'u urusqan ni'ur ile kebdebe

82. [18a] tere aldaqsan gü'ün yeke dawu-bar bariya gü'ün aldaba [18b] ke'en qayilaqui-tur tarqaqsat Tayyiči'ut quriju ireju üdür metü sara'ur-a Onan-nu tün-ni bederebe qarki-tur kebteju büküy-yi Suldus-un Sorqan-šira jö[b] da'ariju üjeju ügülerün jö[b] ele eyimü arqatu-yin tula

nidün-düriyen qaltu

ni'ur-tur-iyan geretü

ke'en [19a] Tayyiči'ut aqa de'ü-de'en teyin ele naitaqdan aju'u či teyin gü ke[b]te ülü ja'aqu bi kē'et nökcibe basa qarın bedereye ke'eldüküi-tür Sorqan-šira ügülerün mün mün mör-i'erēn ese üjeksen qaǰar-iyan üje'et qarın bedereye ke'ebe je gü ke'eldübe mün mün mör-iyer qarın [19b] bedereju basa Sorqan-šira da'ariju ügülerün aqa de'ü činu ama'an šidü-ben bile'üden ayisu teyin ke[b]te qada'uji gü kē'et nökcibe

83. [20a] basa qarın bedereye ke'eldüküi-tür Sorqan-šira basa ügülerün Tayyiči'ut kö'üt ta gege'en çaqa'an üdür gü[b]čin gü'ü aldaba edö'e qarangxui söni ker olqun bida basa mün mün mör-iyer [20b] ese üje[k]sen qaǰar-iyan üje'et qarın bedere'et tarqaju manaqar üdür či'ulju eriyе qa'a otqu tere buqa'utu gü'ün ke'ebe je ke'e[l]düyü qarın bedereju Sorqan-šira basa da'ariju ügülerün edüi bedere'et qariju manaqar eriyе ke'eldübe edö'e mani [21a] tarqa'ulun baraju eke-ben de'ü-ner-iyen erin ot namayi üjebe ke'en gü'ün-e üjekde'esü üjekdebe ke'en bü kelele kē'et nökcibe

84. [21b] ani tarqa'ulun baraju ditora-ban setkiju öčigen ayil bitü'ülju qono'ulxui-tur Sorqan-šira-yin ger-tür qonobasu Čimbai Čilawun qoyar kö'üt inü örö jirüge-ben ebetcü [22a] söni namayi üjeju buqa'u minü a[b]ču sulalaju qono'a'ululāi edö'e basa Sorqan-šira namayi üjeju ülü ja'an nökcın aba edö'e mün kü tede namayi aburamu je ke'eju Sorqan-šira-yin ger erin Onan-müren huru'u yorčiba

85. [22b] ger-ün belge sün tüsüre'et esüg-iyen söni-de üdür çayitala bülekü büle'e tere belge sonosçu yabubasu büle'ür-ün dawu [23a] sonosçu gürcü ger-tür inü orobasu Sorqan-şira eke-ben de'ü-ner-iyen erin ot ese'ü kelelü'e bi yekin irebe či ke'ebe Čimbai Čilawun qoyar kö'üt inü ügülerün şibawuqan-i turumtai buta-tur qorqobasu buta aburaǰu'ui edö'e bidan-tur ireksen-i yekin teyin ke'emü či ke'en [23b] eçige-yü'en üge ülü ta'alan buqa'u inü čučalǰu qal-tur tüleǰü qoyitu nungqasutu tergen-tür unu'ulǰu Qada'an neretei döyyi-ben amitu gü'ün-e bü kelele ke'eǰü asara'ulba

86. [24a] qutu'ar üdür gü'ün ni'uba ǰe ke'eldüǰü ö'er ǰa'ura [24b] nengǰileldüye ke'eldüǰü nengǰileldübe Sorqan-şira-yin ger-tür tergen-tür iseri-yin doro gürtlele nengǰiǰü qoyitu nungqasutu tergen-tür unuǰu amasar-a büküi nungqasu tatalaǰu köl-tür gürküi-tür Sorqan-şira ene basa eyimü qala'un-a nungqasun ditora ker da'usqu [25a] kē'esü nengǰi'ülsün bawuǰu yorčiba

87.[25a] nengǰi'ül-i oduqsan-u qoyina Sorqan-şira ügülerün [25b] namayi hünesü'er keyisgen aldaba edö'e eke-ben de'ü-ner-iyen erin ot ke'eǰü aman čaqa'an eremük qulaqčın-i unu'ulǰu tel quriqan bolqaǰu gö'ür nambuqa ǰasaǰu eme'el ülü ögün kete ülü ögün numu ökčü qoyar sumu ökbe tedüi ǰasaǰu ilēbe

88.[26a] Temüǰin teyin odu'at šibe'eleǰü qorqolaqsan qaǰar-duriyan görčü ebesün-ü alurqai-bar Onan [26b]-müren ö'ede möčǰiǰü höröneče Kimurqa-qoroqan oroǰu iren aǰu'u tere ö'ede möčǰi'et Kimurqa-qoroqan-nu Beder-qoši'un-u Qorčuǰui-boldaqa-a büküi-tür ǰolqalduba

89. [27a] tende neyisüldüǰü otču Burqan-qaldun-u ebür-e Gürelǰü ditora Sengǰür-qoroqan-u Qara-ǰirügen-ü Kökö-na'ur nuntuqlaǰu aǰui-tur tarbaqat küčügür alaǰu iden büle'e

90. [27b] niken üdür širqa aqtatan naiman mori[t] ger-ün dergede bayyǰu büküy-yi de'erme ireǰü üǰetele de'ermetčü yorčiba yabuqat üǰeǰü qoçorba Belgütei oqodur [28a] dargi qongqor-i unuǰu tarbaqačilara otču büle'e üdesi naran šinggeksen-ü qoyina Belgütei dargi oqodur qongqor-tur tarbaqat açǰu niqsaqalǰatala yabuqan kötö[l]ǰü irebe širqa aqtatan-i de'erme a[b]čü otba kē'esü Belgütei ügülerün bi nekesü ke'ebe [28b] Qasar ügülerün či ülü čidaqu bi nekesü ke'ebe Temüǰin ügülerün ta ülü čidaqu bi nekesü ke'eǰü dargi qongqor-i Temüǰin unuǰu širqa aqtatan-i ebesün-ü alurqai-bar möčǰiǰü qurban qonoǰu manaqar erte mör-tür olon adu'un-tur niken güromele kö'ün gü'ün [29a] ge'ü sa'an aqu-yi ǰolqaǰu širqa aqtatan-i surabasu tere kö'ün ügülerün ene manaqar naran urququ-yin urida širqa aqtatan naiman mori[t] e'über hü[l]deǰü yorčiba mör inü bi ǰa'aǰu öksü kē'et oqodur qongqor-i talbi'ulǰu Temüǰin-ne oroq šingqula-yi unu'ulba [29b] mün ö'esün qurdun qubi-yi unuba ger-düriyen ba ülü odun nambuqa

sa'ulqa-ban ke'er-e buquju talbiba nököř či bürün maši mungtaniju ayisu aju'u ere-yin mung niken büi je bi čima-tur nököřesü ečige minü Naqu-bayyan ke'ekdeyü bi qačča kö'ün inü bi Bo'orču [30a] neretü büi ke'e'et širqa a[q]tatan-u möř-iyer inü möčgiju qurban qonoju üdeši naran quburi tašin büküi-tür niken güriyen irgen-tür gürbe širqa aqtatan naiman mori[t] tere yeke güri'en-ü kija'ar-a ebesülen bayyiju büküy-yi üjebe Temüjin ügülerün nököř či ende bayyi [30b] bi širqa aqtatan tede büi hü[l]deju qarsuqai ke'ebe Bo'orču ügülerün nököřesü ke'en irele'e bi ende yekin bayyiqu kē'et qamtu do[b]tulju oro'a[t] širqa aqtatan-i hüldeju qarba

91. [32a] qoyinača haran ubur subur nekeju ayisu niken čaqa'an moritu gü'ün u'urqa bariju qačča'ar küyyičeju ayisu Bo'orču ügülerün nököř numu sumu nada-ača bi qarbulaldusu ke'ebe Temüjin ügülerün minü tula či erüste'üjei bi qarbulaldusu ke'eju esergü qarın qarbulalduba [32b] tere čaqa'an moritu gü'ün u'urqa-bar-ıyan dokiju bayyiba qoyitus nököř küyyičeju irebe naran šinggeju otba dü'üşin bolju ayisu qoyitu tede haran baru'an boldaju bayyiju qočorba

92. [33a] tere söni düli'et qurban üdür qurban söni düliju gürbe Temüjin ügülerün nököř bi čimadača anggida ede morid-ıyan [33b] abqu'ü büle'e qubiyalduya kedüy-yi a[b]qu ke'emü ke'ebe Bo'orču ügülerün bi sayın nököř-i čimayi mungtaniju ayisu ke'en

sayin nökör-e tusa bolsu ke'en nököčejü irebe bi olja-yü ke'eju a[b]qu bi ečige minü Naqu-bayyan neretü büyyü Naqu-bayyan-u qačča kö'ün inü bi büyyü ečige-yin minü [34a] jü'e[k]sen nada tügetele büyyü bi ülü a[b]qu tusa boluqsan minü ya'un tusa bolqu ülü a[b]qu ke'ebe

93. [34b] Naqu-bayyan-u ger-tür gürbe Naqu-bayyan kö'ü-ben Bo'orču-yi ja[b]qažu nisun nilbusu-bar ažu'u genete gürteju kö'ü-ben üjeju nikente uyyilamu nikente dongqodumu kö'ün inü Bo'orču ügülerün ya'un bolba sayin nökör mungtaniju [35a] ayisun ažu'u nököčejü odula'a bi edö'e irebe kē'et ha'ulju otču ke'er-e buquqsan nambuqa sa'ulqa-ban ačiraba Temüjin-ne tel quriqan alažu günesü ögü'et nambuqa de'ürge jasažu günesüle'ülbe Naqu-bayyan ügülerün qoyar jala'us büi ta üjeldüktüt mono qoyina bü te[b]čildü[k]tüt [35b] ke'ebe Temüjin otču qurban söni qurban üdür yoričiju Senggür-qoroqan-a ger-tür-iyen gürbe Hö'elün eke Qasar ki'et de'ü-ner inü herüju ažu üjeju bayasba

94. [36b] tendeče Temüjin Be[l]gütei qoyar Dei-sečen-nü Börte üjin-i yisün nasutu büküi-tür üjeju irekse'er qaqačažu büle'e Kelüren-müren huru'u erin otba Če[k]čer Čiqurqu qoyar-un ja'ura Dei-sečen Onggira[t] tende ažu'u Dei-sečen Temüjin-i üjeju maši yeke bayasču ügülerün Tayyiči'ut aqa de'ü [37a] činu naitamu ke'en medeju maši herüju čököle'ei aran üjebe je čimayi kē'et Börte üjin-i neyile'üle'et e'üsgebe e'üsgen ayisurun Dei-sečen ja'ura Kelüren-ü Uraq-čöl nū-dača qariba gergei inü Börte üjin-ü eke Čotan neretei büliyi Čotan öki-yen hüdeju Gürelgü [37b] ditora Senggür-qoroqan-a büküi-tür gürgeju irebe

95.[38a] Čotan-ni qari'ulu'at Belgütey-yi Bo'orču-yi nököčeye ke'en urižu ilēbe Bo'orču Be[l]gütey-yi gürge'ülü'et ečige-düriyen ülü keleden

bögötür qongqor-i unu'at
boro örmüge-ben böktürü'et

Belgütei-lü'e irebe tere [38b] nököčekse'er nököčeküi yosun teyimü

96. Senggür-qoroqan-ača newüju Kelüren-müren-ü teri'ün Bürgi [39a] ergi-de nuntuqlan bawuju Čotan eke-yin šitkül ke'en qara buluqan daqu abčiražu büle'e tere daqu-yi Temüjin Qasar Belgütei qurban a[b]ču otču erte üdür Yisügei qan ečige-lü'e Kere'it irgen-ü Ong qan anda ke'eldüksen ažu'u ečige-lü'e minü anda ke'eldüksen [39b] ečige metü büi je ke'en Ong qan-i Tu'ula-yin qara tün-ne büyyü ke'en medeju otba Ong qan-tur Temüjin gürču ügülerün erte üdür ečige-lü'e minü anda ke'eldüksen ažu'u ečige gü metü büyyü je ke'eju gergei bawulju emüsgel Čimada a[b]čiraba ke'en buluqan daqu ökbe [40a] Ong qan maši bayasču ügülerün

qara buluqan daqu-yin qari' u
qaqaçaqsan ulus-i činu qamtutqaǵu öksü
buluqan daqu-yin qari' u
butaraqsan ulus-i činu bügütke[l]düyü öksü
bököre-yin bökse-tür
čekere-yin č'eǵi-tür aduqai

ke' ebe

97. [41a] tendeče qariǵu Bürgi ergi-de büküi-tür Burqan-qaldun-ača Uriangqadai gü'ün
Ǵarči'udai ebügen kü'ürge-ben ürcü Ǵelme neretü kö'ün-iyen uduritču ireǵü Ǵarči'udai
[41b] ügülerün Onan-nu Deli'ün-boldaq-a büküi-tür Temüǵin-i töröküi-tür buluqan
nelkei ögüle'e bi ene kö'ü-ben Ǵelme-yi ögüle'e gü bi ücügen ke'en abču odula'a edö'e
Ǵelme-yi eme'el-iyen toqu'ul e'üde'en negü'ül ke'eǵü ö[k]be

98. [42a] Kelüren-müren-nü teri'ün-e Bürgi ergi-de bawuǵu büküi-tür niken manaqar
erde genel širal üdür geyin büküi-tür [42b] Hö'elün eke-yin ger dotora gödölküi
Qo'a[q]čün emegen bosču ügülerün eke eke öter bos qajar derbelümüi tübüri'ün
sonostamu ǵalqamšiqtan Tayyiči'u[t] ayisun aqun-ü eke öter bos ke'ebi

99. [43a] Hö'elün eke ügülerün kö'üd-i öter seri'ülütkün kē'et Hö'elün eke öter gü bosbi
Temüǵin-tan kö'üt öterlen gü bosu'at morid-iyen bariǵu Temüǵin niken mori unuba
Hö'elün eke niken mori unuba Qasar [43b] niken mori unuba Qači'un niken mori
unuba Temüge-otčigin niken mori unuba Belgütei niken mori unuba Bo'urču niken
mori unuba Ǵelme niken mori unuba Temülün-ni Hö'elün eke ebür-tür-iyen de'ürbe
niken mori kötöl ǵasaba Börte üǵin-e mori dutaba

100. [44a] Temüǵin aqa-nar de'ü-ner morilaǵu erte bö'et<e> Burqan ǵük qarba Qo'aqčün
emegen Börte üǵin-i ni'usu ke'en [44b] böken qara'utai tergen-tür unu'ulǵu bö'ere alaǵ
hüker kö[l]ǵü Tenggeli[k]-qoroqan ö'ede gödölǵü ayisun büküi-tür herü baru-da üdür
geyin büküi-tür esergün-eče čerik haran qatarajǵu herǵiǵü gürču ireǵü ya'un gü'ün či
ke'en hasaqba Qo'a[q]čün emegen [45a] ügülerün bi Temüǵin-ü'ei büi yeke ger-tür qonin
kirqara irele'e ger-tür-iyen qariǵu ayiši ke'ebi tendeče ügülerün Temüǵin ger-tür
büyyü'ü ger keǵi'e büyyü ke'ebi Qo'aqčün emegen ügülerün ger či oyira büyyü Temüǵin-
i büküy-yi ügei ese uqabi qoyinača [45b] bosu'at irebi bi ke'ebi

101. [46a] tede čeri'üt tedüi qataraba Qo'aqčün emegen bö'ere alaǵ hüker-iyen deledü'et
öterlen ne'ügü bolun tergen-ü tenggeli ququs otba tenggeli-ben ququra[q]daǵu
yabuqad-iyar hoi-tur güyyiǵü oroya ke'eldün büküi-tür [46b] daruča müt čeri'üt
Belgütey-yin eke-yi sundula'ulǵu qoyar köl inü čerbelǵe'ülǵü qadaraǵu gürču ire'e[t]

ene tergen dotora ya'un te'eju amu ke'ebe Qo'aqcin emegen ugulerun ungqasun te'eju
amu ke'ebi tede cერი'ud-un aqa-nar inu ugulerun de'u-ner ko'ud-iyen [47a] bawuju
ujetkun ke'ebe de'u-ner ko'ut inu bawuju qa'atai tergen-u qa'alqa abkui-lu'a dotora
qatuqe [!] gu'un sa'uju imayi tergen-ece circu bawulju Qo'aqcin jirin-i sundula'ulju
abu'at Temujin-u qoyinača ebesun-u alurqai-bar mo[č]gijü Burqan jük [47b] qarba

102.[48a] Temujin-u qoyinača Burqan-qaldun-ni qurbanta quci'ulju erusun yadaba eyin
teyin bulji'asu umbu šibar berke hoi inu catqulang moqay-ya širqu'asu ulu bolqu berke
šiku qoyinača inu daqaju erusun yadaju'ui [48b] tede qurban Merkitaju'u Uduyit-
Merkidun Toqto'a Uwas-Merkid-un Dayir-usun Qa'at-Merkid-un Qa'atai-darmala ede
qurban Merkit erten-u Hö'elun eke-yi Čiledü-dača bulju abtala'at ke'en edö'e tere ösöl
ösön ire[k]se[t]aju'u tede Merkit ugüle[l]dürün Hö'elun-nü hači aburan [49a] edö'e
emes-i anu abuba hači-yan aburaba bida ke'eldüju Burqan-qaldun-nača bawuju geyit-
tür-iyen ajiraba

103. [49b] Temujin tede qurban Merkit maqat geyit-tür-iyen ajiraba-yü bükcü'ü amui
ke'en Belgütei Bo'orču Jelme qurban-i [50a] Merkid-un qoyinača uqa'u-ta qurban qonoq
daqaulju Merkid-i kungke'ülju Temujin Burqan de'erece bawuju ebce'ü-ben mö'eletcü
ugulerun Qo'aqcin eke-yi

solongqa bolju
sonosqu-yin tula
ünen bolju
üjegü-yin tula
büdün beye'en buru'udun
bugiya moritu
buqu-yin horum horumlaju [50b]
burqasun ger gerlen
Burqan de'ere qarula'a
Burqan-qaldun-a
bö'esün-ü tedüi amin-iyen
bulji'uldaba bi
qaqçaqan amin-iyen qayiralan
qaqča moritu
qandaqay-yin horum horumlaju
qalqasun ger gerlen
Qaldun de'ere qarula'a bi
Qaldun-burqan-a

qarča-yin tedüi amin-ıyan [51a]
qalqalaqdaba je bi

maši ayu'uldaba bi Burqan-qaldun-i manaqar büri malıyasuqai üdür büri öcisügei
uruq-un uruq minü uqatuqai ke'en naran esergü büse-ben güjü'ün-düriyen erigelejšü
maqalai-ban qar-tur-ıyan se'ejšigelejšü qar-ıyan ebçe'ün-düriyen mö'ele[t]čü naran [jšük]
yisün-te sögö[t]čü sačuli öči'üli ö[k]be

CAPÍTULO TRES

104. [1a] tedüi kelelejšü Temüjin Qasar Belgütei qurban Kereyid-ün To'oril Ong qan-tur
Tu'ula-müren-nü Qara tün-ne büküi-tür otču ügülerün qurban Merkit-te genen büküi-
tür irejšü eme kö'ü-ben daulıju a[b]daba qan ečige minü eme kö'ü [1b] aburajšu öktügei
ke'en irebe ba ke'ebe tere üge-yin qariu To'oril Ong qan ügülerün bi nidoni čimada
ese'ü ügülele'e buluqan daqu nada a[b]čirarun ečige-yin čaq-un anda ke'eldüksen ečige
metü büyyü je ke'en emüsgekde'esü tende bi ügülerün

buluqan daqu-yin qari'u
butaraqsan ulus-i činu [2a]
bügütgeldüjšü öksü
qara buluqan daqu-yin qari'u
qaqačaqsan ulus-i činu
qamtutqaldujšu öksü

ke'en

čekerey-yin če'ejši-tür atuqai
bökörey-yin bökse-tür atuqai

ese'ü ke'ele'e bi edö'e tere üge-düriyen gürün

buluqan daqu-yin qari'u
bügüde Merkid-i büreltele
Börte üjin-i činu aburajšu [2b] öksü bi
qara buluqan daqu-yin qari'u
qamuq Merkid-i qa[l]tačıjšu
qatun Börte-yi činu
qari'uljšu abčiraya bida

či Ĵamuqa de'ü-de kelen kiĵü ilē Ĵamuqa de'ü Qorqonaq-ĵubur-a büi ĵe bi endeče qoyar
tümet morilasu bara'un qar bolun Ĵamuqa de'ü qoyar tümet bolĵu ĵewün qar bolun
morilatuqai [3a] bidanu bolĵa'an Ĵamuqa-dača boltuqai ke'ebe

105. [3b] Temüĵin Qasar Belgütei qurban To'oril qan-nača qariĵu ger-tür-iyen gürčü
Temüĵin Ĵamuqa-tur Qasar Belgütei qoyar-i ilērün Ĵamuqa anda-da ügüle ke'en ügüleĵü
ilērün [4a] qurban Merkit-te ireĵü

oro-ban hoqtorqu bolqa[q]da'a bi
önör nikente busut-ū bida
ösöl-iyen ker ösökün
ebür-iyen hemtülde'e bi
heligen-ü uru[q] busut-u bida
hači-yan ker hačilaqun bida

ke'eĵü ilebe Ĵamuqa anda-da ügüleĵü ileksen üge edüi basa Kereyid-ün [4b] To'oril qan-
nu ügüleksen üges-i Ĵamuqa-da ügüleĵü ilerün erde üdür Yisügei qan ečiĵe-de minü
tusa sayi kikdeksen-i setkiĵü nököčesü bi qoyar tümet bolĵu bara'un qar bolun morilasu
Ĵamuqa de'ü-de keleleĵü ilē Ĵamuqa de'ü qoyar tümet morilatuqai qamtutqu bolĵa'an
[5a] Ĵamuqa de'ü-deče boltuqai ke'ebe ede üges-i da'usqan baraĵu Ĵamuqa ügülerün
Temüĵin anda-yi

oro ho[q]torqu bolba ke'en medeĵü
örö minü ebetbe
ebür hemterebe ke'en medeĵü
helige minü ebetbe
ösöl-iyen ösön
Uduyit-Merkid-i ülütkeĵü
üĵin Börte-yen aburaya [5b]
hači-yan aburan
qamuq Qa'at-Merkid-i qaltačĵu
qatun Börte-yü'en
qari'ulun aburaya edö'e tere
gölme dabşıķui-tur
kö'ürge-yin dawu bolqaĵu
kökidek Toqto'a Bu'ura-ke'er-e büi ĵe
dabčitu qor darbalĵaqui-tur
dayyĵi[q]či Dayyir-usun

edö'e Orqon Selengge qoyar-un Talqun[6a]-aral-a büi ĵe

qamqa'ulsun keyyisküi-tür
qara hoi temečekçi
Qa'atai-darmala edö'e
Qaraji-ke'er-e büi je

edö'e bida dötelen Kilqo-müren-ni kinggüs

saqal bayyan esen atuqai
sal huyaǰu oroya

tere kökidek Toqto'a-yin

erüge de'ere inü oroǰu
erkin e'ede inu
embürü [6b] da'ariǰu
eme kö'ün inu
ečültele hawuluya
qutuq e'ede inu
ququru da'ariǰu
qotola ulus-i inu
qo'osun boltala hawuluya

106. [7b] Ĵamuqa basa ügülerün Temüjin anda To'oril qan aqa qoyar-a ugüle ke'en
ügülerün bi bürün

qara'atu tuk-iyan sačuba bi
qara buqa-yin arasun-niyar
büriksen bürkiren büküi
dawutu kö'ürge-ben deletbe bi
qara qurdun-iyan unuba bi
qatangqu de'el-iyen emüsbe bi
qatan ĵida-ban [8a] bariba bi
qatqurasutu sumun-iyan onolaba bi
Qa'at-Merkit-tür qatqu[l]dun morilaya

bö'et ke'en ügüle

urtu qara'atu tuk-iyan sačuba bi
hüker-ün arasu-bar büriksen
ötken dawutu kö'ürge-ben deletbe bi
oroq qurdun-iyan unuba bi

hüdēsütü quyag-ıyan emüsbe bi [8b]
onggitu üldü-be'en bariba bi
onotu sumun-ıyan onolaba bi
Uduyit-Merkit-tür üküldüye

bö'et ke'en ügüle To'oril qan aqa morilarun Burqan-qaldun-u ebür-ıyer Temüjin anda-
yi da'arı'at irejü Onan-müren-nü teri'ün-e Botoqan-bo'orji-da boljalduya endeçe [9a]
morilarun Onan-müren ö'ede anda-yin ulus ende büi anda-yin ulus-aça niken tümen bi
endeçe niken tümen qoyar tümen bolju Onan-müren ö'ede otçu Botoqan-bo'orji-da
boljal qaşar-a neyileldüye ke'en ügülejü ilēbe

107. [9b] Ğamuqa-yin ede üges inü Qasar Belgütei qoyar irejü Temüjin-e ügülejü To'oril
qan-na ke'en [10a] gürgebe To'oril qan Ğamuqa-yin ede üges gürge'ülü'et qoyar tüme[t]
morilaba To'oril qan morilarun Burqan-qaldun-u ebür Kelüren-ü Bürgi ergi jorin ayişi
ke'en Temüjin Bürgi ergi-de bürün mör-tür büi ke'en Ğayılan Tünggelik ö'ede newüjü
Tana-qorqon-a [10b] Burqan-qaldun-u ebür bawuju Temüjin tendেçe çerik e'üsgejü
To'oril qan niken tümen To'oril qan-nu de'ü Ğaqa-gambu niken tümen qoyar tüme<n>d-
ıyer Kimurqa-qorqon-u Ayil-qaraqana-da bawuju büküi-tür neyilen bawubai

108. [11b] Temüjin To'oril qan Ğaqa-gambu qurban qamtutçu tendেçe gödöl[jü] Onan-nu
teri'ün Botoqan-bo'orji-da gürbesü Ğamuqa boljal qaşar-a qurban üdür urida gürçü'üi
Ğamuqa ede Temüjin To'oril Ğaqa-gambu-tan-u çeri'üd-i üje'e[t] Ğamuqa qoyar tümet
çeri'üd-ıyen [12a] Ğasaju bayyiju'ui ede ber Temüjin To'oril qan Ğaqa-gambu-tan çeri'üd-
ıyen Ğasa'at gü gürülçeju jiči tanıldıju Ğamuqa ügülerün

boro'an ber bolu'asu
boljal-tur
qura ber bolu'asu
qural-tur bü qojıdaya

ese'ü ke'edüle'ei bida Mongqol je andaqartan [12b] busut-ü

je-deçe qojıdaqsan-i
jerge-deçe qarqaya

ke'eldüle'ei ke'ebe Ğamuqa-yin üge-tür To'oril qan ügülerün boljal qaşar-a qurban üdür
qojit bayyiba ke'en qodulaqu-yi çimarlaqu-yi Ğamuqa de'ü medetügei ke'ebe boljal-un
çimar edüi ügüleldüjü

109. [13b] Botoqan-bo'orjin-aça gödöljü Kilqo-müren-ne gürçü sal huyaju ketülü'et
Bu'ura-ke'er-e Toqto'a-beki-yin

erüğe de'ereče
erkin e'ede
embürü da'arin oroju
eme kö'ü inü ečültele dauliba
qudu[q] e'ede inu
ququru da'ariju
qotola ulus inü [14a]
qokiratala dauliba

Toqto'a-beki-yi kekte'e bö'etele gürgü-yi Kilqo-müren-ne bükün jıqacın buluqačın
görü'ülčün talbiqsat dayin ayişi ke'en söni dülin kelen gürgen otču'ui tere kelen
gürge'ülü'et Toqto'a Uwas-Merkid-ün Dayyir-usun qoyar qamtutçu Selengge huru'u
Barqujin [14b] oron čö'en beyes-iyen duta'an buru'utču'ui

110. [15a] Merkid-ün ulus Selengge huru-u söni-de dürbeju yabuqui-tur bidan-u
čeri'ü[t] dürbeju yabuqun Merkid-i söni-de gü daručaju dawulin talan yabuqui-tur
Temüjin dürbeju ayisuqun irgen-tür Börte Börte ke'en unğšiju yabuqui-tur učiraju [15b]
Börte üjin tede dürbekün irgen-tür büju'ui Temüjin-ü dawu sonosču taniju tergen-eče
bawu'a[t] güyyijü ireju Börte üjin Qo'a[q]čün jirin Temüjin-ü jilu'a čilbur söni taniju
bariju'ui sara'ur büle'e je'esü Börte üjin-i taniju teberildün tusulčaba [16a] tendeče
Temüjin To'oril qan Ĵamuqa anda qoyar-a mün söni bö'et ügüleju ilerün erigü kereg-
iyen olba bi söni bü düliye ende bawuya bida ke'eju ilēbe Merkid-ün ulus dürbeju
ayisuquy-yi söni-de sandurču ayisuqui ja'ura mün tende bawuju qonobai [16b] Börte
üjin-i teyin jolqalduju Merkit irgen-eče aburaqsan yosun eyimü

111. [17a] türün urida Uduyit-Merkid-ün Toqto'a-beki Uwas-Merkid-ün Dayyir-usun
Qa'atai-darmala ede qurban [17b] Merkit qurban ja'ut haran üdür-ün erte Toqto'a-beki-
yin de'ü Yeke-čiledü-deče Yisügei-ba'atur-a Hö'elün eke-yi buliju abtalai ke'en te'ün-i
ösön hačiran otču'ui Temüjin-i Burqan-qaldun-ni qurbanta quči'ulkui-tur Börte üjin-i
tende erüsčü Čiledü-yin de'ü [18a] Čilger-bökö-de asara'uluqsan aju'u tere
asaraqsa<n>'ar aju Čilger-bökö dayyijju qarurun ügülerün

qara kere'e
qalisu körisü idegü jaya'atu bö'etele
qalawun toqura'un-i idesü ke'en ješin aju'u
qatar mawui Čilger bi
qatun üjin-tür qalqu bolun
qamuq Merkit-te huntawu [18b]
qaraču mawu Čilger
qara teri'ün-düriyen gürtegü bolba

qaqçaqan amin-ıyan qoroqun
qarangqu qab'çal şırķusu
qalqa ken-e boldaqu-yū bi
ķuladu mawu şıbwun
quluqana kücügene idegü ĵayātu bö'etele
qun toķura'un-i idesü ke'en ĵeşin aķu'u
qunar mawu [19a] Čilger bi
qutuqtai sutai üĵin-i
quriyaķu iregü bolun
qotola Merkit-e huntawu bolba
qokir mawu Čilger
qokimai teriün-düriyen gürtegü bolba bi
qorqosun-u tedüi amin-ıyan
qoroqun qaratu qarangqu qab'çal-a şırķusu
qorqosun-u tedüi amin-a minu
qoriya'an [19b] ken-e boldaqu-yū bi

ke'e'et daiķin duta'aķu'u

112. [20a]

Qa'atai-darmala-yi erüsbe abčiraķu
qa[b]tasun buqa'u emüsgeķü
Qaldun-burqan-na ĵori'ulba

Belgütei-yin eke tere ayil-tur büyyü ke'en ĵa'aqdaķu [20b] Belgütei eke-yü'en abura otçu ger-tür inü Belgütei bara'un e'üte<n>-ber oroqu-lu'a eke inü nabtarqai nekei de'el-tei ĵewün e'üte<n>-ber qaru'at qadana busu gü'ün-ne ügülerün kö'üt minü qat bolķu'u ke'ekdümi bi ende mawui gü'ün-tür tübeķü edö'e [21a] kö'üd-ıyen ni'ur ker üķeküi bi kē'et güyyiķü şıķui hoi-tur şırķuķu'u tedüi eriķü ese oldalāi Belgütei noyan Merkidei ele yasutu gü'ün-ni eke-yi minü abčira ke'eķü qodolitqu büle'e Burqan-ni qučilduqsat qurban ĵa'ut Merkid-i [21b] uruq-un uruq-a gürtele hünesü'er keyistele ülitgebe hüleket eme kö'ün anu ebüri[t]kün medüs-i ebüritbe e'üten-tür oro'uldaqun medüs-i e'üten-düriyen oro'ulba

113. [22b] To'oril qan Ĵamuqa qoyar-i Temüķin büşiren ügülerün qan ečige minü Ĵamuqa anda qoyar-a nököčekdeķü tenggiri qaķar-a gücü nemekdeķü

erketü tenggiri-de nereyitčü
eke etügen-e gürgeķü

ere hačitu Merkit irgen-i
ebür ba anu hoqtorqui bolqabai [23a]
helige ba anu hemtelbei bida
oro ba anu hoqtorqui bolqabai
uruq-un ba gü'ün-ni ülütgebei bida
hüleksed-i ba anu arbilabai je bida

Merkit irgen-i tedüi busanqaju içuya ke'eldübei

114. [23b] Uduyit-Merkit dürberün buluqan maqalaitu maral-un qodun quodusutu ilkin jarqaq usun-u buluqan jalqaqsan de'eltü tabun nasutu Kücü neretü nidün-düriyen qaltu [24a] kö'üken-i bidanu čeri'üt nuntuq-tur qoçoruqsan-i olju abčiraaju Hö'elün eke-de sauqa abču otču ökbei

115. [24b] Temüjin To'oril qan Jamuqa qurban qamtutču Merkid-ün

čorqan ger čoqori'ulju čoqtai eme-yi arbilaju

Orqan Selengge qoyar-un Talqun-aral-ača içurun Temüjin Jamuqa qoyar qamtu[t]ču Qorqonaq-ğubur jorin [25a] içubai To'oril qan içurun Burqan-qaldun-nu gerü-ber Hökörtü-ğubur da'arin Qača'uratu-subčit Huliyatu-subčit da'arin görü'en inü abala'at Tu'ula-yin Qara tün-ni jorin içubai

116. [25b] Temüjin Jamuqa qoyar Qorqonaq-ğubur-a neyilen bawuju erten-ü anda bolulčaqsan-ıyan duradulčan anda [26a] tungqulduju amaralduya ke'eldübei anqa urida anda bolulčarun Temüjin harban niken nasutu büküi-tür Jamuqa quraltuq ši'a Temüjin-ne ökčü Temüjin-ü činggültüktü ši'a anda bolulčaaju anda ke'eldüksen Onan-nu mölsün-tür ši'aljaqui-tur tende anda ke'eldüle'ei [26b] te'ünü qoyina qabur alanggir numutan qarbiyaldun büküi-tür Jamuqa bura'u-yin qoyar eber ni'aju nükeleju dawutu yor-ıyan Temüjin-e ö[k]čü Temüjin-ü arča manglaitu qodoli araljiju andačilaldubai nökö[—] te anda ke'eldü[k]sen yosun teyimü

117. [27b] uridus ötögüs-ün üge sonosču anda gü'ün amin niken ülü tebčildün amin-u ariči boluyu ke'en amaralduqui yosun teyimü edö'e basa anda tungqulduju amaraya ke'eldüju Temüjin Merkid-ün Toqto'a-yi arbilaju abuqsan altan büse Jamuqa anda-da [28a] büsele'ülbei Toqto'a-yin esgel qalı'un-i Jamuqa anda-da unu'ulbai Jamuqa Uwas Merkid-ün Dayyir-usun-i arbilaju abuqsan altan büse Temüjin anda-da büsele'ulbei Dayyir-usun-u gü ebertü ünügün čaqa'an-i Temüjin-e unu'ulbai [28b] Qorqonaq-ğubur-un Quldaqar-kun-nu ebür-e Saqlaqar-mudun-a anda ke'eldüju amaralduju qurimlan toyilan jirqalduju söni könjile-de'en qaqča qonolduqun büle'e

118. [29a] Temüjin Ĵamuqa qoyar amaraldurun niken hon [29b] nökö'e hon-u ĵarim amaralduĵu tere aqsan nuntuq-ača niken üdür newüye ke'eldüĵü newürün ĵun-nu teri'ün sara-yin harban ĵirqo'an-a hula'an tergel üdür newübei Temüjin Ĵamuqa qoyar qamtu terged-ün urida yabuĵu ayisurun Ĵamuqa ügülerün

[30a] Temüjin anda anda

a'ula űiqan bawuya
adu'uĉin bidanu
alaĉuq-a gürtügei
qol-tur űiqan bawuya
qoni<n>ĉit quriqaĉit bidanu
qo'olay-a gürtügei

ke'ebe Temüjin Ĵamuqa-yin ene üge-yi uqan yadaĵu sem-iyer bayyiĵu qoĉorĉu [ne]'üri dumda terget güliĉeĵü [30b] ne'üri bö'et Temüjin Hö'elün eke-de Ĵamuqa anda ügülemü

a'ula-tur űiqan bawuya
adu'uĉin bidan-u
alaĉuq-a gürtügei
qol-tur űiqan bawuya
qoni<n>ĉit quriqaĉit bidanu
qo'olay-a gürtügei

ke'en ügülekü bi ene üge inü uqan yadaĵu qari'u inü [31a] ya'u ba ese ügülebe bi eke-deĉe asaqsu ke'en irebe bi ke'ebe Hö'elün eke-yi dongqodu'a üdü'üye Börte üĵin ügülerün Ĵamuqa anda uyyidangqa ke'ekden büle'e edö'e bidan-ača uyyitqu ĉaq bolba tuqar-un Ĵamuqa anda-yin [31b] keleleksen kelen bida-tur bö'et ĵeűigü üge büyyü bida bü bawuya ene gödölekse'er űili'uya qaqaĉan söni dülin gödölüye bö'et ke'ebe

119. [32a] Börte üĵin-ü üge-ber ĵöbűiyeĵü ülü bawun [32b] söni dülin gödölĵü ayisuqitur ĵa'ura mör-tür Tayyiĉi'ud-i da'ariba Tayyiĉi'ut ber kökiĵü mün söni bö'et ĵöriĉen Ĵamuqa ĵük gödölbei gü Tayyiĉi'ud-un Besüd-ün nuntuq-tur niken üĉügen Kököĉü neretü kö'ün-i nuntuq-tur qoĉoruqsan-i bidanu'ai [33a] abu'at ireĵü Hö'elün eke-de ökbe Hö'elün eke teĵiyebe

120. [33b] tere söni düliǰü üdür geyi'esü üje'esü ǰalayir-un Qači'un-toqura'un Qar<a>qai-toqura'un Qaraldai-toqura'un ede qurban Toqura'un aqa-nar de'ü-ner söni dülildüǰü ayisun aǰu'u basa Tarqud-un Qada'an Daldurqan aqa-nar de'ü-ner tabun Tarqut [34a] ayisun gü aǰu'u basa Möngetü-kiyan-u kö'ün Önggür-tan Čangšǰ'ut Baya'ud-iyarān ayisun gü aǰu'u Barulas-ača Qubilai Qudus aqa-nar de'ü-ner irebe Mangqud-ača ǰetei Doqolqu-čerbi aqa de'ü qoyar irebei Bo'orču-yin de'ü Ögölen-čerbi [34b] Arulad-ača qaqačaǰu aqa-duriyan Bo'orču-tur neyilen irebei gü ǰelme-yin de'ü Ča'urqan Sübe'etei-ba'atur Uriyangqan-ača qaqačaǰu ǰelme-tür neyilen irebei Besüd-eče Degei Küčügür aqa de'ü qoyar irebei gü Suldus-ača [35a] Čilgütei Taki Tayyiči'udai aqa-nar de'ü-ner irebei gü ǰalayir-un Seče-domoq Arqai-qasar Bala qoyar kö'üd-iyeren irebei gü Qongqotan-ača Söyiketü-čerbi irebei gü Sükeken-ü ǰegei Qongdaqor-un kö'ün Sükegei ǰe'ün irebei gü Ne'üdei [35b] Čaqa'an-uwa irebei gü Olqunu'ud-un Kinggiyadai Qorolas-ača Seči'ür Dörben-eče Moči Bedü'ün irebei gü Ikires-ün Butu ende güreget-e yabuqsa'ar irebe gü Noyakin-ača ǰungso irebei gü Oronar-ača ǰırqo'an irebei gü [36a] Barulas-ača Suqu-sečen Qaraçar kö'ün-lü'e-ben irebei gü basa Ba'arin-u Qorči Üsün ebügen Kökö-čos Menen-Ba'arin-iyeren niken güre'en irebei gü

121. [37b] Qorči ireǰü ügülerün Bodončar boqdo-yin bariǰu abuqsan eme-deče töreksen ba ǰamuqa-lu'a ke'eli niketen keke qaqča-tan büle'ei ba ǰamuqa-dača ülü qaqačaqun büle'e ba ǰa'arin ireǰü nadur [38a] nidün-düriyen üje'ülbei qo'aqčın üni'en ireǰü ǰamuqa-

yi horčiju yabuju ger tergen inü mürgüle'et Ĵam'uqa-yi mürgüju öre'ele eber-iyen ququraju so[l]jir eberty bolju eber minü ača ke'en ke'en Ĵamuqa-yin jü[k] mö'ören [38b] mö'ören širo'ai sačun sačun bayyimu muqular qo'a hüker yeke gerlüge de'ere ergüju köljü jiktüju Temüjin-ü qoyinača yeke terge'ür-iyer mö'eren mö'eren ayisurun tenggiri qařar eyetü[l]düyü Temüjin-i ulus-un [39a] eřen boltuqai ke'en ulus te'eju a[b]ču ayisu ke'en ja'arit nidür-tü üje'ü[l]jü nadur ji'amui Temüjin či ulus-un eřen bolu'asu namayi ji'a[q]san-u tula ker jirqa'u[l]qu či ke'ebe Temüjin ügülerün [39b] ünen teyin ulus mede'ülü'esü tümen-ü noyan bolqasu ke'ebe ele edü törö-yi ji'aqsan gü'ün-ni namayi tümen-ü noyan bolu'asu ya'un jirqalang büi tümen-ü noyan bolqa'at ulus-un qo'as sayit ökit darqalan abqa'ulju [40a] qučin ba emes-tü bolqa basa ya'u ba keleleksen-i minü esergü sonos ke'ebe

122. [41a] Qunan teri'üten Geniges niken güre'en irebei gü basa Dāritai-otčigin niken güre'en irebei gü Ĵadaran-ača Mulqalqu irebei gü basa Ünjin Saqayit niken güre'en irebe gü Ĵamuqa-dača tedüi qaqačan gödölü'et Kimurqa-qoroqan-u ayil [41b] Qaraqana bawuju büküi-tür basa Ĵamuqa-dača qaqačaju Ĵürkin-ü Sorqatu-řürki-yin kö'ün Sačabeki Taiču qoyar niken güre'en basa Nekün-taisi-yin kö'ün Qučar-beki niken güre'en basa Qutula qan-u kö'ün A[l]tan-otčigin niken güre'en ede basa Ĵamuqa-dača qaqačan gödöljü [42a] Temüjin-i Kimurqa-qoroqan-u Ayil-qaraqana-da bawuju büküi-tür neyilen bawubai tendече newüju Gürelgü dotora Senggür-qoroqan-u Qara-řürügen-ü Kökö-na'ur bawubai

123. [42b] Altan Qučar Sača-beki bürün [?] eyetüldüyü [43a] Temüjin-e ügülerün čimayi qan bolqaya Temüjin-i qan bolu'asu ba

olon dayin-tur alginči ha'ulju
öngge sayin ökin qatun
ordo ger qari irgen-ü
qačar qo'a qatun öki
qarqam sayin aqta
qatara'ulju a[b]čiraju ö[k]sü ba
oro'a görö'esün [43b] abala'asu
uturaju öksü ba
ke'er-ün görö'esün-ü
ke'eli inü niketele šiqaju öksü
qun-u görö'esün-ü
quya inü niketele šiqaju öksü ba
qatqulduqui üdür
qala činu buši bolqa'asu

qari širi-deče
qatun eme-deče manu
qaqača'ulju [44a]
qara teri'ü manu
qařar kösör-tür gējü ot
engke üdür
eye činu e[b]de'esü
eres harad-ača
eme kö'üd-eče manu
hiriče'ülju
eje ügei qařar-a gējü ot

edüi üge bara[l]duju eyin aman aldařu Temüjin-i Činggis qahan ke'en nereyi[t]čü qan
bolqaba

124. [44b] Činggis qahan bolu'at Bo'orču-yin de'ü Ögölei-čerbi [45a] qor a[q]saba
Qaçi'un-toqura'un qor a[q]saba Ĵetei Doqolqu-čerbi aqa de'ü qoyar qor aqsaba Önggür
Söyiketü-čerbi Qada'andaldurqan qurban ügülerün

manaqar-un umdān bü megüde'ülsügei
üde-yin umdān bü osoldasuqai

ke'en bawurčin bolba Degei ügülerün [45b]

šilegü irge
šülen bolqařu
manaqar bü megüdesü
qonoq-tur bü qořidasu
alaqči'ut qoni<n>d-i adu'ulařu
alam dü'ürgesü
qongqoqči'ut qoni<n>d-i adu'ulařu
qoton dü'ürgesü
qo'olançar mawui büle'e bi
qoni<n>t adu'ulařu
ğonřiyasun idesü bi

Degei qoni<n>t [46a] adu'ulaba de'ü inü Güčügür ügülerün

čo'orqatai tergen-i
či'ü inü bü či'üde'ülsü

tenggisgetei tergen-i
terge'ür de'ere bü te'üre'ülsü

ke'eju ger tergen doyasu ke'ebe Dögei-čerbi ger dotora gergen tutqar-i basa'alsuqai
[46b] ke'ebe Qubilai Čilgütei Qarqal-toqura'un qurban-ni Qasar-lu'a bolun üldüs aqsaju

güčürgegün-i güju'üt anu kinggüritkün
omorqaqun-i omori'u[t] onglajitqun

ke'ebe Belgütei Qaraldai-toqura'un qoyar-i

aqta barituqai
aqtačin boltuqai

ke'ebe [47a] Tayyiči'udai Qutu Moriči Mulqalqu qurban-ni adu'u adūlatuqai ke'ebe
Arqai-qasar Taqai Sükegei Ča'urqan dörben-ni

qola-yin qo'očağ
oyira-yin odora bo[l]tuqai

ke'ebe Sübe'etei-ba'adur ügülerün

quluqana bolju
quriya[l]dusu [47b]
qara kerie bolju
qada'un bugün-i
qarmaldusu
nembe'e isgei bolju
nemürleldün sorisu
gerisge isgei bolju
ger jük gerisgeleldün sorisu

ke'ebe

125. [48b] tende Činggis qahan qan bolju Bo'orču Jelme qoyar-a ügülerün ta qoyar
namayi

se'üder-eče busu nökor ügei-tür
se'üder bolju
setkil minü amu'ulba je ta
setkil-tür aduqai ke'ebe

se'ül-eče busu čiču'a ügei-tür
se'ül bolju
jirüge [49a] minü amu'ulba je ta
če'eji dотора minü aduqai

ke'ebe ta qoyar urida bayyiqsa'ar ede bugün-i aqalaju ülü'ü aqun ta ke'ebe basa Činggis qahan ügülerün tenggiri qařar-a gücü nemeju ihe'ekde'esü ta Ĵamuqa anda-ača namayi ke'en [49b] setkiju nököcesü ke'en ire[k]set ötögüs öljeiten nököт minü ülü'ü bolu'ujai ta ke'ebe жүк жүк түšibeи tani

126. [50a] Činggis qahan-ni qan bolqabai ke'en Kereyid-ün To'oril qan-tur Daqai Sügegei qoyar-i elči ilēbei To'oril qan Temüjin kö'ün-i minü qan bolqaqu nai jöb Mongqol qa üge'ün ker aqun ta ene eye-ben [50b] bü ebdetkün eye řanggi-ben bü talutqun řaqa-ban bü tamtulutqun ke'eju ilēju

CAPÍTULO CUATRO

127. [1a] Arqai-qasar Ča'urqan qoyar-i Ĵamuqa-tur elči ilē'esü Ĵamuqa ügülerün Altan Qučar qoyar-a ügüle ke'en ügüleju ilērün Altan Qučar ta qoyar Temüjin anda ba qoyar řa'ura anda-yin

sübe'e sečiju
qabirqa qatquju

yekin [1b] qaqača'ulbai ta anda ba qoyar-i ülü qaqača'ulun qamtu büqüi-tür Temüjin anda-yi qan yekin ese bolqabai ta edö'e yambar ele setkil setkiju qan bolqabai ta Altan Qučar ta qoyar ügüleksen üges-tür-iyen gürün anda-yin setkil amu'ulju anda-da minü sayıqa-tur gü nököčeju ögütkün ke'eju ilēju

128. [2a] te'ün-ü qoyina Ĵamuqa-yin de'ü Taičar Ĵalama-yin [2b] ebür-e Ölegei-bulaqa-bürün bidan-u Sa'ari-ke'er-e bügü Joči-darmala-yin adu'un de'ermedüre o[t]ču'ui Taičar Joči-darmala-yin adu'un de'ermetču abču otču'ui Joči-darmala adu'u-ban de'ermetču o[t]taju nököd-iyen jürüge yadaqdaju [3a] mün Joči-darmala nekeju otču söni adu'un-u'an kiji'ar-a gürču morin-u'an del de'ere helige-ber-iyen kebeju gürču Taičar-un niru'u inü ququru qarbuju ala'at adu'u-ban abu'at ireju'ü

129. [3b] de'ü-ben Taičar-i alaqdaba ke'en Ĵamuqa teri'üten Ĵadaran harban qurban qarin nököčeju qurban tümet bolju Ala'u'ut Turqa'ud-iyar dabaju [4a] Činggis qahan-tur morilaju ayisai ke'en Ikires-eče Mülke-totaq Boroldai qoyar Činggis qahan-ni Gürelgü-de büqüi-tür kelen gürgen ireju'ui ene kelen mede'et Činggis qahan harban qurban güre'et büle'ei qurban gü tümet bolju Ĵamuqa-yin esergü [4b] inü morilaju

Dalan-baljut bayyilduĵu Činggis qahan Ĵamuqa-da tende gödölgekkeĵü Onon-u Ĵerene-qabčiqay-a qorbai Ĵamuqa ügüleriün Onon-u Ĵerene-de qorqabai bida ke'eĵü qarirun Činos-un kö'üd-i dalan toqo'ot [5a] bučalqaju Ne'üdei Čaqa'an-u'a-yin teri'ü inü hoqtolĵu morin-u se'ül-tür čirčü otču'ui

130. [5b] tende Ĵamuqa-yi tendeče qari'ulu'at Uru'ud-un Ĵürcedei Uru'ud-ıyan uduridu'at Mangqud-an Quyuldar Mangq'ud-ıyan uduridu'at Ĵamuqa-dača [6a] qaqačaĵu Činggis qahan-tur irebei Qongqota-dai Mönqlik ečige tende Ĵamuqa-tur aĵu Mönqlik ečige dolo'an kö'üt-lü'e-ben Ĵamuqa-dača qaqačaĵu tende Činggis qahan-tur neyilen irebei Ĵamuqa-dača edün irgen irebei ke'en Činggis qahan ö[—]r-[6b]-tür-ıyen ulus irebei ke'en bayasču Činggis qahan Hö'elün üĵin Qasar Ĵürkin-ü Sača-beki Taičutan bolun Onan-u tün-tür qurimlaya ke'eldüĵü qurimlarun Činggis qahan-na Hö'elün üĵin-ne Qasar-a Sača-beki-de ki'et teri'ülen niken tüsürge tüsürčü'üi [7a] basa Sača-beki-yin üçü'ügen eke Ebegey-yi teri'ülen niken tüsürge tüsürqüy-yin tula Qoriĵin qatun Qu'určın qatun ĵirin nama ülü teri'ülen Ebegey-yi teri'ülen ker tüsürüyü ke'en bawurči Šiki'ür-i ašĵiĵu'ui ašĵikdaĵu bawurči Šiki'ür ügüleriün Yisügei-ba'adur [7b] Nekün-taisi qoyar-i ükükiy-yin tula eyin ašĵikdaĵui minü ya'un ke'e'et yeke dawu-bar uyyılaĵu'ui

131. [8a] tere qurim bidan-ača Belgütei ĵasa'at Činggis qahan-nu aqta bariĵu bayyin büle'e Ĵürkin-eče Büri-bökö [8b] tere qurim ĵasan büle'e bidan-u kirü'ese-eče Qadagidai gü'ün čilbur qulaquqsan-ni qulaqai bariĵu'ui Büri-bökö tere gü'ü-ben hoyimasču Belgütei nasuda abaldurun bara'un qanču-ban mültülĵü ničügün yabuqu büle'e teyin mültüleksen ničügün mürü inü Büri-bökö [9a] üldü'er kangqas čabčıĵu'ü Belgütei teyin čabčiqdaĵu bö'et ya'un-a ba ülü bolqan ülü senggeren čısun čuburi'ulĵu yabuquy-yi Činggis qahan se'üder-tür sa'uĵu qurim dorača üĵeĵü qarču ireĵü ügüleriün ker eyin kikden büle'ei bida keküi-tür Belgütei [9b] ügüleriün mer üdü'üi büle'e minü tula aqa de'ü-tür mawuqalin bolulča'ujai bi ülü alĵaqu bi ila'ari büyyü aqa de'ü-tür sayi iĵilidülčen büküi-tür aqa bütügei qorumut bayyi ke'ebe

132. [10a] Činggis qahan Belgütei tedüi itqa'asu ülü bolun modun-u geši'üt ququru talaĵu itüges-ün büle'üt suqučıĵu [10b] a[b]ču ašĵilalduĵu Ĵürkin-i ilaqču Qoriĵin qadun Qu'určın qadun ĵirin-i bulıĵu abubai ĵiči müt jokilduya ke'ekdeĵü Qoriĵin qadun Qu'určın qadun ĵirin-i iču'aĵu jokilduya ke'en elčileldün büküi-tür Kitat irgen-ü Altan qan Tatar-un Megüĵin-se'ültü-ten eye-düriyen [11a] ülü oroqdarun Ongging-čingseng-e čeri'üt ĵasaĵu bü sa'ara bö'et ke'eĵü ilēĵü'üi Ongging-čingseng Megüĵin-se'ültü teri'üten Tatar-i Ulĵa ö'ede adu'u ide'en selte türıĵü ayiři ke'en kelen medebei tere kelen mede'et

133. [11b] Činggis qahan ügüleriün erte üdür-eče Tatar irgen [12a] ebüges ečiges-i baraqsat öšten irgen büle'e edö'e ene qanalqa-tur qamsaya bida ke'e'et To'oril qan-tur Altan qan-u Ongging-čingseng Tatar-un Megüĵin-se'ültü teri'üten Tatar-i Ulĵa ö'ede

türjü ayişi ke'emüi ebüges eçiges-i bidan-u baraqsat [12b] Tatar-i qamsaya bida To'oril qan eçige öter iretügei ke'en ene kelen gürgen elçin ilebei ene kelen gürge'ülü'et To'oril qan ügülerün kö'ün minü jöb kelelejü ilejü'ü qamsaya bida ke'e'et qutu'ar üdür çerigiyen ç'ulqaju çerik e'üsgejü [13a] To'oril qan öterlen iktünejü Činggis qahan To'oril qan qoyar jürkin-ü Saça-beki Taiçu teri'üten jürkin-e kelelejü ilerün erte üdür-eçe ebüges eçiges-i bidan-u baraqsat Tatar-i edü'e ene qanalqa-tur qamsaya qamtu morilaya ke'ejü [13b] ilēbei jürkin-e irekdeqüy-eçe jırqo'an üdüt güličejü yadaju Činggis qahan To'oril qan qoyar qamtu çerik e'üsçü Ulja huru'u Ongging-čingseng-lü'e qamsan ayisuqui-tur Ulja-yin Qusutu-šitü'en Naratu-šitü'en-e Tatar-un Megüjin teri'üten Tatar tende [14a] qorqa bariju'ui Činggis qahan To'oril qan qoyar teyin qorqalaqsad-i Megüjin-se'ültü-yi qorqan-ača inü bariju Megüjin-se'ültü-yi tende alaju mönggün ölegei tanatu könjile inü Činggis qahan tende abula'ai

134. [15a] Megüjin-se'ültü-yi alaba ke'en Činggis qahan To'oril qan qoyar Ongging-čingseng Megüjin-se'ültü-yi alaju'ui ke'en mede'et maši bayasçu Činggis qahan-a ja'ut-quri nere ökbe Gereyid-ün To'oril-a Ong nere tende ökbe [15b] Ong qan nere Ongging-čingseng-ün nereyidü[k]se'er tendeče bo[l]ba Ongging-čingseng ügülerün Megüjin-se'ültü-yi qamsaju alaqsan tanu Altan qan-a maši yeke tusa kibe ta ene tusa-yi tanu A[l]tan qan-a öçisü bi Činggis qahan-a e'ün-eçe yeke nere nemeküy-yi [16a] jēu-tau nere ökgü-yi Altan qan medetügei ke'ebe Ongging-čingseng tendeče tedüi bayasçu Činggis qahan Ong qan qoyar tende Tatar-i da'uliju qubiyalduju abulčaju geyi[t]-tür-iyen qariju bawubai

135. [16b] Tatar-un qorqalaqsan Naratu-šitü'en-e bawuqsan [17a] nuntuq-tur talaqui-tur niken üçügen kö'üken-i gē[k]sen-i bidan-u çeri'üt nuntuq-ača olju'ui altan e'emek dörebçitü dasi torqan buluqa'ar dotorlaqsan helige[b]çitü üçü'ügen kö'üken-i a[b]çiraaju Činggis qahan Hö'elün eke-de sauqa ke'en ökbei Hö'elün eke[17b] ügülerün sayin gü'ün-ü kö'ün aju'u je huja'ur sayitu gü'ün-ü uruq büyyü je tabun kö'üd-iyen de'ü jırqodu'ar kö'ün bolqan Šikiken-quduqu ke'en nereyitçü eke asaraba

136. [18a] Činggis qahan-u a'uruq Hariltu-na'ur-a büle'ei a'uru'ut-tur qoçoruqsan-i Jürkin tabin haran-u qu[b]čan tonojü'ui harban haran-i alaju'ui Jürkin-e teyin kikdebe ke'en [18b] bidan-u a'uru'ut-tur qoçoruqsat Činggis qahan-a ja'abasu ene kelen sonosu'at Činggis qahan maši kilinglaju ügülerün Jürkin-ne kereyin kikden büle'ei bida Onan-u tün-tür qurimlaqui-tur bawurçi Šiki'ür-i müt gü ašgibai [19a] Belgütey-yin mürü müt gü ča[b]çibai jokilduya ke'ekdejü Qorijin qadun Qu'urçin jirin-i içu'aju ökbei bida te'ün-ü qoyina erten-ü öšten kišten ebüges eçiges-i bidan-u baraqsat Tatar-i qamsan morilaya ke'en Jürkin-i jırqo'an [19b] üdüt güličejü ese gü irekdebe edö'e basa dayyisun-tur šiқан dayyisun müt gü boluyi ke'e'et Činggis qahan Jürkin-tür morilabai

Ǟürkin-i Kelüren-ü Ködö'e-aral-un Dolo'an-bolda'ut-ta büqüi-tür irgen inü dawulibai Sača-beki [20a] Taiču qoyar čö'en bēs-iyen duta'abai qoyinača anu nekeǞü Teletü-amasar-a güyičeǞü Sača-beki Taiču qoyar-i baribai bariǞü Činggis qahan Sača Taiču qoyar-a ügüleriün erte üdür bida ya'u ke'eldüle'ei ke'ekdeǞü [20b] Sača Taiču qoyar ügüleriün ügüleksen üge-düriyen ba ese gürbei üges-tür manu gürge ke'e'et üges-iyen medereǞü tüšǞü ökbei üges-i anu medere'ülǞü üges-tür anu gürgen büte'eǞü mün tende gēbei

137. [21b] Sača Taiču qoyar-i büte'et qariǞü ireǞü Ǟürkin-ü irge gödölgeküi-tür Ǟalayir-un Teletü-bayyan-u kö'ün Gü'ün-u'a Čila'un-qayyiči Ǟe[b]ke qurban tede Ǟürkin-tür aǞu'ui Gü'ün-u'a Muqali [22a] Buqa qoyar kö'üd-iyer-iyen a'ulǞaju ügüleriün

bosoqa-yin činu
bo'ol boltuqai
bosoqa-dača činu bulǞi'asu
borbi inü hoqtol
e'üten-nü činu
emčü bo'ol boltuqai
e'üten-neče činu heyilü'esü
eliget anu etkeǞü gētkün

ke'eǞü ökbei [22b] Čila'un-qayyiči Tüngge Qaši qoyar kö'üd-iyen basa Činggis qahan-tur a'ulǞaju ügüleriün

altan bosoqa činu sakǞü
atuqai ke'en ökbe bi
altan bosoqa-dača činu
anggida odu'asu
ami inü tasulǞu gētkün
örge e'üten [23a] ergüǞü
öktügei ke'en ökbe bi
örge e'üten-neče činu
ö'ere odu'asu
öre inü miderǞü gētkün

ke'ebe Ǟebke-yi Qasar-a ökbe Ǟebke Ǟürkin-ü nuntuq-ača Boro'ul neretü üçügen kö'uken-i abčiraǞu Hö'elün eke-de a'ulčan [25b] ökbe

138. [24a] Hö'elün eke Merkid-ün nuntuq-ača oldaqsan Gücü neretü kö'üken-i Tayyiči'ud-un ditora Besüd-ün nuntuq-ača oldaqsan Kököčü neretü kö'üken-i Tatar-un

nuntuq-ača oldaqsan Sigiken-qutuqu neretü [24b] kö'üken-i Ĵürkin-ü nuntuq-ača
oldaqsan Boro'ul neretü kö'üken-i ede dörben-i ger ditora teĴi'erün Hö'elün eke kö'üt-
te'en

üdüür üĴegü-yin nidün
söni sonosqu-yin čikin

ken-e bolqaqu-yü ke'en ger ditora teĴi'ebei

139. [25a] ede Ĵürkin irgen-ü yosun Ĵürkin bolurun Qabul qan-u dolo'an kö'üd-ün
angqa aqa Ökin-barqaq büle'e kö'ün inü Sorqatu-Ĵürki büle'e Ĵürkin [25b] bolurun
Qabul qan-u kö'üd-ün aqa ke'eĴü irgen-ü'en ditorača ilqaĴu

helige-tür sölsütü
heregei-tür hončitan
a'ušgi dü'üreng Ĵirügetü
aman dü'üreng a'urtan
ere tutum
erdemütten bökös güčüten-i ilqaĴu ökcü

a'urtan sölsüten omoqtan [26a] Ĵörkimes tula Ĵürkin ke'ekdegü yosun teyimü teyimün
omoqtan irgen-i Činggis qahan dorayita'ulĴu Ĵürkin oboqtu-yi ülitkebei irgen-i ulus-i
inü Činggis qahan ö'erün emčü irgen bolqabai

140. [26b] Činggis qahan niken üdüür Büri-bökö Belgütei qoyar-i abaldu'uluya ke'ebe
Büri-bökö Ĵürkin-tür [27a] büle'e Büri-bökö Belgütey-yi örö'ele qar-iyar bariĴu örö'ele
köl-iyer töyitčü unaqaĴu ülü gödölgen daruqu büle'e Büri-bökö ulus-un bökö tende
Belgütei Büri-bökö qoyar-i abaldu'ulbai Büri-bökö ülü ilaqdaqu gü'ün unaĴu ökbe
Belgütei [27b] darun yadan mürüdejü sa'ari de'ere qarču Belgütei ginčas kiĴü Činggis
qahan-ni üĴegü-lü'e qahan ilügey-iyen Ĵa'uba Belgütei uqa otču de'ere inü aqdalajü
qoyar Ĵaqas inü solbin megeĴilen tataĴu niru'u inü ebüdüklejü ququlĴu ilebe [28a] Büri-
bökö niru'u-ban ququraĴu ügülerün Belgütey-ye ülü ilaqdaqu büle'e bi qahan-nača
ayuĴu arqadan unaqu ariyaqu bolun amin-dur-iyen gürtebei bi ke'e'et üküĴü ilēbe
Belgütei niru'u inü ququru tata'at čirčü [28b] o'orkiĴu yorčiba Qabul qan-u dolo'an
kö'üd-ün aqa Ökin-barqaq büle'e uda'adu Bartan-ba'atur büle'e kö'ün inü Yisügei-
ba'atur büle'e te'ün-ü uda'adu Qutuqtu-möngler büle'e kö'ün inü Büri büle'e barildu'a
Bartan-ba'atur-un kö'ün-eče [29a] alus Barqaq-un omoqtan kö'üt-tür nököčekün bolun
Büri-bökö ulus-un bökö Belgütey-ye niru'u-ban ququldaĴu ükübe

141. [30a] te'ün-ü qoyina takiya ĵil Qadagin Salĵi'ut qamtutĉu Qadagin-u Baqu-ĉorogi teri'üten Qadagin Salĵi'ud-un Ćirgidai-ba'atur teri'üten Dörben Tatar-tur ĵokilduĵu Dörben-ü Qaĵi'un-beki teri'üten Tatar-un Alĉi-Tatar-un Ĵalin-buqa teri'üten Ikires-ün [30b] Tüge-maqa teri'üten Onggired-un [siĉ] Dergek Emel Alqui-tan Qorolas-un Ćonaq [=Ćoyoq] Ćaqa'an teri'üten Naiman-aĉa Güĉü'üt-Naiman-u Buyiruč qan Merkid-ün Toqto'a-beki-yin kö'ün Qutu Oyirad-un Quduqa-beki Tayyiĉi'ud-un Tarqutai-kiriltuq Qodun-örĉeng [31a] A'uĉu-ba'atur-tan Tayyiĉi'ut edön qarin Alqui-bula'a ĉi'ulĵu Ĵajiradai Ĵamuqa-yi qa ergüye ke'en aĵirqa ge'ün ke'üs ĉabĉilalduĵu andaqalduĵu tendeĉe Ergüne-müren huru'u newüĵü Kan-müren Ergüne-de ĉitququ űina'a-yin a'unu'uda [31b] Ĵamuqa-yi tende gür qa ergübei gür qa ergü'et Ćinggis qahan Ong qan qoyar-tur morilaya ke'eldübei morilaya ke'eldüksen-i Qorolas-un Qoridai Ćinggis qahan-ni Gürelgü-de büqüi-tür ene kele gürgeĵü ileĵü'ü ene kele [32a] ire'ülü'et Ćinggis qahan Ong qan-tur ene kele gürgeĵü ile'esü Ong qan kele gürge'ülü'et ĉerik e'üsĉü ötörlen Ćinggis qahan-tur Ong qan gürĉü irebei

142. [32b] Ong qan-ni ire'ülü'et Ćinggis qahan Ong qan qoyar qamtutĉu Ĵamuqa-yin esergü inü morilaya [33a] ke'eldüĵü Kelüren-müren huru'u morilarun Ćinggis qahan Altan Quĉar Dāritai qurban-i manglai yabu'ulba Ong qan Senggüm Ĵaqa-gambu Bilge-beki qurban-i manglai yabu'ulbai ede manglan-aĉa uruqűi basa qara'ul ilērün Enegen-güiletü-de niken sa'urin [33b] qara'ul talbibai te'ün-ü ĉinana Ćekĉer-e niken sa'urin qara'ul talbi'iulbai te'ünü ĉinana Ćiqurqu-da niken sa'urin qara'ul talbi'ulbai bidan-u manglan Altan Quĉar Senggüm-tan Utkiya gürĉü bawuya ke'eldün büqüi-tür Ćiqurqu-da [34a] talbiqsan qara'ul-aĉa gü'ün ha'ulĵu ireĵü dayin ayiűi ke'en kele gürgen irebe tere kele ire'et ülü bawun dayin-u esergü kele abuya ke'en yabuĵu gürülĉeĵü kele a[b]ĉu ke[t] büi ke'en asaqu'asu Ĵamuqa-yin manglan Mongqol-aĉa A'uĉu-ba'atur Naiman-u [34b] Buyiru[q] qan Merkid-ün Toqto'a-beki-yin kö'ün Qutu Oyirad-un Quduqa-beki ede dörben Ĵamuqa-yin manglan yabuĵu'ui bidan-u manglan teden-tür unıilalduĵu unıiĵu ĵilda boldaĵu manaqar qatqulduya ke'eĵü iĉuĵu qol-tur neyilen qonoba

143. [35a] manaqarűi yabu'ulĵu gürülĉeĵü Köyiten bayi[l]duĵu [35b] dorooűi de'ekűi iquriqaldun ĵibűi'erülĉen büqüi-tür müt Buyiruč qan Quduqa qoyar ĵada medekün aĵu'ui ĵadalaqun bolun ĵada hurbaĵu müt anu de'ere ĵada bolĵu'u müt yabun yadaĵu nuras-tur quladu'at tenggeri-de ese ta'alaqadaba bida ke'eldü'et [36a] butaraĵu'ui

144. Naiman-u Buyiruč qan Altay-yin ebür Uluq-taq ĵorin [36b] qaqaĉan ködölĵü'üi Merkid-ün Toqto'a-yin kö'ün Qutu Selengge ĵorin ködölĵü'üi Oyirad-un Quduqa-beki hoi demeĉen űisgis ĵorin ködölĵü'üi Tayyiĉi'ud-un A'uĉu-ba'atur Onan ĵorin ködölĵü'üi Ĵamuqa ö'er-iyen qa ergükset irgen-i dawuli'at [37a] Ergüne huru'u Ĵamuqa qarin ködölĵü'üi ani teyin butaraqdaĵu Ong qan Ergüne huru'u Ĵamuqa-yi nekebe Ćinggis

qahan Onan jük Tayyiči'ud-un A'uçu-ba'atur-i nekebe A'uçu-ba'atur ulus-tur-ıyan gürü'et ulus-ıyan dürbe'ülün ködölge'et [37b] A'uçu-ba'atur Qodun-örçeng Tayyiči'ut Onan-u činaji ete'et hüle'üt turastan čeri'üd-ıyen jasaju qatqulduya ke'en jasaju baiju'ui Činggis qahan gürü'et Tayyiji[ut]-lu'a qatqulduba maši ekerün ekerün qatqulduju jilda bo[l]daju mün [38a] qatqulduqsan qařar-a řitüldüju qonoba ulus ba dürbeju ayisurun mün gü tende čeri'üt-lü'e-ben qamtu güre'eleju qonolduba

145. [38b] Činggis qahan tere qatquldu'an-tur suřiyasu-ban řilürteju čisun törıtge'esü ülü bolun amduriqdarun naran řingge'ülün mün tende řitüldüju bawuju bökleksen [39a] čisun-i řelme řimin řimin ama'an čisudaju řelme busu gü'ün ülü itegen sakilduju sa'uju söni düli boltala bökleksen čisun-i ama'ar dü'üreng jalki'at asqa'at söni düli nökc'i'esü Činggis qahan dotora'an sergüju ügülerün čisun haqču baraba umda'asumu [39b] bi ke'ebe tendeče řelme maqalai qudusun de'el qubčasun-ıyan bügüde-yi talju qaqča doto'ařitu čurama ničügün řitüldüju bayyiqun dayyin dotora'un güyyijü činana gürēleksen irgen-ü tergen-tür anu unuju esü'üt eriju yadaju dürberün [40a] ge'üd-ıyen ülü sa'an talbiqsat aju'u esük olun yadaju niken yeke büri'etei taraq tergen-eče inü abu'at ergüju irebe řa'ura odurun ba irerün ba gü'ün-ne ese üjekdebe tenggeri gü ihe'ebe je taraq büri'etü-yi abčirat mün řelme [40b] ö'esün gü usun eriju abčiraju taraq ři'üreju qa'an-a ü'ulba qurban-ta amuju üju qahan ügülerün dotora nidün minü geyibe ke'e'et öngdeyiju sa'utala üdür geyiju gegen bolju üje'esü tere sa'uqsan horčın řelme-yin řimin [41a] řimin bökleksen čisun asqaqsan horčın namurqan bolju'u Činggis qahan üjeju ügülerün ene ya'un bolumu qolo asqa'asu yambar aju'u ke'ebe tendeče řelme ügülerün čimayi amduriqarun qolo odu'asu čimadača aljıyaquy-ača ayuju ya'araju [41b] jalkiqu-yi jalki'at asqu-yi asqa'at amduriju ke'eli-tür minü teki kedüi oroba ke'ebe Činggis qahan basa ügülerün namayi eyimü bolju kebtin bö'etele ničügün yekin güyyijü oroba či bariqda'asu namayi eyyimü-yi ülü'ü ři'aqu büle'e [42a] či ke'ebe řelme ügülerün minü setkil ničügün odurun ker ber bariqda'asu bi dantur oroqu duratu büle'e uqaju bariju alaya ke'en qu[b]časun minü bügüde-yi talju qaqča emüdün talu'a üdü'üye mültüs alda'ulju dantur edüi [42b] idüreju irebe bi ke'egü büle'e namayi ünen bolqaju qubčasun nada ökjü asaraq büle'e bi morin unu'at üjetele edüi řa'ura ülü'ü iregü büle'e bi teyin sedkiju qa'an-u hangqaqsan setkil erüssügei ke'en nidün qara eyin setkiju [43a] odulu'a bi ke'ebe Činggis qahan ügülerün edö'e ya'un ke'egü erte üdür qurban Merkit ireju Burqan-ni qurbanda quči'ulkui-tur amin minu nikente a[b]ču qarulu'a či edö'e basa haqču büküi čisun-i ama'ar řimi<n>jü amin minü sengtelbe [43b] či basa hangqaju amturin büküi-tür amin-ıyan öreju dayyisun gü'ün-tür nidün qara oroju umdān řangqaju amin minü oro'ulba či ede qurban tusas-i činu setkil dotora minu atuqai ke'en řarlıq bolba

146. [45a] üdür geyin bara'asu šitüldüjü qonoqsat čeri'üt söni bö'et budaraǰu'ui güre'elekset irgen küngken ülü čidaqun ke'en güre'elekset qaǰar-ača ese gödöljü'üi dürbekset ulus-i ičuqaya ke'en Činggis qahan qonoqsan qaǰar-ača morilaǰu dürbekün [45b] irgen-i iču'an yabuqui-tur daba'an de'eren niken hula'an de'eltü eme gü'ün Temüjin je ke'en yeke dawu'ar qayilan uyyilan bayyiqu-yi Činggis qahan ö'esün sonosču ya'un gü'ün-nü eme teyin qayilan büyyü ke'en asa'ura gü'ün ilēbe tere gü'ün otču [46a] asaǰbasu tere eme gü'ün ügülerün Sorqan-šira-yin ökin bi Qada'an neretei ere-yi minü ende čeri'üt bariǰu alan büyyü ere-yü'en alaǰdarun Temüjin-i ere-yi minü aburatuqai ke'en unǰšijü qayilaǰu uyyilaba bi ke'ebe tere gü'ün ireǰü [46b] Činggis qa'an-a ene üge ügüle'esü Činggis qahan ene üge sonosu'at qatarǰu gürjü Činggis qahan Qada'an-tur bawuǰu teberildübei ere-yi inü bidanu čeri'üt urida alaǰu'ui tede irge ičuqa'at Činggis qahan yeke čerik mün tende bawuǰu [47a] qonobai Qada'an-i uriǰu ire'üljü dergečen sa'ulbai manaqarši üdür Sorqan-šira jebe qoyar Tayyiči'ud-un Tödöge-yin haran aqsat tede qoyar ber irebei gü Činggis qahan Sorqan-šira-yi ügülerün

güǰügün-deki

kündü mudun-i

köser-e o'oruqsan [47b]

jaqa-daki

jarbiyal mudun-i

jayila'uluqsan ta

ečiges kö'üd-ün tusa aǰu'ui je ta yekin udabai ta ke'ebei Sorqan-šira ügülerün bi ditora'an bölen itkel setkiǰü büle'ei yekin ya'araq bi ya'araǰu urit ire'esü Tayyiči'ut noyat minü qočoruqsan eme kö'ün [48a] adu'un ide'en-i minü hünesü'er geyisgekün tede ke'eǰü ülü ya'aran edö'e qahan-duriyan neyilen idüreǰü irebei ba ke'ebei kelemen bara'asu jöb ke'ebe

147. [49a] basa Činggis qahan ügülerün Köyiten bayıldıju iquriqaldun ĵibšiyerülčen
büküi-tür tede niru'un de'ereče sumun ireĵü minü ĵebelegü aman čaqān qula-yin aman
niri'u inuququ ken qarbula'a a'ula de'ereče ke'ebe [49b] tere üge-tür Ĵebe ügülerün
a'ula de'ereče bi qarbula'a edö'e qa'an-a ükü'ülde'esü halaqan-u tedüi qaĵar hö'eĵü
qočorsu soyurqaqda'asu qa'an-u emüne

če'el usun-i hoqtoru
čeügen čilawun
čeürü dobtulĵu öksü
gür ke'eksen qaĵar-a
kökö gürü ke'ürü
qal [50a] ke'eksen-tür
qara gürü
qamqaru dobtulĵu öksü

ke'ebe Činggis qahan ügülerün dayyisun yabuqsan gü'ün alaqsan-ıyan
dayyisurqaqsan-ıyan beye'en ni'uĵu kele-ben bučaĵu ayu[yu] ene bürün kē'esü munda
alaqsan-ıyan dayyisurqaqsan-ıyan ülü buča [sic] munda ĵi'an [50b] büyyü nököčeltü
gü'ün büyyü Ĵirqo'adai neretü aĵu'u mün ĵebelegü aman čaqān qula-yi minü aman

niru'u qarbuqsan-u tula Ĵebe nereyi[t]čü Ĵebeleje imayi ke'en Ĵebe nereyitčü dergede minü yabu ke'en Ĵarliq bolba Ĵebe Tayyiči'ud-ača ireĵü [51a] nököčeksen yosun teyimü

CAPÍTULO CINCO

148. [1a] Činggis qahan tende Tayyiči'ud-i dawuliĵu Tayyiči'utai yasutu gü'ün-i A'uču-ba'atur Qoton-örčeng Qudu'udar-tan Tayyiči'ud-i uruq-un uruq-a gürtele hünesü'er keyisgen kidubai ulus irgen-i anu gödölgeĵü [1b] ireĵü Činggis qahan Quba-qaya übülĴebe

149. Ničügüt-Ba'arin-u Širgü'etü ebügen Alaq Naya'a kö'ü-lü'e-ben Tayyičiud-un noyan Tarqutai-kiriltuq hoilaĵu büqüy-yi östü gü'ün büle'e ke'en morilan ülü [2a] čidaqu Tarqutay-yi bariĵu tergen-tür unu'ulĵu Širgü'etü ebügen Alaq Naya'a kö'üt-lü'e-ben Tarqutai-kiriltuq-i bariĵu ayisuqui-tur Tarqutai-kiriltuq-un kö'üt de'ü-ner inü buliĵu abuya ke'en güyyičeĵü ireĵü'üi kö'üt de'ü-ner-i inü güyyičeĵü ireküi-lü'e [2b] Širgü'etü ebügen bosun yadaqu Tarqutay-yi tergen de'ere unuĵu gedergü de'ere inü aqtalan sa'uĵu kituqai qarqaju ügülerün kö'ün de'üner činu čimayi buliĵu abura irebei čimayi qan-ıyan qardaba ke'en ese teki ala'asu qan-ıyan qardaba [3a] ke'en alaqu gü ala'asu teki mün gü alaqdaqu gü bi mün ele üküqüi-düriyen dere abun üküüsü ke'e'et aqtalaĵu yeke kituqay-ıyarān qo'olai inü ququlura gürküi-tür Tarqutai-kiriltuq yeke dawu'ar de'ü-ner kö'üd-ıyen qailaĵu kelelerün Širgü'etü namayi alan [3b] büyyü alan bara'asu üküksen amin ügei beye minü abču otču yeki'üĵei ta namayi ala'ai üdu'üye öter qaritqun Temüĵin namayi ülü alaququn Temüĵin-i üçügen čaq-tur

nidün-düriyen qaltu
ni'ur-duriyan geretü büle'e

ke'en eĵen ügei nuntuq-tur qoçorču [4a] amui ke'en abura otču abčiraĵu

surqa'asu
surqu metü büyyü ke'en
sonin üri'e da'aqan
surqaqu metü surqan söyın yabula'a
ükü'ülsü ke'esü
ükü'ülün yadaqu-yü büle'e bi edöe
oyi inü oroĵu amu
setkil inu
sengtereĵü amu ke'ekdemüi

Temüjin namayi [4b] ülü ükü'ülgü ta kö'üt de'ü-ner minü öter qaritqun Širgü'etü namayi alaĵu ile'üĵei ke'en yeke dawu'ar qailaba kö'üt de'ü-ner inü ügüeldürün eĵeyin amin inü aburaya ke'en irebei bida Širgü'etü amin inü ükü'ülün bara'asu qo'osun amin ügei [5a] beye inü yekikün bida munda ala'ai üdü'üye öter qariya ke'eldüĵü qaribai tedeni ireküi-tür Alaq Naya'a-tan Širgü'etü ebügen-ü kö'üt inü heyilükset irebei tedeni ire'ülü'et gödölĵü ayisurun ĵa'ura Qutuqul-nu'u-da gürü'esü tende [5b] Naya'a ügülerün bida ene Tarqutay-yi bariĵu gürü'esü Činggis qahan bidan-i tus qan-ıyan qardaĵu ireĵü'üi ke'en Činggis qahan bidani tus-ıyan qardaĵu irekset ya'un itegelten haran ede bidan-tur basa ker nököčekün nököçel üge'un haran tus [6a] qan-ıyan qardaqsat haran-i mököri'üldekün ke'eĵü mököri'üldegün-ü'ü bida munda Tarqutay-yi endeçe talbiĵu ilēĵü bida beyes-ıyen Činggis qahan-a gücü ögüre irebe ba ke'eĵü oduya Tarqutay-yi bariĵu ayisula'ai tus qan-ıyan tebčın yadaĵu üĵe'et ker ükü'ülkün [6b] ke'eĵü talbiĵu ilēĵü ba büširen gücü öksü ke'en irebei ba ke'eye ke'ebe Naya'a-yin ene üge eĵiges kö'üt ĵöbsiyeldüĵü Tarqutai-kiriltug-i Quduqul-nu'u-dača taliĵu ilēĵü müt Širgü'etü ebügen Alaq Naya'a kö'üt-lü'e-ben ire'esü yekin [7a] ireĵü ke'ebe Širgü'etü ebügen Činggis qahan-a ügülerün Tarqutai-kiriltug-i bariĵu ayisurun ĵči tua qan-ıyan üĵe'et ker ükü'ülküi ke'eĵü tebčın yadaĵu talbiĵu ilēĵü Činggis qahan-na gücü öksü ke'en irebe ke'ebe te'un-tür Činggis qahan ügülerün [7b] qan-ıyan Tarqutay-yi qardaĵu irekset bö'esü tus qan-ıyan qardaqsat haran-i tani urug-ıyar mököri'üldekün büle'e ta tus qan-ıyan tebčın yadaqsan setkil tanu ĵöb büi ke'en Naya'a-yi soyurqaba

150. [8b] te'ünü qoyina Činggis qahan-tur Kereyid-ün Ĵaqa-gambu [9a] Tersüt-te büküi-tür nököčere irebe tere ireksen-tür Merkit qatquldura ire'esü Činggis qahan Ĵaqa-gambu ki'et qatqulduĵu iču'abai tende Tümen-Tübegen Olon-Dongqayit butaraqsan Kereyit irgen ber Činggis qahan-tur oroĵu ire'üle'ei Kereyid-ün Ong qahan bürün urida [9b] Yisügei qa'an-u čaq-tur sayibar el alduqsan-tur Yisügei qan-lu'a anda ke'eldüksen aĵu'u anda ke'eldüküi yosun inü Ong qan ečige-yü'en Qurčaqus-buyuruq qan-u de'ü-ner-iyen alaqu-yin tula Gür qan abaqa-lu'a-ban bulqa bolulčaĵu Qara'un-qabčal širqu'uldaĵu [10a] ĵa'un gü'ün qarču Yisügei qan-tur ire'esü Yisügei qan imayi ö'er-düriyen irekdeĵü ö'esün čerik morilaĵu Gür qan-i Qašin ĵük hüldeĵü irge orqa inü Ong qan-na abču ögüksen-ü tula anda bolulčaqu tere

151. [11a] te'ün-ü qoyina Ong qan-nu de'ü Erke-qara Ong qan aqa-da'an alaقدarun buru'utču otču Naiman-u Inanča qan-tur oroĵu'ui Inanča qan čeri'üt ilēĵü ĵiči Ong qan qurban balaqat bitün yorčĵu Qara-kidad-un Gür-qan-tur oduqsan aĵu'u tendeče bulqa bolun Uyyiqud-un Tangqud-un [11b] balaqat da'ari'at tabun ima'at širgü'eleĵü sa'alduĵu teme'en-ü čisun qanaĵu ide'et yadaĵu Güse'ür-na'ur-a ire'esü Činggis qahan uridu Yisügei qan-lu'a anda ke'eldüksen yosu'ar Taqa-ba'atur Sükegei-ĵe'ün qoyar-i elči ilē'et Kelüren-ü teri'ün-eče [12a] Činggis qahan ö'esün esergü otču ölösčü turuĵu irebe ke'en Ong qan-a qubčiri qubčĵu öčkü güre'en dotora oro'ulĵu teĵi'ebe tere übül ĵerge'er newüĵü Činggis qahan Quba-qaya-yi übülĵebe

152. [12b] tende Ong qan-nu de'ü-ner noyat ki'et ügüleldürün [13a] ene qan aqa bidanu üge'ü aburitu hümegei helige ebüritčü yabuya aqa de'ü-yi baraba Qara-kidat-tur ba oroba gü ulus ba ĵoba'asu edö'e e'üni ker kikün bida erde üdür kē'esü dolo'an nasutu-yi Merkit irgen dawulĵu otču qara alaq ešige [13b] daqu emüsgeĵü Selengge-yin Bu'ura-ke'er-e Merkid-ün a'ur nödube gü Qurčaqus-buyuruq qan ečige inü ĵiči Merkit irge ha'ulĵu kö'ü-ben tende aburaĵu ire'esü basa Tatar-un Aĵai qan harban qurban nasutu-yi eke selte basa dawulĵu otču [14a] teme'ed-iyen adūla'ulun yabuĵui-tur Aĵai qan-u qoniči abu'at horquĵu irebe ĵe basa te'ünü qoyina Naiman-ača ayuĵu buru'utču Sarta'ul-un qaĵar-a Čui-müren-e Qara-kidad-un Gür qan-bur otba ĵe tende niken hon ülü da'usun ĵiči dayyĵin gödölĵü Uiyud-un [14b] Tangĵud-un qaĵar-iyar bitüĵü yaburun yadaĵu tabun ima'at širgü'eleĵü sa'aĵu teme'en-ü čisun qanaĵu ideĵü qačča soqor qalı'un moritu yadaĵu Temüĵin kö'ün-tür ire'esü qubčiri qubčĵu teĵi'ebe ĵe edö'e Temüĵin kö'ün-tür teyin yabuqsan-iyen [15a] umartaĵu hümegei helige ebüritčü yabumu ker kikün bida ke'eldübei eyin ügüleldüksen üges-i Altun-ašuq Ong qan-a ayilatqaĵu'u Altun-asuq ügülerün bi ber ene eye-tür oroldula'a gü ĵiči qan-iyen čimayi tebčün yadaba ke'eĵü tende [15b] Ong qan eyin ügüleldükset El-qutur Qulbari Alin-taisi-tan de'ü-ner-iyen

noyad-ıyan bari'ulju'ui de'ü-ner-eçe Ĵaqa-gambu buru'utçu Naiman-tur oroju'u tedeni bari'as selte ger-tür oro'ulju Ong qan ügülerün bida Uıyud-un Tangıyud-un qajar-ıyar ayısuqui-tur ya'u [16a] ke'eldüle'ei tanu metü ya'u setkigü bi kē'et ni'ur-tur anu nilbuju bari'as anu talbi'ulba qan-a ele nilbuqdaju ger-tür bükün haran bügüde'er bosçu nilbuju'ui

153. [7a] tere übül übüljeju noqai jil namur inü Ĵinggis qahan Ĵaqa'an-Tatar Alči-Tatar Dutaut Alqui-Tatar tede Tatar-tur Dalan-nemürges bayyilduju qatqulduquy-yin urida Ĵinggis qahan Ĵasaq ügüleldürün dayyısun gü'ü [17b] daru'asu olja-tur bü bayyiya darun bara'asu tere olja bidanu'ai büi je qubiyaldut je bida nökör gü'ün-e içü'aqda'asu türün-ü dobtuluqsan qajar-tur-ıyan eke'erüye türün-ü dobtulqan-tur ese eke'erüksen gü'ün-i mököri'ülüye ke'en Ĵasaqlaldubai Dalan-nemürges [18a] qa[t]qulduju Tatar-i gödölgebei daruju Ulqui-şilügeljit-te ulus-tur anu neyile'ülju dawulibai Ĵaqān-Tatar Alči-Tatar Duta'ut-Tatar Alqui-Tatar erkit irge tende muqutqaju Ĵasaq ügüleldüksen üges-tür Altan Quçar Dāritai qurban üges-tür [18b] ülü gürün olja-tur bayyiju'ui üges-tür ese gürbe ke'en Ĵebe Qubilai qoyar-i ilēju oljalaqsat adu'un ya'u ke abuqsad-i bügüde-yi abqa'ulba

154. [19a] Tatar-i muqutqaju daulin baraju ulus irgen anu ker kikün ke'en Ĵinggis qahan yeke eye uruk-ıyar-ıyan qaçça ger-tür oroju eyetüldübe eyetüldürün erde üdür-eçe [19b] Tatar irgen ebüges eçiges-i baraqsan büle'e ebüges eçiges-ün ösöl ösöju kisal kisaju ç'ün-tür ülijü kiduju alaju ögüye ulittle kiduya hüleksed-i bo'oliduya jük jük qubiyalduya ke'en eye baralduju ger-teçe qaru'asu Tatar-un Yeke-çeren Belgütey-eçe yambar [20a] eye eyetüldübei ke'en asaaju'u Belgütei ügülerün tani bügüde-yi ç'ün-tür ülijü kiduya ke'eldübei ke'eju'ü Belgütey-yin ene üge-tür Yeke-çeren Tatar-duriyan tungqaq talbiju qorqaqlaju'u qorqaqsat Tatar-tur bidanu çeri'üt e'erekün bolun maşi samsiju'u qorqalaq-[20b]sat Tatar-i joboju oro'ulju ülütken ç'ün-tür ülijü kiduqui-tur Tatar ügüleldürün gü'ün tutum qançun-duriyan kituqai qançulaju dere abun üküye ke'eldüju basa maşi gü samsiju'u tedüi Tatar-i ç'ün-tür ülijü kidun baraju tende Ĵinggis qahan jarliq bolurun bida uruk-ıyar-ıyan [21a] yeke eye baralduqsan-i Belgütey-yin ja'aqu-yin tula bidanu çeri'üt maşi samsiyabai e'ünü qoyina yeke eye-tür Belgütei bü orotuqai eye baratala qadana bügün-i Ĵasatuqai Ĵasa'at kere'ür-i qulaqai qudal üyyiletten-i jarqulatuqai eye bara'asu ötok üqsan-u qoyina Belgütei [21b] Da'arıtai qoyar tende orotuqai ke'en jarliq bolba

155. [22a] tende Tatar-un Yeke-çeren-ü ökin Yisügen qatun-i Ĵinggis qahan [22b] tende abba ta'alaqdarun Yisügen qadun ügülerün qahan soyurqa'asu namayi gü'ün-e bodo-da bolqaju asaramu nadaça egeçi Yisüi neretei nadaça de'ere qan gü'ün-e jokiqui aji'ai je sayyi güregen büligi edö'e maqa ene bodulqan-tur qa'aqşı yorçibi ke'ebi ene üge-tür

[23a] Činggis qahan ügüleriñ egeči činu čimadača sayin büksen bö'esü eri'ülüye egeči-yen ire'esü jayyilaǵu ökgü-yü či ke'ebe Yisügen qadun ügüleriñ qahan soyurqa'asu egeči-yen ele üje'esü egeči-de'en jayyilasu ke'ebe ene üge-tür Činggis qahan jarliq tungqa'aju [23b] eri'ülü'esü ökteksen güregen-lü'e qamtu hoilaǵu yabuqu-yi bidanu čeri'üt jolqaǵu'ui ere inü tuta'aju'ui Yisüi qatun-i tende abčiraba Yisügen qadun egeči-yen üje'et urida ügüleksen üge-tür gürün bosču sa'uqsan sa'urin-duriyan sa'ulǵu mün ö'esün doro sa'ubi Yisügen qatun-u [24a] üge-tür adali boldaǵu Činggis qahan oyin-duriyan oro'ulǵu Yisüi qatu[n-i] abču jerge-tür sa'ülba

156. [24b] Tatar irgen-i daulin baraǵu niken üdür Činggis qahan qadā sa'uǵu umdālaldurun Yisüi qadun Yisügen qadun jirin-ü dumda sa'uǵu umdalaldun büküi-tür Yisüi qadun yekede [25a] sewürel-bi tende Činggis qahan dotora'an setkiǵu Bo'orču Muqali-tan noyad-i uriǵu ire'ülǵu ügüleriñ ta ede ele či'uluqsat haran bügüde'er ayimaq ayimaq bayyitqun ö'ereče busu ayimaq-un gü'ün-i ö'ere böldeyitketkün ke'en jarliq bolba tedüi ayimaq [25b] ayimaq-iyar-ıyan bayyi'asu niken jala'ui sayin gürümele gü'ün ayima'ud-ača ö'ere bayyiba či ya'un gü'ün büi kē'esü tere gü'ün ügüleriñ Tatar-un Yeke-čeren-ü Yisüi neretei ökin ökdexsen güregen gü'ün büle'ei bi dayyisun-a dawulıqdarun ayuǵu buru'utču yabuǵu edö'e [26a] amurliba je ke'en ireǵu olon haran dotora ya'u taniqdaqu ke'eǵu yabula'a ke'ebe ene üge-yi Činggis qa'an-a öči'esü jarliq bolurun mün gü dayyisu setkiǵu o'orçaq bolǵu yabuǵu'u edö'e ya'u görüre ireǵu'ü inü metüs-i či'ün-tür ülibei ya'u sa'aramui nidün-ü [26b] ečine gētkün ke'ebe tedüi gü mökōri'ülbei

157. [27a] mün noqai jil Činggis qahan-ni Tatar irgen-tür morilaqsan-tur Ong qan Merkit irgen-tür morilaǵu Toqto'a-beki-yi Barquǵın-töküm jük hüldeǵu Toqto'a-yin yeke kö'ün Tögüs-beki-yi alaǵu Toqto'a-yin Qutuqtai Ča'alun jirin ökit inü [27b] qatut inü abču Qutu Čila'un qoyar kö'üd-i inü irge selte dawulıǵu Činggis qa'an-a ya'u ber ese ökbe

158. [28a] te'ünü qoyına Činggis qahan Ong qan qoyar Naiman-u Gücügüd-ün Buyıruq qan-tur morilaǵu Uluq-taq-un Soqoq-usun-a büküi-tür gürcü Buyıruq qan bayyildun yadaǵu Altai daban gödölbe Soqoq-usun-ača Buyıruq qan-ni nekeǵu Altai daba'ulun Qum-šinggir-un Ürünggü huru'u hüldeǵu yabuqui-tur [28b] Yedi-tubluq neretü noyan inü qara'ul yabuǵu bidanu qara'ul-a hüldekdeǵu a'ula ö'ede tuta'aqu bolun olangniyan tasuraqdaǵu tende bariqdalı'a Ürünggü huru'u hülde'et Kišil-baş-na'ur-a güyičeǵu Buyıruq qan-ni tende muqutqaba

159. [29a] tendeče Činggis qahan Ong qan qoyar qariǵu ayisuqui-tur [29b] Naiman-u qatqulduqči Kökse'ü-sabraq Bayidaraq-belčir-e čerik jasaǵu qatqulduqu bolun aǵu'u Činggis qahan Ong qan qoyar qatqulduya ke'en čerik jasaǵu gürcü jilda boldaǵu

manaqaru qatqulduya ke'en jerge'er qonobai tende Ong qan bayyidal-duriyan qal-
nu'ut tüle'üljü söni bö'et [30a] Qara-se'ül ö'ede gödöljü'üi

160. [30a] tende Ĵamuqa Ong qan-lu'a qamtu gödölülčejü yaburun Ong qan-a [30b]
Ĵamuqa ügülerün Temüjin anda minü uridača Naiman-tur elčitü büle'e edö'e ese irebei
qan qan aqu qayiruqana bi büyyü je aĵiraqu bildü'ür anda minü büyyü Naiman-tur
otču'ui je oroqu bolun qočorba ke'eĵü'üi Ĵamuqa-yin tere üge-tür Ubčiqtai Gürin-[31a]-
ba'atur ügülerün ĵusuritču yekin teyin šili'un aqa de'ü-yü'en ulkin ĵingkün ügüleje
ke'ebe

161. [31b] Činggis qahan söni mün tende qonoĵu qatqulduya ke'en manaqar erde üdür
geyi'ülün Ong qan-nu bayidal-tur üje'esü ügei boldaĵu ede či bidan-i tüleşilen aĵu'u
ke'et tendече Činggis qahan gödöljü Eder Altayin belčir-iyer ketüljü tere gödölükse'er
gö[döl]jü Sa'ari-ke'er [32a] bawubai tendече Činggis qahan Qasar qoyar Naiman-u
tubu'ud-i uqaĵu haran-a ese to'olai

162. [32b] Kökse'ü-sabraq Ong qan-u qoyinača nekeĵü Senggüm-ün eme kö'üt irge orqa
selte dawulĵu abču Ong qan-u Telegetü-amasar-a bükün ĵarimut irge adu'un ide'e
dawulĵu abu'at qariĵu'ui tere so'or-tur Merkid-ün Toqto'a-yin Qutu Čila'un qoyar kö'üt
tende bürün irge-ben abu'at [33a] qaqačaĵu ečige-düriyen neyilen Selengge huru'u
gödöljü'üi

163. [33b] Kökseĵü-sabraq-a dawuliqdaĵu Ong qan Činggis qahan-tur elči ilēĵü'üi elči
ilērün Naiman-a irge orqo-ban eme kö'ü-ben dawuliqdaba bi kö'ün-neče'en dörben
külü'üd-i činu quyuru ilēbe bi irge orqo minü aburaĵu öktügei ke'eĵü ilēĵü'üi Činggis
qahan tende Bo'orču Muqali [34a] Boroqul Čila'un-ba'atur ede dörben külü'üd-iyen
čerik ĵasaĵu ilēbe ede dörben külü'üd-i qürqüy-yin urida Hula'an-qut-da Senggüm
bayyilduqu bolun morin-u'an quya qaqačaĵu a[b]daqu bolĵu büküi-tür ede dörben
külü'üt gürču abura'at irge orqa eme kö'ü bügüde-yi aburaĵu [34b] ökbei tende Ong qan
ügülerün erde sayin ečige-de inü ene metü odun baraqsan ulus-iyen aburaĵu öktele'e
edö'e basa kö'ün-ü'en odun barqsan ulus-i minü dörben külü'üd-iyen ilēĵü aburaĵu
öktebe hači qari'uluqu-yi tenggeri qaĵar-un ihe'el medetügei [35a] ke'ebe

164. [35b] basa Ong qan ügülerün Yisügei-ba'atur anda minü odun baraqsan ulus minü
nikente aburaĵu ökbe Temüjin kö'ün basa oduqsan ulus minü aburaĵu'u ökbe ede ečige
kö'ün qoyar odun baraqsan ulus nada [36a] quriyaĵu ögürün ken-ü emüne quriyaĵu
ögün ĵobomui bi ber edö'e

ötölbe namayi ötöljü

ündüt-te qaru'asu qa'učitba bi

qa'učitču
qaldut-ta qaru'asu
qamuq ulus ken medegü

de'ü-ner minü aburi üge<y>'ün büi qaqča kö'ün minü ügei šitu Senggüm qaqča büyyü
Temüjin [36b] kö'ün-i Senggüm-ün aqa bolqaju qoyar kö'ütü bolju amusuqai ke'eju
Činggis qahan-lu'a Ong qan Tu'ula-yin qara tün-ne quriju ečige kö'ü ke'eldübei ečige
kö'ün ke'eldüküi yosun urida erte üdür Yisügei qan ečige-lü'e Ong qan anda
ke'eldüksen yosu'ar ečige metü [37a] ke'eju ečige kö'ün ke'eldüküi yosun teyimü üge
ügüleldürün olon dayyisun-tur ha'ulurun qamtu niken-e ha'uluya oro'a görögesün-tür
abalarun niken-e gü qamtu abalaya ke'eldübei basa Činggis qahan Ong qan qoyar
ügüleldürün bida qoyar-i nayyidaju

südütü moqay-a [37b]
södürte'esü
södürgen-tür bü oroya
südü'er ama'ar ügüleldüjü büšireye
ara'atu moqay-a
adarda'asu
adarqan-i inü bü abulčaya
ama'ar kele'er olulčaju büšireye

ke'en teyin üge baralduju amara'alın aldubai

165. [38b] amaraq de'ere dabqur amaraq boluya ke'en Činggis qahan setkiju Joči-de
Senggüm-ün döyi Ča'ur-beki-yi quyirun Senggüm-ün kö'ün Tusaqa-da bidan-u Qojin-
beki-yi araljin ögüye ke'en quyi'asu tende Senggüm ö'er-iyen yekejilen [39a] setkiju
ügülerün bidanu uruq andur odu'asu ala'un-a bayyiju e'enekče qoyimar qaraq uaju'u
anu uruq bidan-tur ire'esü qoyimar-a sa'uju ala'un-a qaranaju'u ke'en ö'er-iyen
yekejilen setkiju bidan-i doromjilan ügüleju Ča'ur-beki-yi ülü ögün [39b] ese ta'alaju'ui
tere üge-tür Činggis qahan ditora'an Ong qan Nilqa-senggüm qoyar-tur dura
qoçorču'u

166. [40a] teyin dura qoçoruqsan-i Jamuqa uqaju qaqai jil qabur Jamuqa Altan Quçar
Qardakidai Ebügejin Noyakin Söge'etei To'oril Qači'un-beki tede bolun niken eyeten
bolju newüju otču Jeje'er-ündür-ün gerü-de Berke-elet-te Nilqa-senggüm-tür otču
Jamuqa ulgin ügülerün [40b] Temüjin anda minü Naiman-u Tayang qan-tur keletü
elçitü büyyü aman inü ečige kö'ü ke'edü amu aburi inü ö'ere büyyü itegeju'ü amui ta
ese nende'esü tana ya'u bolqu Temüjin anda-tur morila'asu bi köndelen-eče oroldusu
ke'eju'üi Altan Quçar qoyar ügülerün [41a] ba Hö'elün eke-yin kö'ün-i

aqa-yi alaǰu
de'ü-yi te[b]čijü

öksügei ke'eǰü'üi Ebügeǰin Noyakin Qarta'at ügülerün

qar inü qardaǰu
köl inü köldeǰü

öksügei ke'eǰü'üi Toǰoril ügülerün arqača otču Temüǰin-i ulus inü abuya ulus-iyān
abda'asu ulus üge<y>ü bolu'asu [41b] yekikün tede ke'eǰü'üi Qači'un-beki ügülerün
Nilqa-senggüm kö'ün čimayi ya'u setki'esü urtu-yin üǰü'ür-e gün-ü hira'ur-a gürülčesü
ke'eǰü

167. [42a] ede üges ügülekeǰü Nilqa-senggüm ečige-dür-iyen [42b] Ong qan-tur tede'er
üges Sayıqan-töde'en-iyer ügüleǰü ileǰü'üi ede'er üges ügülekeǰü Ong qan ügülerün
kö'ün-i minü Temüǰin-tür yekin teyin setkin büyyü ta eǰi'e turuq ima'ari bolǰu bö'et
edö'e kö'ün-tür minü teyin mawui setki'esü tenggeri-de ülü [43a] ta'alaqdaqun bida
ǰamuqa yabudaq keletü büle'e jöb-ü'ü tab-u'u ügülen büyyü ke'en ese ta'alaǰu ileǰü'üi
basa Senggüm ügüleǰü ilerün amatu keletü gü'ün ügülen bö'etele yekin ülü
büširekdegü ke'en jiči quči ügüleǰü ile't yadaǰu ö'esün be'en gedün otču ügülerün [43b]
bel čimayi edüi büqüi čaq-tur bidani ya'un-a ber ülü bolqan büyyü ünēn ber qan
ečige'en čimayi

čaqa'an-a sača'asu
qara-da qaqa'asu

Qurčaqus-buyirūq qan ečige-yin činu ĵoban edüi quriyaǰu aqsan ulus-i činu mana'ü
mede'ülgü ken-e ber yekin mede'ülgü [44a] ke'eǰü'üi tere üge-tür Ong qan ügülerün
čaqa'an kö'ü-ben ker tebčigü eǰi'e turuq ima'ari bolǰu mawui setki'esü ĵoqıqu-yü
tenggeri-de ülü ta'alaqdaqun bida ke'eǰü'üi tere üge-tür kö'ün inü Nilqa-senggüm
mawuilāǰu e'üten o'orču qarču'u jiči kö'ün-ü'en Senggüm-ün duran [44b] qayiralāǰu
uriǰu ire'ülǰü Ong qan ügülerün tenggeri-de maqa ta'alaqdaqun-u bida kö'ün-i ker
tebčisü ke'emüi ta čidan ele üyyiledütkün ta medetkün ke'eǰü'üi

168. [45b] tendeǰe Senggüm ügülerün müt lü bidanu Ča'ur-beki-yi quyu büle'e edö'e
bu'ulǰar idere iretkün ke'en üdür bolǰaǰu uriǰu ire'ülǰü tende bariya ke'eldüǰü ĵe ke'en
eye baralduǰu Ča'ur-beki-yi öǰüye [46a] bu'ulǰar idere iretkün ke'en ilēbei uriqdaǰu
Činggis qahan harban haran ayisurun ĵa'ura Mönglik ečige-yin ger-tür qono'asu tende
Mönglik ečige ügülerün Ča'ur-beki-yi quyu'asu müt lü bidan-i doromǰilaǰu ülü öǰün
büle'e edö'e ker buru'uya bu'ulǰar [46b] idere uriǰu'u ö'ed-iyen yekeǰilekün haran

buru'uya yekin öksü ke'en uriqun büle'ei jöb-ü'ü tab-u'u setkil büi kö'ün uqaǰu otdaqı qabur bolba adu'un bidanu turuqat büi adu'u-ban teǰi'eye ke'en šiltaǰu ıleye ke'eǰü ülü odun Buqatai Kiratai qoyar-i bu'ulǰar [47a] idetkün ke'eǰü ileǰü Činggis qahan Mönqlik ečige-yin ger-teče qaribai Buqatai Kiratai qoyar-i gürküi-lü'e serekdebei bida manaqar erte büčijü bariya ke'eldübei

169. [47b] teyin büčijü bariya ke'en üge baralduqsan-i Altan-u de'ü [48a] Yeke-čeren ger-düriyen ireǰü ügülerün manaqar erde Temüǰin-i bariya ke'eldübei ene üge-yi Temüǰin-e kelen gürgen otqu gü'ün-i yambar ele bolqaqdayu ke'eǰü'üi teyin ügüleküi-tür eme inü Alaq-it ügülerün tere deleme üge činu ya'un bolumui haran ba ünemšige'üjei [48b] ke'eǰü'üi teyin keleleküi-tür adu'uči inü Badai sün gürgere ireǰü ene üge-yi sonosču qariba Badai yorčijü nökör adu'uči Kišiliq-a ügüleksen üges ügüleǰü'ü Kišiliq ügülerün bi basa otču uqasuqai ke'eǰü ger-tür otču'ui Čeren-ü kö'ün [49a] Narin-ke'en qadā sa'uǰu sumud-ıyan hürün sa'uǰu ügülerün tuqar bida ya'u ke'eldüle'ei keleben abdaqun ken-ü ama itqaqun ke'eǰü'üi teyin kē'et Narin-ke'en basa adūči-da'an Kišiliq-a ügülerün Merkidei-čaqa'an Aman-čaqa'an ke'er qoyar-i bariǰu a[b]čira huyaǰu söni erte [49b] morilaqu ke'eǰü'üi Kišiliq yorčijü Baday-ya ügülerün tuqar-un kelen činu bolqa'aba maqat bolba edö'e bida qoyar Temüǰin-e kelen gürgen yorčiya ke'en üge baralduǰu Merkidei-čaqa'an Aman-čaqa'an qoyar-i bariǰu ireǰü huyaǰu üdeši bü'et qoş-duriyan [50a] niken quriqa-ban alaǰu iseri-yerēn bolqaǰu Merkidei-čaqa'an Aman-čaqa'an ke'er qoyar belen huyaqsad-i unuǰu sönide yorčijü Činggis qahan-tur söni gürčü ger-ün ümereče Badai Kišiliq qoyar ügülerün Yeke-čeren-ü ügüleksen üges kö'ün-i inü Narin-ke'en-nü [50b] sumud-ıyan hürün sa'uǰu ügüleksen-i Merkidei-čaqa'an Aman-čaqa'an ke'er qoyar aqtas bariǰu huya ke'eksen üges bügüde-yi ügüleǰü ökbei basa Badai Kišiliq qoyar ügülerün Činggis qa'an-i soyurqa'asu ariyal ügei büi büčijü bariya ke'en üge baralduba ke'ebe

CAPÍTULO SEIS

170. [1a] teyin ügülekedǰü Činggis qahan Badai Kišiliq qoyar-un üges büšireǰü söni bö'et dergede'ün bükün itegelten-e kelen ki'et könggelen ya'u ke-ben ge'et burūilan söni bö'et gödölbei Mau-ündür-ün gerü'er gödölürün [1b] Mau-ündür-ün gerü-de Uriangqadai Ĵelme-qo'a-yi itegeǰü qoyina'an čaqdu'ulsun bolqan qara'ulsun talbiǰu gödölǰü tere gödölükse'er manaqarši üdür düli naran kebeli'ülün Qalaqalǰit-elet gürčü üderin ba'uba üderitčü büküi-tür Alčiday-yin aqtas adu'ula'ulsun [2a] Čigidei Yadir jüyil-e jüyil-e noqo'an-tur aqtas-ıyan adu'ulan yabuqui-tur qoyinača Mau-ündür-ün ebür-ıyer Hula'an-burqat da'arin ayisuqui dayin-u to'usun-i üjeǰü dayin gürbei ke'eǰü aqtas-ıyan hülde'et ireǰü dayin gürbei ke'ekdeǰü üje'esü Mau-ündür-ün ebür-i[2b]yer Hula'an-burqat da'arin to'osun qarqaǰu Ong qan tere nekeǰü ayisun aǰu'ui ke'eǰü

tendeče Činggis qahan to'osun üje'et aqtas-ıyan bari'ulu'at ača'alaju morilabai tedüi ese üje'esü genet büle'ei tere ayisuqui-tur Ĵamuqa Ong qan-lu'a [3a] qamtu ayisulcaju ayisun aju'ui tende Ong qan Ĵamuqa-dača asaqcü'u Temüjin kö'ün-tür qatqulduqun metüs ket büi ke'en asaqcü'u Ĵamuqa ügülerün tende Uru'ut Mangqut ke'en irgen inü büi tede irgen inü qatquldumui je

to'oriķui tutum

toyi jokiyu

derelgü gü tutum

dem [3b] jokiyu

üçügen-eče üldü Ĵida-tur daduqsan irgen tede qaraqçı'ut alaqcı'ut tuqtan büi tede serelten irgen büi je ke'eju'ui tere üge-tür Ong qan ügülerün teyin bö'esü bida teden-tür Ĵirgin ba'atud-ıyan Qadag-i tuşiyaldun Ĵirgin ba'atud-ıyan dobtulqaya [4a] Ĵirgin-ü gejige Tümen-Tübegen-ü Açıq-şirun-i dobtulqaya Tübegen-ü gejige Olon-Dongqayit ba'atud-i dobtulqaya Dongqayid-un gejige Ong qan-u minqan turqa'ud-i uduridun Qori-şilemün-taisi dobtulduqai minqan turqa'ud-un gejige bida yeke qol dobtulai je ke'eju'ui basa Ong qan ügülerün [4b] Ĵamuqa de'ü bidanu çerik či Ĵasa ke'eju'ui tere üge-tür Ĵamuqa öre böldeyitcü qarçu nököde'en ügülerün Ong qan ene çerig-ıyen namayi Ĵasa ke'emü anda-tur bi qatquldun yadan yabulu'a ene çerik namayi Ĵasa ke'emüi Ong qan dület nadača çınaru aju'u çaqtu nökör [5a] büyyü anda-tur kele oro'uluya anda qada'uçituqai ke'emü Ĵamuqa doru'un Činggis qahan-tur kele oro'ulju ügüleju ilerün Ong qan nadača asaqba Temüjin kö'ün-tür qatqulduqun metüs ket büi ke'en asaqu'asu bi ügülerün Uru'ut Mangqud-i tumbulan ügülebe bi minü [5b] üge-tür müt Ĵirgin-ıyen tumbulaju manglailan Ĵasalduba Ĵirgin-ü gejige Tümen-Tübegen-ü Açıq-şirun-i ke'eldübe Dongqayid-un gejige Ongqan-nu minqan turqa'ud-un noyan Qori-şilemün taisi-yi ke'eldübei te'ünü gejige mün Ong qan-nu yeke qol çerig-ıyer bayyisu ke'eldübei [6a] basa Ong qan ügülerün Ĵamuqa de'ü ene çerik či Ĵasa ke'en namayi tüşin ügülemüi e'über uqa'asu çaqtu nökör büyyü çerig-ıyen Ĵasaldun ya'u çidaqun erde bi anda-tur qatquldun yadaju yabulu'a Ong qan nadača çınaru aju'u anda bü ayu qada'uji ke'eju ilëjüğü

171. [7b] ene kele ire'ülü'et Činggis qahan ügülerün Uru'ud-un Ĵürçedei ebin či ya'u ke'emü çimayi manglailaya ke'ebe Ĵürçedei-yi dongqotqu-yin urida Mangqud-un Quyildar-seçen ügülerün anda-yin emüne bi qatquldusu mono qoyina öneçit kö'üd-i minü asaraqı-yi anda medetügei ke'ebe [8a] Ĵürçedei ügülerün Činggis qa'an-u emüne ba Uru'ut Mangqut manglailan qatquldusu ke'eju'ui teyin ke'et Ĵürçedei Quyildar qoyar Uru'ut Mangqud-ıyar-ıyan Činggis qa'an-u emüne Ĵasaju bayyibai bayyiqui-lu'a dayin Ĵirgin-i manglailaju gürcü irebei ireqüi-lü'e Uru'ut [8b] Mangqut esergü dobtolju

Ǟirgin-i darubai daruǞu ayisuqui-tur Tümen-tübegen-ü Aćiq-širun dobtulbai dobtulǞu Aćiq-širun Quyildar-i qatquǞu bawülǞu'u Mangqut Quyildar-un de'ere eke'erćü'üi Ǟürćedei Uru'ud-i'er-iyen dobtulǞu Tümen-Tübegen-i darubai [9a] daruǞu gödölgeǞu ayisuǞui-tur Olon-Dongqait esergü dobtulbai Ǟürćedei basa Dongqayid-i daruba daruǞu ayisuǞui-tur Qori-šilemün-taisi minqan turqa'ud-iyar dobtulbai Ǟürćedei basa Qori-šilemün-taisi-yi iću'aǞu daruǞu ayisuǞui-tur Ong qan-naća [9b] eye üge<y>'ü Senggüm esergü dobtulqu bolun enggesge qaćar-iyar qaqdaǞu Senggüm mün tende unaǞu'u Senggüm-i unaqdaǞu Kereyit bügüde'er Senggüm-ün de'ere eke'ertćü bayyibai ani daruǞu šinggeküi naran quburi de'ere tašin büküi-tür bidanu'ai eke'erćü Quyildar-i unaqsan [10a] yaratu-yi abu'at qarǞu Činggis qahan bidanu'ai Ong qan-naća qatqulduqsan qaǞar-aća qaqaćaǞu üdeši-de gödölǞü qaqaćan qonobai

172. [11a] bayyǞu qonoǞu üdür geyi'ülün bügütge'esü Öködei Boroqul Bo'orću qurban ügei aǞu'u Činggis qahan ügülerün Öködei-lü'e itegelten Bo'orću Boroqul qoyar goćorću'u aǞu ber üküǞü ber ya'u qaqaćaqun [11b] tede ke'ebe bidanu'ai söni-de a[q]tas-iyar bariǞu qonoǞu Činggis qahan ügülerün qoyinaća bidanu nekeǞü ire'esü qatqulduya ke'en ǞasaǞu bayyibai üdür gege'en bolqaǞu üǞe'esü qoyinaća niken gü'ün ayisu gürcü ire'esü Bo'orću aǞu'u Bo'orću-yi [12a] gürcü ire'ülü'et Činggis qahan ügülerün möngke tenggeri medetügei ke'eǞü ebće'ü-ben möke'etbe Bo'orću ügülerün dobtulǞui-tur morin-iyar unatala qaqdaǞu yabuqan güyyǞü yabuqui-tur mün Kereyit Senggüm-ün de'ere eke'er bayyǞui so'or [12b] ćölö-tür aći'atu morin aći'a-ban kebeli'ülǞü bayi-yin büküy-yi aći'a inü hoqtolǞu inggirćaq-tur inü unuǞu qarću bidanu qaqaćaqu qaruqsan mör mütkin yabuǞu olǞu edüi irebe bi ke'ebe

173. [13a] basa qorumut atala basa niken gü'ün ayisu gürcü [13b] ayisuqui-tur döro inü köl-iyen unǞilǞaǞu ayisu üǞe'esü qaqaća gü'ün metü büyyü iren bara'asu Öködey-yin qoyinaća Boroqul sundulaǞu aman-u ǞabaǞin-iyar ćisun ćuburi'ulǞu gürcü irebe Öködei suǞiyasu-ban sumun-a tusdaǞu ćisun inü haqdarun Boroqul ama'ar-iyar [14a] šimǞü bökleksen ćisun ǞabaǞin-iyar ćuburi'ulǞu irebe Činggis qahan üǞeǞü nidün-eće'en nilbusun ćuburi'ulǞu duran alǞa'at qal ötör tüle'ülü'et qala'un da'a'ulu'at Öködey-e umdān eri'ülǞü ökke'ülǞü dayisun ire'esü qatqulduya ke'eǞü büle'ei [14b] Boroqul ügülerün dayyisun-u to'osun ćinaqsi Mau-ündür-ün ebür-iyer Hula'an-burqat Ǟük to'osun urtu-da qarću ćinaqsi yorćibai ke'ebe Boroqul tere üge-tür ire'esü qatqulduqun büle'ei dayyin-a buru'uilan gödölde'esü bida ćerig-iyen Ǟibši'erćü [15a] qatquldut Ǟe ke'eǞü gödölbei gödölürün Ulqui-šilügelǞit ö'ede gödölü'et Dalan-nemürges orobai

174. [15b] tende qoyinaća Qada'an-daldurqan eme kö'ün-eće'en qaqać irebe ireǞü Qada'an-daldurqan Ong qan-nu üge ke'en [16a] ügülerün Ong qan kö'ü-ben Senggüm-i uçuma'ar enggesge qaćar unatala qaqdaǞu de'ere inü eke'erćü tende ügüleǞü'üi

hiluqatqu-yū metü-tür
hiluqatba
qalqu-yū metü-tür
qalqun bolun
qayıran kö'ün-ü minu
qačar-tur
qada'asun qada'ulbai

kö'ün-ü ami erüsün [16b] dobtulduya kē'esü te'ün-tür Ačiq-širun ügülerün qan qan bütügei ečine bögü kö'ü erirün elbesün jalama kijü abui babui ke'en erin jalbarimui bida edün törün baraqsan kö'ü Senggüm-i asaraya Mongqol-un olonkin Jamuqa-lu'a Altan Qučar-lu'a bidan-tur büi [17a] Temüjin-lü'e dayyijju qaruqsan Mongqol qa'a otqun tede

morin unu'utan
modun nemüreten bolbai

tede ani ese ire'esü otču morin-u junda'ul metü qormailaju a[b]čirat je bida tede'er-i ke'ebe Ačiq-širun-u ene üge-tür Ong qan ügülerün teyin bö'esü kö'ün [17b] alja'ujai kö'ün-i ülü dengselgen asaratqun kē'et qatqulduqsan qajar-ača qarın içubai ke'ebe

175. [18a] tendeče Činggis qahan Dalan-nemürges-eče Qalqa huru'u gödölürün to'oto'olaldubai to'olaldu'asu qoyar minqan jirwa'an ja'ut bolbai niken minqan [18b] qurban ja'ut Činggis qahan Qalqa-yin höreneji etēd-iyer newübei niken minqan qurban ja'ut Qalqa-yin doronaji etēd-iyer Uru'ut Mangqut newubei teyin newüju ayisuqui-tur günesün-e abalan yabuqui-tur Quyildar yaras-ıyan ana'ai üdü'üye Činggis qahan-a itqa'asu [19a] ülü bolun görö'esün-tür dobtulqu bolun hükdereju nökcibe tende Činggis qahan Qalqa-yin Or-nu'u-yin Keltegei-qada-da yasun inü talbi'ulba

176. [19b] Qalqa-yin Buyur-na'ur-tur čitququ huja'ur-a Terge Emel-ten Onggirat büi ke'en medeju Jürcedeyi Uru'ud-ıyar ilēbei ilērün Onggirat irgen erte [20a] üdür-eče

je-yin jisü'er
ökin-ü öngge'er

kē'esü elset je müt bulqa inü kē'esü qatquldut je bida kē'eju ilē'esü Jürcedei-tür elsen oroju'ui elsen oroqdaju Činggis qahan ya'u ber anu ese köndebei

177. [20b] tende Onggirad-i oro'ulu'at otču Tüngge qoroqan-u dorona bawuju Činggis qahan Arqai-qasar-a Sügegei-je'ün [21a] qoyar-a dawu bari'ulurun Tüngge-qorqan-u dorona bawubai ebesün ber inü sayın bolju'ui qatas manu üyelebei qan ečige-de minü

ügüle ke'en ügülerün qan eçige minü ya'un čimar-tur nama ayu'ulbai či ayu'ulqu
bö'esü mawun kö'üd-iyen mawun berined-iyen [21b] nuyir kangqan yekin ülü ayu'ulu
či ding sa'uқui iseri boqunitqaju de'ekši qarқui hünü dölüsgejü yekin teyin ayu'ulba či
qan eçige minü

qaljırqu-yü gü'ün-e
qatquqdaba či
köndeledü-yü gü'un-e
köki'üldebe či

qan eçige minü bida qoyar ya'u ke'eldüle'ei [22a] Jorqal-qun-u Hula'anu'ut-bolda'ut-ta
bid-a ese'ü ügüleldülü'ei

südütü moqay-a
södürte'esu
södürgen-tür inü bü oroya
südü'er ama'ar olulčaju büšireye

ese'ü keleldüle'ei edö'e qan eçige minü südü'er ama'ar-ü olulčaju qaqačaba či

ara'atu [22b] moqay-a
adarta'asu
adarqan-tur bü oroya
ama'ar kele'er olulčaju büšireye

ese'ü ke'eldüle'ei edö'e qan eçige minü ama'ar kele'er-ü olulčaju anggičiraba či qan
eçige minü bi čö'en ber bö'esü olon-ni ülü eri'ülgü büle'e mawui ber bö'esü [23a] sayin-
i ülü eri'ülgü büle'e bi qoyar kilgütei tergen nökö'e kilgü-ben ququra'asu hüker inü
jıkdün yadayu tere metü nökö'e kilgün činu bi ese'ü aju'u goyar gürdütei tergen nökö'e
gürdü-ben ququra'asu newün yadayu tere metü nökö'e gürdün činu bi ese'ü [23b] aju'u
erte üdür ke'esü Qurčaqus-buyıruq qan eçige-yü'en qoyina döçin kö'üd-ün aqa ke'eju
qan bolju'u je či qan bolun baraju de'ü-ner-iyen Tai-temür-taisi Buqa-temür qoyar-i
alaba je či Erke-qara de'ü činu alaқdarun ami-yan qoroqču qarču [24a] Naiman-u
Inanča-bilge qan-tur buru'utču oroju'u je de'ü-ner-iyen alaқči bolba ke'eju Gür qan
abaqa činu čimadur morilaju ire'esü či ja'un gü'ün ami-yan qoroqun buru'u[t]ču
Selengge huru'u tuta'aju Qara'un-qabčal šırquldaba je či jıči tendeče qarurun Merkid-ün
[24b] Toqto'a-da Huja'ur üjin ökin-iyen ni'urqan ökčü Qara'un-qabčal-ača qarču
Yisügei qan eçige-tür minü ire'esü či tende ügülerün Gür qan abaqa-dača ulus minü
aburaju ök ke'ekdejü Yisügei qan eçige minü čimada teyin ke'en irekdejü Tayyiči'ud-
ača [25a] Qunan Baqaji qoyar-i uduritču ulus činu aburaju öksü ke'en čerik jasaju otču

Qurban-telesüt-te bükün Gür qan-i qorin qučın gü'ün-i Qašin jük hü[1]dejü ulus činu aburažu ökbe je tendeče irežu Tu'ula-yin qara tün-ne qan ečige minü Yisügei qan-lu'a [25b] anda bolulčažu tende Ong qan ečige minü büširen ügülerün ene tusa-yi činu hači uruq-un uruq-a činu hači qari'ulqu-yi de'ere tenggeri qažar-un ihe'el medetügei ke'en büšireksen ažu'u je či te'ünü qoyina Erge-qara Naiman-u Inanča-bilge qan-nača čeri'üt quyuju [26a] čima-tur morilažu ire'esü či ami'an quroqun ulus-iyän gëžü čö'en gü'ün tuta'aju qarču Qara-kidad-un Gür qan-tur Čuimüren-e Sarda'ul-un qažar-a otba je či niken hon ülü dawusun basa Gür qan-nača daižju qarču Uiyud-un Tangγud-un qažariyar yadažu ayisurun tabun [26b] ima'at širgö[—]ležu sa'aju idežu teme'en-ü čisun qanažu idežu qačča soqor qali'un moritu irebe je či qan ečige-yin čimayi teyin yadažu ayisu ke'en medežu urida Yisügei qan ečige-lü'e minü anda ke'eldüksen-ü tula setkižu Taqai Sükegei qoyar-i esergü [27a] činu elči ilē'et basa bi ö'esün Kelüren-ü Bürgi-ergi-deče uqdun yorčiju Güse'ür-na'ur-a jolqaldubai je bida čimayi yadažu irebe ke'en qubčiri qubčiju čimada ögü'et uridu ečige-tür minü anda ke'eldüksen yosu'ar Tu'ula-yin qara tün-ne [27b] bida qoyar-un ečige kö'ün ke'eldüksen yosun tere ülü'ü büi tere übül čimayi güre'en ditora oro'ulžu teži'ebe je übül übülježu jusažu namur inü Merkit irgen-u Toqto'a-beki-tür morilažu Qadiqliq-niru'un-u Mürüče-se'ül qatquldužu Toqto'a-beki-yi Barqužin-tögüm [28a] jük hüldejü Merkit irge dawuližu olon adu'u ordo ger anu tariyat anu bügüde-yi abču qan ečige-de ökbe je bi ölösüksen-i činu üdür düli-de ese gürgebe je turuqsan-i činu sara-yin žarim-a ese gürgebe je bi basa bida Göčügürtei-buyuruq qan-i [28b] Uluq-taq-un Soqoq-usun-ača Altai daba'ulun hüldejü Ürünggü huru'u odu'at Kičil-baš-na'ur-a moqtqažu abu'ai je bida tendeče qarižu ayisuqui-tur Naiman-u Kökse'ü-sabraq Baidaraq-belčir-e čeri'üd-iyen žasažu bayyilduqui-tur üdeši žilda boldažu manaqar<u>erde [29a] qatqulduya ke'en žasaldužu qono'asu qan ečige minü či baidalduriyan qal-nu'ut tüle'ülju söni-de Qara-se'ül ö'ede gödölbe je či manaqar erde üje'esü bayyidal-duriyan ügei boldarun čimayi gödöldejü ede či bidani tüleşilen ažu'u ke'ežu bi ber gödölju [29b] Eder-altayin belčir-iyer ketülju irežu Sa'ari-ke'er-e bawuba je tende čimayi Kökse'ü-sabraq nekežu Senggüm-ün eme kö'ü irge orqa bügüde-yi abu'at qan ečige-yin činu Telegetü-amasar-a bükün žarimut irgen adu'un ide'en činu dawuližu odu'asu [50a] Merkid-ün Toqto'a-yin kö'ün Qudu Čila'un qoyar irge orqa-bar-iyän čima-tur bürün tere so'or-tur ečige-düriyen neyilen Barqužin oron čimadača dayyijin gödölju'üi je tende qan ečige minü či Naiman-u Kökse'ü-sabraq-a irge orqa-ban dauliqdaba bi kö'ün minü dörben külü'ü[30b]d-iyen ökcü ile ke'ežu ile'esü činu metü ülü setkin tende bi Bo'orču Muqali Boroqul Čila'un-ba'atur ede dörben külü'üd-iyeriyen čeri'üt žasažu ile'esü ede dörben külü'üd-ün minü urida Hula'an-qut-da Senggüm bayyilduqu bolun morin-u'an quya qačdažu abdaq bolju [31a] büqüi-tür ede dörben külü'üt minü gürču Senggüm-i abura'at eme kö'ü irge orqa selte bügüde-yi aburažu ögü'esü tende qan ečige minü büširen ügülerün kö'ün-ü'en Temüžin-e odun baraqsan irge orqa-ban dörben külü'üd-iyen ilëžu öktebe ke'ežu büle'e [31b] či edö'e qan ečige

minü yambar čimar-tur minü čimatba či čimar-un yosun-tur elčün ilē ilērün Qulbari-quri Idürgen qoyar-i ilē qoyar-i ese ilē'esü nököji-yi ilē ke'eju ilē'esü

178. [33b] ede üges-tür Ong qan ügülerün ai soyuluq kö'ün-eče'en qaqačaqu-yū törö-deče qaqačaba hiričegü-yū üyyile-deče hiričebei bi ke'en dura alja'at ügülerün edö'e kö'ü-ben üjeju mawui setki'esü [34a] ene metü čisu-ban qarqaqdasu ke'en andaqaju šigi quru'un-u'an toli onu[b]či kituqa<i>-bar qatquju čisun čuburi'ulju üčü'ügen daqtai-tur kijü kö'ün-e minü ök ke'eju ilēbe

179. [34] basa Činggis qahan Ĵamuqa anda-da ügüle ke'en ügülerün qan ečige-deče minü üjen yadaju qaqača'ulba či urida bosuqsan bidanu qan ečige-yin kökö čung u'uqu [35a] büle'e nada urida bosču ūqdarun naysidaba je či edö'e qan ečige-yin kökö čung baratqun kedüi je qoroqun ta ke'eju ilēbe basa Činggis qahan Altan Qučar qoyar-a ügüle ke'en ügülerün ta qoyar nama tebčijü ile-ü'ü gēsü ke'ele'ei ta juqaju-ū gēsü ke'ele'ei [35b] ta Qučar-i čimayi Nekün-taisi-yin kö'ün ke'eju bidan-ača či qan bol kē'esü ese bolba je či Altan-i čimayi Qutula qan lu meden yabulu'a ečige-yü'en meden aqsa'ar či qan bol kē'esü ese gü bolba je či de'ere-eče Bartan-ba'atur-un kö'ün ke'eju Sača Taiču qoyar-i [36a] ta qat bolutqun ke'esü yadaba je bi tani qat bolutqun ke'eju yadaju tan-a či qan bol ke'ekdejü meden yabuba je bi tani qat boluqsan bö'esü olon dayyin-tur alginči ha'ulqaqda'asu tenggeri-de ihe'ekde'esü dayyisun gü'ün-ni dawuliqui-tur qačar qo'a öki qadun [36b] eme-yi

qarqa[m] sayin aqta abčiraju ögü'ei büle'e je bi
ora'a görö'esün-tür utura'ulda'asu qada-yin görö'esün
qa inü niketele šiqaju ögü'ei büle'e je bi
kun-nu görö'esü
quya inü niketele šiqaju ögü'ei büle'e je bi
ke'er-ün görö'esü
ke'eli inü niketele [37a] šiqaju ögü'ei büle'e je bi

edö'e qan ečige-de minü sayitur nököčeju ögütkün uyyidangqa ke'ekde'üjei ta ča'ut-quri-yin turuq ele aju'ui bü ke'e'ülütkün qurban müred-ün teri'ün ken-e ber bü bawulutqun ke'eju ilēbe

180. [38a] basa Činggis qahan To'oril de'ü-de ügüle ke'en ügülerün de'ü ke'egü yosun Tumbinai Čaraqa-lingqu qoyar-un Oqda-bo'ol-i'ar bilaju irebe je Oqda-bo'ol-un kö'ün [38b] Sübegei-bo'ol büle'e Sübegei-bo'ol-un kö'ün Kököčü-kirsa'an büle'e Kököčü-kirsa'an-u kö'ün Yegei-qongtaqar büle'e Yegei-qongtaqar-un kö'ün To'oril či ken-ü ulus-ut öksü ke'en jusuridun yabuya či minü ulus Altan Qučar qoyar ken-e ber ülü [39a] mede'ülkün büyyü je čimayi de'ü ke'egü yosun

borqai-yin minu
bosoqa-yin bo'ol
elinčüg-ün minu
e'üden-ü emčü bo'ol

ke'eju ilëgü-yi minü eyimü

181. [39b] basa Činggis qahan Senggüm anda-da ügüle ke'en ügülerün degeltü döröksen kö'ün bi aju'u ničügün döröksen kö'ün či aju'u je je qan ečige bidanu bida qoyar-i [40a] sača'u asaraqü büle'e ja'ura oroqdaqy-ača Senggüm anda nama naidaju hüldebe je či edö'e qan ečige-yin bidan-u jürüge inü ülü jobo'an üde manaqar<i> oroju qarču sergü'eju yabu üyen-ü setkil-iyen ülü talbin qan ečige-yi amidu [40b] bö'etele qan bolsu ke'en qan ečige-yin bidan-u setkil jobo'aju bü alqasa'ul kē'et Senggüm anda nadur elči ilē ilērün Bilge-beki Tödö'en qoyar-un nököd-i ilē ke'eju ilēbe nadur elčün ilērün qan ečige qoyar elčün ilē [41a] Senggüm anda qoyar gü elčün ilē Jamuqa anda qoyar gü elčün ilē Altan qoyar gü elčün ilē Quçar qoyar gü elčün ilē Ačig-širun qoyar gü elčün ilē Qači'un qoyar gü elčün ilē ke'en Arqai-qasar Sügegei-je'ün qoyar-iyar edüi üges [41b] dawu baru'ulju ilēbe ede üges eyin ügülegdejü Senggüm ügülerün keli qan ečige ke'egü büle'e kidu'ači ebügen ese'ü ke'egü büle'e nama keli anda ke'en büle'e Toqto'a-

bö'e Sartaqčın qonin-u se'ül jübciǰü yabuyu ese'ü [42a] ke'egü büle'e ede'er üges-ün arqas uqaqdaba qatquldu'an-u teri'üt üges büi Bilge-beki Tödö'en qoyar qatqulduqui tuq bosqatqun aqtas tarqula'ulutqun ariyal ügei büi je ke'ebe tedüi Ong qan-nača Arqai-qasar qariqui-tur Sügegei-je'ü[42b]-nü eme kö'ün tende To'oril-tur aǰu' otqu jürüge yadaǰu Sügegei-je'ün Arqay-yača qoçorču'ui Arqai ireǰü ede üges Činggis qahan-a ügülebe

182. [43b] tedüi Činggis qahan odu'at Balǰuna-na'ur bawuba tende bawuqui-tur Čo'os-čaǰān Qorulas jöb tende uçiraldubai tede Qorulas ülü bulqan elsen [44a] irebei Önggüd-ün Alaquš-digit-quri-dača Asan Sartaqtai čaǰān teme'etü minqan irges ta'uǰu Ergüne-müren huru'u buluqat keremün qudalduǰu abura ayisurun Balǰuna usulan oroqui-tur uçiraba

183. [44b] Činggis qahan mün Balǰuna usulan büküi-tür Qasar eme kö'ü-ben Yegü Yisüngge Tuqu-tan qurban kö'üd-iyen [45a] Ong qan-tur gēǰü čö'es beyes nököd-iyer-iyen qarču aqa-yu'an ke'en Činggis qahan-i erin Qara'un-ǰidün-ü niru'ut kigüriǰü olun yadan yadaǰu širi širbusun ideǰü yabu'at Balǰuna-da Činggis qahan-tur neyilebe Qasar-i ire'ülü'et bayasču Činggis qahan [45b] Ong qan-tur elčün ilēye ke'en eyetüǰü jewüredei Qali'udar Uriangqadai Čaqrqan qoyar-iyar ügüleǰü ilērün qan ečige-de Qasar-un üge ke'en ügületkün ke'en ügülerün aqa-yan qaraǰu qara'a inü ĵabqaba qayyǰu qa'ulqa inü olun yadabai qayyilaǰu [46a] dawu-ban ese sonosdabai qaraǰu urbang deretü bolǰu gebtemü bi eme kö'ün minü bolǰu gebtemü bi eme kö'ün minü qan ečige-tür büi itegemǰi ere'en olu'asu qan ečige-tür otqu bi ke'eǰü ilēbe ke'en ügületkün basa ügülerün ba tani uda'aran gödölǰü [46b] Kelüren-ü Arqal-geügi-de bolǰalduya ta tende iretkün ke'en bolǰalduǰu tedüi Qali'udar Čaqrqan goyar-i ilē'et Ĵürčedei Arqai qoyar-i alginčilaǰu Balǰuna-na'ur-ača Činggis qahan uda'aran e'üsülčeǰü qarun [47a] morilaqsa'ar Kelüren-ü Arqal-geügi-de gürbe

184. [48a] Qali'udar Čaqrqan qoyar Ong qan-tur gürčü Qasar-un üge ke'en endeče ügüleǰü ilēksen üges ügüleǰü'üi Ong qan altan terme bosqǰu genet qurimlan aǰu'ui Qali'udar Čaqrqan qoyar-un üge-tür Ong qan ügülerün teyin bö'esü Qasar iretügei ke'eǰü itegemǰi [48b] Itürgen-i ilēye ke'en ilēldüǰü'üi tedüi ire'et bolǰal qaǰar-a Arqal-geügi-de gürküi-lü'e baru'a yeke-yi üǰeǰü Itürgen elčün qarın tuta'aǰu' Qali'udar-un morin qurdun aǰu' Qali'udar güyyičeǰü bariqu jürüge yadaǰu urida'un qoyina'un inü [49a] hoqtoriqa yabuqui-tur Čaqrqan-u morin uda'an aǰu' qoyinača sumun-u gürküi üǰü'ür-e Itürgen-ü altan eme'eltü qara aqta-yin quyang huǰa'ur sa'utala qarbuǰu' tende Itürgen-i Qali'udar Čaqrqan qoyar bariǰu Činggis qahan-tur abčirabai Činggis qahan [49b] Itürgen-tür ülü keleleldün Qasar-tur abču odutqun Qasar medetügei ke'ebe abču odu'asu Qasar Itürgen-tür ülü keleleldün mün tende čabčǰu gebe

185. [50a] Qali'udar Čaqurqan qoyar Činggis qahan-a ügüleriün [50b] Ong qan genet büi altan terme bosqaǵu qurimlamui ötürlen igülgüǵü sönit düli düliǵeǵü nenden büciye ke'ebe ene üge-yi jöbšiyejü Ĵürcedei Arqai qoyar-i alginčila'ulǵu sönit düli'et gürcü Ĵeje'er-ündür-ün Ĵer-qabčiqay-yin amasar-a büküi-tür bücibei [51a] qurban söni[t] qurban üdüt bulqaqdarun büciǵü bayyibası qutu'ar üdür yadaǵu müt orobai Ong qan Senggüm qoyar-i söni ker ber qaruqsan-i ese medekdebe ene bulqalduqči Ĵirgin-ü Qadaq-ba'atur aǵu'u Qadaq-ba'atur oroǵu ireǵü ügüleriün qurban sönit [51b] qurban üdüt bulqaldurun tus qan-ıyan üje'et bariǵu ker ala'ulqu ke'en tebčin yadaǵu ami-yan qoroqun küngketügei ke'en su'ora'ulun bulqaldula'a bi edö'e ükü'ülde'esü üküsi Činggis qahan-a soyurqaqda'asu gücü öksü ke'ebe Činggis qahan Qadaq-ba'atur-un üge-yi [52a] jöbšiyejü Ĵarlıq bolurun tus qan-nıyan tebčin yadaǵu amin qoroqun küngketügei ke'en bulqalduqu ere tere ülü'ü büi nököčekdegü gü'ün büle'e ke'e'et soyurqaǵu ülü ükü'ülün Quyildar-un amin-u tula Qadaq-ba'atur-i Ĵa'un Ĵirgin-i Quyildar-un eme kö'ün-e inü gücü [52b] öktügei nu'un kö'ün törö'esü Quyildar-un uruq-un uruq-a gürtle daqǵu gücü öktügei ökin kö'ün törö'esü eçige eke anu ö'erün dura'ar bü qudalatuqai Quyildar-un eme kö'ün-ü emüne ümere'en Ĵarutuqai ke'en soyurqan Ĵarlıq bolba Quyildar-sečen-ü [53a] aman urida nekeksen-ü tula Činggis qahan soyurqaǵu Ĵarlıq bolurun Quyildar-un uruq-un uruq-a gürtle Quyildar-un tusa-yin tula önečid-ün ablıqa abun atuqai ke'en Ĵarlıq bolba

CAPÍTULO SIETE

186. [1a] tedüi Kereyit irge dorayyita'ulǵu Ĵük Ĵük qubıyaǵu tala'ulbai Süldüdei Taqai-ba'atur-un tusa-yin inü tula niken Ĵa'un Ĵirgin-i ökbe basa Činggis qahan Ĵarlıq bolurun Ong qan-nu de'ü [1b] Ĵaqa-gambu Ĵirin ökit aǵu'ui egečimet inü Ibaqa-beki-yi Činggis qahan ö'esün aburun döyimet Sorqaqtani-beki-yi Toluy-ya ökbe tere šilta'an-ıyar Ĵaqa-gambu-yi imada qariyatan emčü irge-ber tumda'a [2a] nökö'e kilgün bol ke'eǵü soyurqaǵu ese tala'ulba

187. [2b] basa Činggis qahan Ĵarlıq bolurun Badai Kišiliq qoyar-un tusa-yin anu tula Ong qan-nu altan terme sa'uqsa'ar altan güri'e ayaqa saba asaraqsat haran selte Ongqoǵit-Kereyid-i keşikten anu boltuqai qorčila'ulǵu ötokle'ülǵü uruq-un [3a] uruq-a gürtle darqalan Ĵirqatqun olon dayyin-tur ha'ulu'asu olǵa olu'asu oluqsa'ar abutqun ura'a görö'esün ala'asu alaqsar abutqun ke'en Ĵarlıq bolba basa Činggis qahan Ĵarlıq bolurun Badai Kišiliq qoyar-un amin Ĵa'ura tusa [3b] gürgexsen-ü tula möngke tenggeri-de ihe'ekdejü Kereyit irge doraida'ulǵu ündür-ün oron-tur gürtle Ĵe mona qoyına uruq-un uruq-a minü oron-tur sa'uǵu ene metü tusa gürgexsed-i ulam ulam uqatuqai ke'en Ĵarlıq bolba Kereyit [4a] irge dawulıǵu ken-e ber ese dutatala tüge'eldübei Tümen-Tübe'en-i tüge'eldüǵü tügetele abulčabai Olon-Dongqoyit oquqa

üdü-e ülü gürgen tala'ulba je čisutu tonuq abučı Ĵirgin ba'atud-i Ĵisüjü qubiyaju gürgeldün [4b] yadabai Kereyit irge tedüi qoru'aju tere übül Abji'a-ködeger-i übüljebei

188. [5a] Ong qan Senggüm qoyar beyes-iyen dayyijju qarču odu'at Didik-saqal-un Nekün-usun-a Ong qan hangqaju oroqu [5b] bolun Naiman-u qara'ul Qori-sübeči-tür oroju'u Qori-sübeči Ong qan-ni bariju'u bi Ong qan büyü ke'esü ülü tanin ese büşireju tende alaju'u Senggüm Didik-saqal-un Nekün-usun-a ülü oron qada'un yorčiju Čöl-tür oroju usurqarun qulat hilu'atuju [6a] bayyiqun-i Senggüm bawuju mariyaju'u Senggüm-ün nökor Kököču aqtači emetü Senggüm-lü'e qurba'ulaaju'u mori-yan Kököču aqtači da'an bari'ulju'ui Kököču aqtači aqta inü kötölü'et qarin qataraju'ui eme inü ügülerün

altatayi emüsküi-tür [6b]

amtatayi ideküi-tür

Kököču minü ke'egü büle'e qan-niyan Senggüm-i yekin teyin tebčiju gēju odun büyyü či ke'eju eme inü bayyiju qoçorču'u Kököču ügülerün Senggüm-i erelesü ke'en büyyü je či ke'eju'ui tere üge-tür eme inü ügülerün eme gü'ün noqai [7a] ni'urtai ke'ekdeyi je bi altan Ĵantawu ber inü ök usun ber utquju u'utuqai ke'eju'ui tendeče Kököču aqtači altan Ĵantawu inü ab ke'en qoyinaqsi oru'at qataraju'u tedüi ire'et Činggis qahan-tur Kököču aqtači ireju Senggüm-i [7b] teyin Čöl-tür gēju irebe ke'en tende ügüleldüksen üges-iyen bügüde-yi tegüs ügüleju ögü'esü Činggis qahan Ĵarlıq bolurun eme-yi inü soyurqaju mün Kököču aqtači-yi tus qan-niyan eyin tebčiju ireju'ui eyimü gü'ün edö'e ken-tür [8a] nököče'esü itekdegü ke'eju çabčiju gēbei

189. [9a] Naiman-u Tayang qan-nu eke Gürbesü ügülerün Ong qan erten-ü ötöğü yeke qan büle'e teri'ü inü abčiratqun mün bö'esü tayiya bida ke'eju Qori-sübeči-tür elči ilēju teri'ü inü hoqtolju abčira'ulju taniju çaqān toloq de'ere talbiju berined-iyen [9b] berile'ülju ötökle'ülju qu'urda'ulju ayaqa bariju tayiju'ui tende teri'ün teyin tayiqdarun inēju'ü ine'ebe ke'en Tayang qan kemkerü gečkileju'ui tende Kökse'ü-sabraqu ügüleju'ü üküksen qan gü'ün-ü teri'ün inü ta gü hoqtolju abčirat nökö'ete ta gü [10a] kemgerit ya'un Ĵokıķui noqan-u bidanu quçaķui dawun mawui bolbi Inanča-bilge qan ügülele'e eme Ĵala'ui ere bi ötölbe ene Tayang-i elbesü'er töre'ülüle'e ayyi torluq töreksen kö'ün minü törülmişi olon doromĴin mawui ulus minü asaraju [10b] barin čidaqu-yü ke'ele'e edö'e noqan-u dawun idüreküi quçal quçamui qadun-nu bidan-u Gürbesü-yin Ĵasaq qurča bolbi qan minü torluq Tayang Ĵö'ölen büyyü či şibawulaqu abalaqu qoyar-aça buşi setkil erdem ügei büi ke'ekdeju tende Tayang qan ügülerün [11a] ene dorona čö'eket Mongqol büi ke'ekdemüi tede irgen ötöğü yeke erten-ü Ong qan-ni qor-iyar-iyen ayu'ulju dayyiji'ulju ükü'ülbe edö'e mün qan bolsu ke'en aqun-u tede tenggeri de'ere naran sara qoyar gerelten gege'en boltuqai ke'en naran sara [11b] qoyar büi je

qajar de'ere qoyar qat ker bolqu bida otču tedeket Mongqol-i abčiraya ke'ejü'üi te'ün-tür eke inü Gürbesü ügülerün yeki'üjei tede'er-i Mongqol irgen hünür mawutan qubçasu baratutan büle'ei anggida qolo büjü bütügei šili'un berinet [12a] ökid-i anu maqa abčira'ulju qar köl anu ukiya'ulju üni'et qoni<n>d-ıyan maqa sa'a'ulqun ele ke'ejü'üi te'ün-tür Tayang qan ügülerün teyin bö'esü ya'utan aqun tede Mongqol-tur otču qor anu maqa abčiraya ke'ejü'üi

190. [13b] ede'er üges-tür Kökse'ü-sabraq ügülerün ayyi yeke üge ügület ta ayyi torluq qan jökiqı-yü büi ni'utqun ke'ejü'üi Kökse'ü-sabraq-a itqa'ulu'at bürün Torbi-taş neretü elči Önggüd-ün Alaquš-digit-quri-da ügülejšü ilērün ene dorona čö'eken Mongqol büi [14a] ke'ekdemüi či bara'un qar bol bi endeče qamsajı tedeket Mongqol-un qor anu abuya ke'ejü ilejšü'ü tere üge-tür Alaquš-digit-quri qarı'u ügülerün bara'un qar bolun ülü čidaqu bi ke'ejü ile'et Alaquš-digit-quri Yuqunan neretü elči-ıyer-ıyen [14b] Činggis qahan-na ügülejšü ilērün Naiman-u Tayang qan qor činu abura iremüi namayı bara'un qar bol ke'ejü irejšü'ü bi ese bolba edö'e bi čimada sere'üljšü ilēbe irejšü qor-ıyan abda'ıjai či ke'ejü ilejšü'üi jöb tende Činggis qahan Teme'en-ke'er-i [15a] abalajšü Tülkin-če'üd-i qomorču büküi-tür Alaquš-digit-quri-yin ilēksen Yuqunan elči ene kelen gürgen irebe ene kelen-tür aba de'ere bö'et ker kikün ke'eldü'esü olon gü'ün ügülerün aqtas bidan-u turuqat büi edö'e yekikün bida [15b] ke'eldüjšü'üi te'ün-tür Otči-gin-noyan ügülerün aqtas turuqat ke'en yekin šiltaqdaqu minü aqtas tarqut büi eyimü üges sonosču yekin sa'uqdaqu ke'ebe basa Belgütei-noyan ügülerün amidui bö'etele nökör-e qor-ıyan abda'asu aqsan ya'un [16a] tusa büi töreksen ere-de ükü'esü taki qor numun-lü'e-ben yasun-lu'a niken-e kebte'esü ülü'ü sayın büi Naiman irgen ulus yeketü irge olotu ke'en yeke üge ügülen aju'u bida ene anu yeke üge-tür šiқан morilajı otču anu qor abu'asu berkedü'ü [16b] aju'u odu'asu olon adu'un anu joqsajı ülü'ü qoçoru'ıjai ordo ger anu e'ürejšü ülü'ü qoçoru'ıjai olon ulus anu ündür etüget-tür qorura ülü'ü qaru'ıjai müt ene eyimü yeke üge ügüle'üljšü ker sa'uqdaqu morilaya bö'et [17a] ke'ebe

191. [18a] Belgütei-noyan-u ene üge-yi jöbšıyejšü Činggis qahan aba bawu'at Abjıqa-köteger-eče gödöljšü Qalqa-yin Or-nu'u-yin Keltegei-qada bawıju to'a-ban to'olaldıju minqan tende minqalajı minqan-u noyan ja'un-u noyan harban-u noyan tende tüšıbei čerbin-i tende gü [18b] tüšıbei Dödei-čerbi Doqolqu-čerbi Ögele-čerbi Tolun-čerbi Bučaran-čerbi Söyiketü-čerbi ede jırwa'an čerbin-i tende tüšıbei minqan minqalan ja'u ja'ulan harban harbalan barajı nayyan kebte'ül dalan turqa'ut tende keşikten [19a] ilqajı oro'ulurun minqad-un ja'ud-un noyad-un kö'üd-i de'ü-ner-i ütü dürü-yin gü'ün-ü kö'üd-i de'ü-ner-i oro'ulurun erdemü[t]ten beye šil sayıtan ilqajı oro'ulbai tende Arqai-qasar-i soyurqajı ba'atud-i ilqajı minqalatuqai qatquldu'an üdür emüne minü

bayyiju [19b] qatquldutuqai olon üdür turqaq keşikten minü boltuqai ke'en jarliq bolba dalan turqa'ud-i Ögöle-čerbi aqalaju atuqai Qudus-qalčan-lu'a eyetüldüjü atqun ke'ebe

192. [20a] basa Činggis qahan jarliq bolurun qorčın turqa'ut [20b] keşikten bawurči e'ütenči aqtači üdür keşik oroju naran šinggegü-yin urida kehte'ül-e jayilaaju aqtas-tur-iyān qarun qonotuqai kehte'ül söni ger horčın kehte'ül-iyen kehte'üljü e'üten-tür bayyiqun-iyān keşiklen bayyī'ultuqai qorčın turqa'ut [21a] manaqar<i> inü bidani šülen ide'esü kehte'ül-tür kehelejšü qorčın turqa'ut bawurčın e'üdečın mün mün mör-düriyen yabutuqai sa'urin-düriyan sa'utuqai qurban söni qurban üdür keşik üdür-iyen dawusču mün gü yosu'ar qurban söni qonolduğu [21b] ye'ütgeldüjü söni kehte'ül atuqai horčın kehtejšü qonotuqai ke'en jarliq bolba tedüi minqan minqalan baraaju čerbi tüšijü nayyan kehte'ül dalan turqa'ut keşikten oro'ulju Arqai-qasar-a ba'atut ilqaju Qalqa-yin Or-nu'u-yin Keltegei-qada-dača Naiman irgen-[22a]-tür morilarun

193. quluqana jil jun-u teri'ün sara-yin harban jirwa'an [22b] üdür hula'an tergel-e tuq saču'at morilarun Kelüren ö'ede Ĵebe Qubilai qoyar-i alginčilaaju yabu'at Sa'ari-ke'er-i gürü'esü kangqar-[sič]-qan-u teri'ü-te Naiman-u Qara'ul tede aju'u bidanu qara'ul-a huldeldüjü bidanu qara'ul-ača niken šingqula morin mawuqan eme'eltü-yi [23a] Naiman-u qara'ul-a abtaju'ui Naiman-u qara'ul tere morin abču ügüleldürün Mongqol-

un aqtas turuqat aju'u ke'eldüjü'üi bidanu'ai Sa'ari-ke'er-i gürcü tende töritcü ker kikün ke'eldü'esü tende Dödei-čerbi Činggis qahan-a duratqarun bidan lu čö'en büi čö'en de'ere [23b] čilejü irebei eyin gü töritcü aqtas-ıyan čattala ene Sa'ari-ke'er-i delgen bawuju amitu ele gü'ün tutum ere-yin tabun anggida qal-nu'ut tülejü qal-ıyar oqjatqaya Naiman irgen olon ke'ekdemüi qan anu ger-teče qaruqsan tanggi ke'ekdemüi [24a] qal-ıyar hülürige'ültele bidanu aqtas ber čadumu je aqtas-ıyan čatqan Naiman-u qara'ul-i hülde'et daručaju qol-tur anu neyile'ülün tere samawui-tur qatquldu'asu bolqu-yü ke'en duratqa'asu ene üge-yi jöbšıyejü Činggis qahan jarliq bolurun teyin bö'et [24b] qal-nu'ut tüle'ülütkün ke'en čeri'üt-te jasaq tungqabai tedüi Sa'ari-ke'er-i delgen bawuju amitu ele gü'ün tabun anggida qal-nu'ut tüle'ülbei söni Naiman-u qara'ul kangqar-un teri'ün-eče söni olon qal üjejü Mongqol-i čö'eken ese gü ke'en büle'ei hodun-nača olon qaltan büi [25a] ke'en Tayang qan-tur mawuqan eme'eltü šingqulaqan morin ökčü ilē'et Mongqol-un čeri'üt Sa'ari-ke'er-i bütetele bawulu'a üdür-tür ündür-ün aqun-ü hodun-nača olon qaltan büi ke'eju ilējü'üi

194. [26a] qara'ul-un ene kele gürtejü Tayang qan kangqay-yin Qaçir-usun-a aju'ui ene kele gürge'ülü'et Güčülük qan kö'ün-düriyen kelelejü ilērün Mongqol-un aqtas turuqat [26b] aju'ui hodun-nača olon qaltan ke'emüi Mongqol olon aju'ui edö'e bida

qamtudun bara'asu
qaqaçaķui berke bolqun-ü
qamtudun bara'asu
qara nidün-ıyen hirmes ülü kikün tede
qaçar-ıyan qatquqda'asu
qara čısun qaru'asu
qaltaril ügei qatanggin Mongqol-[27a]-tur
qamtudu'asu bolqu-yu

Mongqol-un aqtas turuqat ke'ekdemüi bida ulus-ıyan Altai daba'ulun segü'ülün gödöljü čerig-ıyen jıbšı'ercü ani uduju yabuju Altay-yin ölkes gürtele noqai kerel kerejü yabuju bidanu aqtas tarqut büi ke'eli segü'ülün Mongqol-un [27b] aqtas biqarda'ulun ni'ur de'ere anu asqaya bida ke'eju ilejü'üi tere üge-tür Güčülük qan ügülerün ana'ay-yin eme Tayang jırüge yadarun ene üges ügülejü'üi Mongqol-un olon qa'ača irejü'üi Mongqolun olongkin Jamuqa-lu'a ende bidan-tur büi [28a]

kündü eme-yin ši'eküi qaĵar-a ese qaruqsan
gürdün-ü tuqul-un belji'el-tür ese gürüksen

eme Tayang jırüge yadarun ese'ü ede üges ügülejü ilējü'üi ke'en elčın-eče ečıge-yü'en eberetele bertetele ügülejü ileejü'üi ene üge-tür Tayang qan ö'er-ıyen [28b] emečılekden

ügülekleđü Tayang qan ügülerün gücütü omoqtu Gücülük gürülčeküi alalduqui üdür maqa ene omogiyān bü talbituqai gürülčen qamtudun bara'asu qaqačakui maqa berke büi je ke'ebe tere üge-tür Tayang qan-nu doru medegü yeke noyan [29a] Qori-sübeči ügülerün Inanča-bilge qan ečige činu sača nökör-e ere-yin aru aqta-yin qarqam ese üje'ülüle'e edö'e či manaqar erte bö'et yekin jirüge yadamu či čimayi eyin jirüge yadaquy-yi medeksen bö'esü qadun ber gü'ün bö'esü eke-yi [29b] činu Gürbesü-yi abčiražu čerik ülü'ü jasa'ulqu büle'e čima qayıran Kökse'ü-sabraqa-ötöldeküi ya'un čerig-ün bidanu jasal sülbergüi bolbi Mongqol-un čaq jaya'an büi je ese bolbi ayyi turluq Tayang yadaqu metü ele büyyü či kē'et qor-ıyan [30a] deledü'et buru'u qataraba

195. [31a] te'ün-tür Tayang qan kilinglažu ügülerün ükügü amin jöboqu beye bügüde niken büyyü je teyin bö'esü qatqulduya ke'eju Qaçir-usun-ača gödöljü Tamir huru'u yabu'at Orqon-i ketüljü [31b] Naqu-ıun-nu doronaži qormai da'arin Čakır-ma'ut gürcü ayısuqui-tur Činggis qahan-nu qara'ul üjeju Naiman gürcü ayısai ke'en kelen gürge'esü ene kelen gürge'ülü'et Činggis qahan jarliq bolurun olon-nača olon čö'en-neče čö'en qor bolumu je [32a] kē'et esergü anu morılažu qara'ul-i anu hülde'et čerik jasarun qaraqana yorčil yorčižu na'ur bayyıldı'a bayyıldıžu ši'üči qatquldu'a qatqulduya ke'eldübei teyin kē'et Činggis qahan ö'esün alginčilažu Qasar-i qol jasa'ulba Otčigin-noyan-i [32b] kötöt jasa'ulba Naiman Čakırma'ud-ača ičužu Naqu-ıun-nu ebür a'ula-yin qormai kişin bayyıžu'ui tedüi Naiman-u qara'ul-i bidanu qara'ul hülde'et Naqu-kun-nu ebür yeke qol-tur anu neyiletele hülde'et gürcü'üi teyin hüldeju gürqüy-yi [33a] Tayang qan üjeju Jıamuqa tende Naiman-lu'a čerik morılažu ireldüju tende ažu Tayang qan Jıamuqa-dača asačı'u tede ya'ut olon qonit činö hüldeju qoton-tur gürtele hüldeju iregü metü ede ya'ut haran teyin hüldeju ayısai ke'en asačba Jıamuqa ügülerün Temüşin anda [33b] minü dörben noqa<i>s-i gü'ün-nü miqa'ar teji'eju ginjileju huyaju aqu büle'e tede qara'ul-i bidanu hüldeju ayısuqun tede büi je tede dörben noqa<i>s

şiremün manglitan

şi'üči qoşı'utan

şibüge keleten

temür öreten üldü mina'atan ši'üder-i ideju kei unužu [34a] yabut tede

alalduqui üdür

haran-u miqa idet tede

gürülčekü üdür

gü'ün-ü miqa

günesület tede

ginji-ben mültüldejü edö'e ese'ü buqsaju aqsat bayasçu teyin šilemeljen ayisai tede ke'eju'üi tede dörben noqa<i>s ket tede ke'esü Ĵebe Qubilai [34b] qoyar Ĵelme Sübe'etei qoyar tede dörben büi ke'eju'üi Tayang qan ügülerün ele tede doromji-ača qolo bayiya ke'eju qoyinaqši iquriju a'ula asan bayyiba te'ünü qoyinača duyalju to'oriqaju ayisuqun-i üjeju basa Tayang qan Ĵamuqa-dača [35a] asa[q]ču'u tede ya'ut erte talbiqsat unuqan eke-yü'en sün kököju eke-yü'en horčin torolun güyyigü unuqat metü yekin teyin to'oriqan ayisai tede ke'en asaču'u Ĵamuqa ügülerün tede

jidatu ere-yi Ĵi'uju
čisutu tonuq tonuqčin
üldütü ere-yi [35b] hüldejü
unaqaju alaaju
üb tonuq abuqčin
Uru'u[t] Mangqut ke'ekdet tede

edö'e ese'ü bayasçu teyin duyalun ayisai tede ke'eju'ü tendече Tayang qan ügülerün ele teyin bö'esü tede doromji-ača qolo bayyiba ke'eju basa qoyinaqši [36a] a'ula abarin bayyiba te'ünü qoyinača ayisuqun öyeseksen šibawun metü šilemelčeju quši'uraju ayisqun ken büyyü ke'en Tayang qan Ĵamuqa-dača asaču'u Ĵamuqa ügülerün ene ayisqu Temüjin anda minü gü[b]čin beye inu

širemü'er [36b] širekdeksen
šibüge-de qatququy-a čölö üge<y>'ü
temür-iyer dabtaqsan
tebene-de qatququy-a čölö üge<y>'ü

Temüjin anda minü öyeseksen šibawun metü eyin šilemeljen ayisu lu üjebe-yü'ü ta Naiman nököť Mongqol-i üje'esü ešige-yin qodu ülü [37a] hüle'ülküy-eče büle'ei ta üjetkün ke'ebe ene üge-tür Tayang qan ügülerün ele amsa'ari a'ula abarin bayya ke'eju a'ula abariju bayyiju'u basa Tayang qan Ĵamuqa-dača asaqurun basa tere qoyinača juja'an-a ayisuqun ken büyyü ke'en [37b] asa[q]la Ĵamuqa ügülerün Hö'elün eke niken kö'ü-ben gü'ün-ü miqa-bar teji'eju büle'e

qurban alda beyetü
qunaĴin bodo idešitü
qurban dabqur quyaq emüsčü
qurban buqa Ĵitgü'ülju ayisu je
qortu gü'ün-i
qotola-yi Ĵalgi'asu
qo'olai-duriyan [38a] ülü tordayu

gübčün ere-yi emgü'esü öre ülü ĵasayu

a'urla'asu angqu'a sumu-ban deliĵü talbi'asu

a'ula alus bükün

harban qorin haran-i ülgetele qarbuyu

gereldüksen nökör-i

ke'er ketüs bügüni

keyibür sumu-ban deliĵü talbi'asu

kelkitele [38b] ülketele qarbuyu

yekede deliĵü qarbu'asu

yisün ĵa'ut alda qaĵar-a qarbuyu

tatan deliĵü qarbu'asu

tabun ĵa'ut alda qaĵar-a qarbuyu

gü'ün gü'ün-neče busu

görölgü mangqus töreksen Ĵoči-qasar ke'ekdeyü

tere büyyü ĵe ke'eĵü'üi [39a] tende-eče Tayang qan ügülerün ele teyin bö'esü a'ula-yin ündür temečeye de'ekši abaritqun ke'eĵü a'ula abarin bayyiba basa Tayang qan Ĵamuqadača asaqurun te'ünü qoyinača ayisuqun ken büyyü ke'eĵü'üi Ĵamuqa ügülerün tere Hö'elün [39b] eke-yin nilqa kö'ün Otčigin heligetü ke'ekdeyü erte umtaqči oray-a bosuqči

baru'an-ača ber ülü qoçoruyu

baidal-ača ber ülü qoçodayu

ke'eĵü'üi Tayang qan ügülerün teyin bö'esü a'ula-yin horgil de'ere qaruya ke'eĵü'üi

196. [42a] Ĵamuqa Tayang qan-a ede üges eyin ügüle'et Naiman-nača qaqačan böldeyitčü qarču Činggis qahan-na kele oro'ulĵu ilerün anda-da ügüle ke'en ügüleĵü ilerün Tayang qan üge-tür minü ükütgüĵü ö'ede temečen ürgüĵü qarbai ama'ar [42b] alaqaĵu ayuĵu a'ula abarin qarbai anda qada'uči müt a'ula-tur qarbai ede esergülegü čirai üge<y>ün büi bi bürün Naiman-nača qaqačaba ke'eĵü ileĵü'üi Činggis qahan naran ĵilda boldaĵu Naqu-kun-nu a'ula-yi büselgün [43a] bayyijü qonobai tere söni Naiman buru'uyilan gödölkün bolun Naqu de'ereče qulatču de'ere de'ere'en qutaqlalduĵu yasu hüsü-ben kemkerü unalduĵu hünĵi'ü bayitala daručaĵu ülüldüĵü'üi manaqaši inü Tayang qan-i muqutqaĵu abubai [43b] Gücülük qan ö'ere aqsa'ar čö'en gü'ün daiĵin gödölĵü güyyiçekderün Tamir-a güre'eleĵü'ü tere güre'en-düriyen bayyin yadaĵu gödölĵü tuta'aĵu qarču otba Naiman irgen-ü ulus-i Altay-yin ölke-de muqutqaĵu quriyabai Ĵamuqa-lu'a aqsat Ĵadaran Qatagin [44a] Saĵi'ut dörben Tayyiči'ut Onggirat ki'et tende gü orobai Tayang-un eke Gürbesü-yi Činggis qahan abčira'ulĵu ügülerün či

Mongqol-un hünir mawui ke'ejü ese'ü büle'e edö'e yekin irebe či ke'ejü Činggis qahan abula'a

197. [45a] mün quluqana jil namur Qaradal-huĵa'ur-a Merkid-ün Toqto'a-beki-lü'e Činggis qahan bayyilduĵu Toqto'a-yi gödölgeĵü Sa'ari-ke'er-e irge orqa ulus inü dawulibai Toqto'a Qudu Čila'un kö'üt-[45b]-lü'e-ben čö'en gü'ün beyes-iyen tuta'aĵu qarbai tedüi Merkit irgen dauliqdarun Qo'as-Merkid-ün Dayir-usun öki-yen Qulan qatun-i Činggis qahan-na üĵe'ülsü ke'en abču ayisurun ĵa'ura čeri'üt-te ĵetgükdeĵü Ba'aridai Nayā-noyan-tur učiraĵu [46a] Dayir-usun ügülerün ene öki-yen Činggis qahan-na üĵe'ülsü ke'en ayisu bi ke'ejü'üi tende Nayā-noyan ügülerün ökin-i činu bida qamtu üĵe'ülüye ke'en törütgeĵü'üi törütgerün Dayir-usun-i či qaqča'ar odu'asu ĵa'ura čeri'üt samawui čaq-tur [46b] čimayi ber ülü a'ulqu öki taki činu samawuraqu ke'ejü qurban üdür qurban söni törütgeĵü'üi tendeče Qulan qadun-lu'a Dayir-usun-i abu'at qamtu Nayā-noyan Činggis qahan-tur gürgebe tendeče Činggis qahan Nayā-yi yekin [47a] töde'ejü aba či ke'en maši kilinglaĵu qatangquy-a mara'an asačü ĵasaq bolqaya ke'en asačun büküi-tür Qulan qadun ügülerün Naya'a ügüle'e Činggis qahan-nu yeke noyan büyyü bi bida qamtu öki činu qahan-na üĵe'ülüye ĵa'ura čeri'üt samawuraqu [47b] ke'en itqalu'a edö'e Naya'a-dača busut čeri'üt-tür učira'asu samawu-tur tüi[t]küi-tür oroqu-yü aĵu'u qai ene Naya'a-tur učiračui manu sayin bolba edö'e Naya'a-dača asačtala qahan soyurqa'asu tenggeri-yin ĵayā'ar ečige eke [48a] töre'ülüksen mariyan-nača asačqu'asu ke'en öči'ülĵü'üi Naya'a asačdarun qahan-nača busu ni'ur minü ügei büi ĵe

qari irgen-ü qačar qo'a öki qadun
qarqam sayin aqta učira'asu
qahan-nu'an gü ke'ejü amu ĵe bi

e'ün-eče busu [48b] setkil minü bö'esü üküsü bi ke'ejü'üi Činggis qahan Qulan qadun-nu öčil ĵöbšiyejü mün üdür-iyer bö'et bolqan sori'asu Qulan qadun-nu öčil adali boldaĵu Činggis qahan Qulan qadun-ni soyurqaĵu ta'alaba Naya'a-yin üges adali [49a] boldaĵu ĵöbšiyejü ünen ügetü aĵu'u ke'en yeke üyyile tüšisü ke'en soyurqaba

CAPÍTULO OCHO

198. [1a] Merkit irgen dauliĵu Toqto'a-beki-yin yeke kö'ün Qudu-yin qadu<n>t Tügei Döregene ĵirin-eče Döregene-yi tende Ögödei qahan-na ökbe Merkid-ün ĵarimut ulus [1b] dayiĵiĵu Taiqal-qorqa qorqalaĵu'ui tende Činggis qahan ĵarliq bolurun Sorqan-širayin kö'ün Čimbay-yi noyalajü ĵewün qar-un čeri'üd-iyer qorqalaqsat Merkid-i e'ere'ülün ilēbei [2a] Toqto'a Qudu Čila'un kö'üd-iyer-iyen čö'en beyes dayyijĵu qaruqsan-i Činggis qahan nekeĵü Altay-yin ebür-e übüljeĵü hüker jil qabur Aray-iyar

dabažu odu'asu Naiman-u Güčülük qan ulus-ıyan abqa'ulju tere dayyijju qaruqsa'ar čö'en [2b] gü'ün Merkid-ün Toqto'a qoyar neyileju Erdis-ün Buqdurma huja'ur-a qamtutču čerig-ıyen jasažu aju'ui Činggis qahan gürcü bayyildu'asu Toqto'a tende šiba-yin sumun-a tusdažu unažu'u kö'üt inü yasu inü barin yadažu beye-yi inü [3a] abču odun yadažu teri'ü inü hoqtolju abču yorčiju'u tende Naiman Merkit bolun qamtutču bayyildun yadažu buru'uılan gödölürün Erdiš ketülürün čübtüsčü olonki-yan usun-tur ükü'ülju'üi čö'en qaruqsat Naiman [3b] Merkit Erdiš ketülün baražu qaqačan gödölju'üi Naiman-u Güčülük qan Uıyurtai Qarlu'ud-i da'arin Sarda'ul-un qajar-a Čui-müren-e bükün Qara-kidad-un Gür qan-tur neyilen otču'ui Merkid-ün Toqto'a-yin kö'üt Qudu Qat [sic] Čila'un [4a] teri'üten Merkit kanglin-i Kimča'ud-i da'arin yorčiju'ui tendeče Činggis qahan qariju Aray-ıyar dabažu a'uru'ut-tur bawubai Čimbai Taiqal-qorqa qorqalaqsat Merkid-i muqutqažu'ui tende Merkid-i Činggis qahan jarliq bolurun [4b] kiduqun-i anu kidu'ulju hüleksed-i anu čeri'üt-te tala'ulbai basa urida oroqsan Merkit a'uru'ud-ača dayyijin bosču'u a'uru'ut-tur bükün kötöčin bidanu tedeni daruju'u tende Činggis qahan jarliq [5a] bolurun tumdaqa ba a'uluya ke'elü'e müt ele dayyijin aju'u ke'en Merkid-i jük jük hülüttele qubiya'ulbai

199. [6a] mün hüker jil Činggis qahan jarliq bolurun Sübe'etey-yi temür telegetü-yi Toqto'a-yin Qudu Qal Čila'un teri'üten kö'üd-i inü neke'ülün ilērün Sübētey-e Činggis qahan jarliq bolju [6b] dawu bari'ulurun Toqto'a-yin Qudu Qal Čila'un teri'üten kö'üt inü odun oqjatču qarin qarbučažu uqurqatu qulan sumutu buqu bolju otbai teden-i ji'ürtü bolju nisču tenggeri-tür qaru'asu či Sübe'etei šingqor [7a] bolju nisču ülü'ü bari'ujıy tarbaqan bolju kimusu'ar-ıyan maltažu qajar-tur oro'asu čalir bolju čokiju erijü ülü'ü güyičejü či jiqasun bolju Tenggis dalai-tur oro'asu či Sübe'etei gölmi qubči'ur bolju ši'üjü [7b] qubčiju ülü'ü abqu či basa ündür daba'a daban örgen müren ketülün ilēbe čimayi qajar-un qola-yi setkiju čerig-ün ula'a turu'ai üdü'üye qayirala[t]qun günesüten bara'ai üdü'üye quji'atqun aqta turun bara'asu qayirala'asu [8a] ülü boluyi günesün baran bara'asu quča'asu ülü boluyi mör-tür tanu görö'esün olon büi je alus setkiju yabuqui-tur čerig-ün gü'ün-i görö'esün-tür bü ha'ulqatqun kem ügei bu abalatqun čerig-ün gü'ün-e günesün-e neme'esün önggegü'en [8b] boltuqai ke'en abalabasu kemleju abalatqun kemten aba-dača anggida čerig-ün gü'ün-ü eme'el-ün qudurqa bü qudurqala'ul qada'ar ülü nemürgen sudalbıju yabutuqai teyin jasalduju yabu'asu čerig-ün gü'ün ha'ulun ker čidaqu [9a] eyin jasaqlažu bö'et jasaq dabaqsad-i bariju nišituqai bidanu jarliq dabaqsad-i bidana taniqdaqun metüs-i bidana ökcü iretkün bidana ülü taniqdaqun olon-i

mün tende bö'et

mököri'ülütkün

müren-ü čina'un möseldükün ta

mün [9b] yosu'ar yabutqun
a'ula-yin čina'un
alqasalduqun ta
anggida ö'ere bü setkitkün

möngke tenggeri-de gücü a'uqa nemekdeǰü Toqto'a-yin kö'üd-i qar-duriyan
oro'ulu'asu bidan-tur abčiratala ya'un büi tende ta gētkün ke'en ǰarlıq bolba [10a]
Sübe'etey-ye basa Činggis qahan ügülerün čimayi ayala'urun bi üçügen čaq-tur qurban
Merkid-ün Uduyit-ta Burqan-qaldun-ni qurbanta quči'ulǰu ayu'uldala'a bi teyimü öšten
irgen-i edö'e basa aman kelen aldaǰu otču'ui [10b] urtuyin üǰü'ür-e gün-nü hiru'ar-a
gürülčetügei ke'en neke'ülün üǰü'ülen temür telege deletcü hüker ǰil ča'ura'ulbai bidani
ečine ber bö'esü ile metü qolo ber bö'esü oyira metü setkiǰü yabu'asu de'ere tenggeri-de
ber [11a] ihe'ekdemüi ǰe ta ke'en ǰarlıq bolba

200. [12a] Naiman Merkid-i muqutqan bara'asu ǰamuqa Naiman-lu'a bürün tede ulus-
iyan abda'asu mün tabun nököttü o'orčaq bolǰu Tanglu de'ere qarču uqulǰa alaǰu širaǰu
iderün tende ǰamuqa nököte'te'en ügüleǰü'ü ken-ü kö'üt ene üdür uqulǰa [12b] alaǰu eyin
idemü ke'eǰü'ü tere uqulǰa-yin miqa iden büküi ǰa'ura tabun nököte'inü ǰamuqa-yi
qardaǰu bariǰu Činggis qahan-tur abčiraǰu'u ǰamuqa nököte'te'en bariǰu irekdeǰü qahan
anda-da ügüle

qara kerie
qarambai noqosu [13a] bariqu bolba
qaraču bo'ol qan-tur-iyan
qar gürgegü bolba
qahan anda minü ya'u endegü
boro quladu
borčın sono bariqu bolba
bo'ol nekün
büdün eǰen-iyen
bosoǰu nendeǰü bariqu bolba
boqda anda minü ya'u endegü

ke'en [13b] ügüle'esü ǰamuqa-yin tere üge-tür Činggis qahan ǰarlıq bolurun tus qan-
duriyan qar gürgeksen gü'ün-i ker a'uldaqu teyimün gü'ün ken-tür nököčegü tus qan-
duriyan qar gürgekset haran-i uruq-a anu gürtele mököri'ülütkün ke'en [14a] ǰarlıq
bolba mün ǰamuqa-yin ile imayi qardaqsan haran-i mököri'ülǰü ökbei Činggis qahan
ǰamuqa-da ügüle ke'en ügülerün edö'e bida qoyar qamtutba nököčeye öre'ele kilgün
bolulčajü a'asu ö'ermičilen [14b] qaqačan setkimü či edö'e niken-e qamtu aǰu

umartaqsan-iyan duratqalduju
umtaraqsan-iyan seri'ülülçeju aya
ö'ere ber anggida yabu'asu
öljeitü qutuqtu anda minü büle'e
ünen üküldüküi üdür
öre jürüge-ben ebetgü [15a] büle'e či
anggida ber ö'ere yabu'asu
alalduqui üdür
a'uşgi jürüge-ben ebetgü büle'e či
keli kē'esü
Kereyit irgen-lü'e
Qalalqaljıt-elet-te
qatqulduqui-tur
Ong qan eçige-de
ügülekset üges-iyen sere'ülju [15b]

ilēksen tusa činu büi je basa Naiman irgen-i

üge'er ükü'ülju
ama'ar alaju
ayu'uluqsan-iyan
adalitqatuqai

ke'eju kele ilēksen činu tusa bolju'ui je ke'en

201. [16b] ügüle'esü Jamuqa ügülerün erte üdür üčüget čaq-tur Qorqonaq-jubur-a qan
anda-[17a]-lu'a anda ke'eldürün ülü šinggequı ide'e ideldüju ülü umartaqu üges
ügüleldüju

gönjile-de'en qaqaldaju aqdaju'u je
köndöledü-de köki'üldeju
qaljırqu-da qatquqdaju
qaqačan baraju
qadaqatu üges ügüleldüle'e ke'en [17b]
qara ni'ur-iyan
qa'uldaquy-ača
qalidun yadan qan anda-yi-yan
qala'un čirai üjen yadaju yabuba je bi
ülü uma[r]taqu üges
ügüleldüle'e ke'en

hula'an ni'ur-iyān
übčikdeküy-eče
urtu setkiltü anda-yi-yan
ünen čirai üjen yadaǰu [18a] yabuba je bi

edö'e qan anda minü soyurqaǰu namayi nököčeye ke'eǰü'üi nököčeǰüi čaq-tur ese
nököčeldübe bi edö'e anda

tögöriǰei ulus-i
tübšitkebei
qari tutum-i
qamtutqaba či

qan oro čimadur řoriba delegei edö'e [18b] belen boluqsan-tur nököčeǰü ya'un tusa
bolqu bi munda anda-yin qara sönin-ü řewüdün-tür činu oroqu bi geǰe'en üdür-ün
setkil činu řoba'aqu bi

řaqa-yin činu bö'esün
řahing-un činu örgesün bolqu bi
arbin emeǰetü büle'e bi
anda-ača [19a] alus-i setkigü bolun
alři'as boldaba bi

edö'e ene törelki-tür anda ba qoyar-un urququi naran-nača řingǰeǰüi naran-tur gürtele
nere minü gürbe je anda sečen eketü törülki külük töreǰü erdemü[t]ten de'ünertü
örlü'üt [19b] nököd-iyer-iyen dalan qurban aqtas-iyar-iyān bolǰu anda-da hülekdebe je
bi bürün eke ečige-deče üčüǰen qočorču de'ü-ner üǰe<y>'ü eme minü domoqči iteǰel
üǰe<y>ü nökö-tü tewüber tenggeri-eče řaya'atu anda-da [20a] hülekdebe je anda
soyurqa'asu namayi ötür nököče'esü anda řürüǰe-ben amumu je či anda soyurqaǰu
ala'ulurun čisu ülü qarqan ala'ul üküǰü gebte'esü ölük yasun minü ündür etüǰen-tür
e'üre turuq uruq-un uruq-a [20b] činu gürtele ihēǰu öksü hirü'er boluyu je bi huǰa'ur
ö'ere törülkitü büle'e bi hüle'ü törülkitü anda-yin sülder-e daruqdaba je bi üǰüleksen
üǰes minü ülü umartan üde manaqar duratču üǰüleldü[t]kün ta edö'e [21a] namayi
ötörletüǰei ke'en üǰüle'esü ede'er üǰes-tür inü Činggis qahan üǰülerün anda minü
angǰida ber yabuǰu bidan-tur aman dü'üren keleleǰü amin-tur qor setkigü-yi inü ese
sonosdaba je surdaqu gü'ün büle'e mün ülü [21b] bolumui ükü'ülüye ke'esü tölǰe-tür
ülü oromui řilta'an üǰei amin-tur qor ki'esü ülü řokimui kündü mörtü gü'ün büi ene
maqa řilta'an inü üǰületkün erte Čöři-darmala Taičar qoyar-un adu'u-ban
de'ermedülčeksēn-ü tula [22a] řamuqa anda či buru'uy-a bulqa köyitču ireǰü Dalan-
balřut-ta qatqulduǰu řerene-qabčiqay-a qorqoǰu namayi tende ese'ü ayu'ulula'a či edö'e

nököçeye kē'esü ülü boluyu ami činu qayira'asu ese bolba či ke'en ügületkün [22b] edö'e činu üge-ber čisu ülü qarqan nökč'i'etügei ke'en ügüle kē'et čisu ülü qarqan nökč'i'eju yasu inü ile bü gētkün sayitur baritqun ke'en jarliq bolba Ĵamuqa-yi tende nökč'i'eju yasu inü bari'ulba

202. [24a] tedüi sisgei to'urqatu ulus-i šidurqutqaju bars ĵil Onan-nu teri'ün-e quriĵu yisün költü čaqa'an tuq bayyi'ulu'at Činggis qahan-na qan nere tende ökbei Muqali-da guy-ong nere tende gü [24b] ökbe Ĵebe-yi Naiman-nu Güčülük qan-i neke'ülün tende gü ča'ura'ulbai Mongqolĵin ulus-i ĵibšiyerün baraĵu Činggis qahan jarliq bolurun ulus bayyi'ululčan yabulduqsat-ta minqan minqalaĵu minqad-un noyat tüšĵü soyurqal üge ügülesü ke'en [25a] jarliq bolba minqad-un noyat tüšin nereyidürün Mönqlik ečige Bo'orču Muqali guy-ong Qorči Ilügei Ĵürčedei Qunan Qubilai Ĵelme Tüge Degei Tolon Önggür Čülgetei Boroqul Šigi-qutuqu Göcü Kököcü Qorqosun Hüsün Quyildar Šiluqai Ĵetei Taqai [25b] Čaqa'an-qo'a Alaq Sorqan-šira Buluqan Qaračar Kökö-čos Süyiketü Nayya'a Ĵungšoi Güčügür Bala Oronartai Dayir Müge Buĵir Mönngü'ür Dolo'odai Bögen Qudus Maral Ĵebke Yuruqan Kökö Ĵebe Udutai Bala-čerbi Kete Sübe'etei Mönngö-qalĵa [26b] Qurčaqus Geügi badai Kišiliq Ketei Ča'urqai Onggiran Toqon-temür Megetü Qada'an Moroqa Dori-buqa Iduqadai Siraqul Dawun Tamači Qa'uran Alči To[b]saqa Tungquidai Tobuqa Aĵinai Tüyideger Sečewür Ĵeder Olar-güregen Kinggiyadai [26b] Buqa-güregen Quril Ašiq-güregen Qadai-güregen Čigü-güregen Alči-güregen qurban minqat Onggirat Butu-güregen qoyar minqat Ikires Önggüd-ün Alaquš-digit-quri-güregen tabun minqat Önggüt hoy-yin irgen-eče anggida Mongqol ulus-un minqad-un noyad-i Činggis qahan-nu [27a] nereyidüksen yeren tabun minqad-un noyat bolba

203. güreget-lü'e niken-e basa Činggis qahan jarliq [27b] bolurun edö'e nereyidükset yeren tabun minqad-un noyad-i minqad tüši'et bürün tere dotora Činggis qahan jarliq bolurun tusatan-a soyurqal öksü ke'en Bo'orču Muqali teri'üten noyad-i iretügei ke'eküi-tür ger dotora Šigi-qutuqu büle'e [28a] urira ot ke'en Šigi-qutuqu-da ügüle'esü Bo'orču Muqali-tan ken-eče hüle'ü tusa kile'e ken-eče hüle'ü gücü ögüle'e soyurqal ökdegüye bi ya'un duta'u tusa ese bolula'a ya'un duta'u gücü ese ögüle'e bi [28b]

ölege<i>tei büküy-eče
ündür bosoqa-tur činu
eri'un-tür edüi saqal urqutala öščü
ö'ere ese setkibe je bi
ala-tur ši'ekte-eče
altan bosoqa-tur činu aju
aman-tur saqal edüi urqutala öščü [29a]
alji'as ese gētkibe je bi
köl-düriyen kehte'ülju
kö'üčilen ösgebe je namayi
derge-de'en kehte'ülju
de'üčilen ösgebe je namayi

edö'e nada yambar soyurqal ögümü ke'eǰü'üi tere üge-tür Činggis qahan Šigi-qutuqu-
da [29b] ügüleriün ĵirqodu'ar de'ü busu'ü či oroču de'ü-de'en čimada soyurqal de'ü-ner-
ün qubi-yi-yar qubilaldu basa tusas-un činu tula yisün aldal-tur bü aldatuqai ke'en
ĵarliq bolba möngke tenggeri-de ihe'ekdeǰü gür ulus-i ĵükle'ülǰü [30a] büküi-tür či
üǰegü-yin nidün sonosqu-yin čikin bolǰu gür ulus-i eke-de bidana de'ü-ner-e kö'üt-te
qubi irgen-ü nere'er isgei tu'urqatan-i iriče'ülǰü qabdasun e'üdeten-i qaqača'ulǰu
qubilaǰu ök ken ber činu üge büši bü [30b] bolqatuqai ke'en ĵarliq bolba basa Šigi-
qutuqu-yi gür ulus-un

qulaqay-yi kese'eǰü
qudal-i moqo'aǰu

ükü'üldekün yosutan-i ükü'ül alda'uldaqun yosutan-i alda'ul ke'en gür de'ere-yin ĵarqu
tüšibe basa gür irgen-ü [31a] qubi qubilaqsan-i ĵarqu ĵarqulaqsan-i kökö debter bičik
bičijü debterleǰü uruq-un uruq-a gürtele Šigi-qutuqu-yin natur eyetüǰü yosulaǰu kökö
bičik čaqa'an ča'alsun-tur debterleksen-i bü ye'ütkeügei ye'ütkekün haran [31] aldal-
tan boltuqai ke'en ĵarliq bolba Šigi-qutuqu ügüleriün minü metü oroču de'ü sača'u
denggečen qubi ker abqu soyurqa'asu siro'ai yo'urqatu balaqasun-ača ökgü-yi qahan-
nu soyurqal medetügei ke'en öčijü'ü [32a] ene üge-tür ö'er-ün beye-ben či čaqlaba či
mede ke'ebe Šigi-qutuqu ö'er-iyen teyin soyurqa'ulun baraǰu qarču Bo'orču Muqali-tan
noyad-i uriǰu oro'ulǰu'u

204. [33a] tende Činggis qahan ĵarliq bolǰu Mönglik ečige-de ügüleriün

töregü-lü'e töreldüksen
ösgü-lü'e ösülčeksen
ölǰeitü qutuqtu či

tusa ihe'el [33b] činu kedün ber aǰu'u tere datora Ong qan ečige Senggüm anda qoyar
namayi arqadan uriqsan-tur ayisurun ĵa'ura Mönglik ečige-yin ger-tür qono'asu
Mönglik ečige či ese itqa'asu

huyilun büküi usun-tur
hulalun büküi qal-[34a]-tur oroqda'ai büle'ei ĵe

tere tusa-yi sayi setkiǰü uruq-un uruq-a gürtele ker umartaqdaqun tere tusa setkiǰü edö'e
sa'uri ene nu'u huǰa'ur-a sa'ülǰu hon-tur sara-tur sataǰu öklige soyurqa čimada öksü
mali'an asuqai [34b] uruq-un uruq-a gürtele ke'en ĵarliq bolba

205. basa Činggis qahan Bo'orču-da ügüleriün üçügen [36a] čaq-tur širqa aqtatan
naiman morit de'ermetteǰü ĵa'ura qurban qonoǰu nekeǰü ayisuǰui-tur ĵolqaldubai ĵe či

tende ügülerün benglenijü ayisukui nökör-tür nököçeldüsü ke'en ger-tür eçige-düriyen ber kelen üge<y>'ü-ben sa'an arun [36b] nambuqa sa'ulqa-ban ke'er-e bürgüjü minü oqatur qongqor-i talbi'ulju nada oroq šingqula-yi unu'ulju či ö'esün qurdun qubi-yi unuju adu'u-ban ejen ügei talbiju ya'araju ke'er-eçe bü'et namalu'a nököçeju basa qurban qonoq nekeju [37a] širqa aqtatan-i de'ermedüksen güre'en-tür gürü'esü güre'en-ü kiji'ar-a bayyiqun-i de'ermedün hüldejü duta'aju abčirabai je bida qoyar eçige činu Naqu-bayan aju'u či qaqča kö'ün inü ya'u medeju nadur nököçegü [37b] büle'e setkil-ün külüg-iyer nököčebe je či te'ünü qoyina setkiju yabuju bi Belgütey-yi ilëju nököçeye kē'esü či bökötür qonqor-i unuju boro örmege-ben bōktörčü nököčen ire'esü qurban Merkit bidan-tur ireju [35a sic] Burqan-ni qurban-ta quči'ulqui-tur qučilduba je či basa te'ünü qoyina Tatar irgen-tür Dalan-nemürges-te šitü'e'eldüju qono'asu qura üdür söni rgülji jüsereküi-tür söni namayi noyir atuqai ke'en nemürge-ben [35b sic] nemürekse'er minü de'ere qura ülü čuburi'ulun söni da'ustala bayyiju öre'ele köl-iyen qaqčan-da ye'ütkeju büle'e či külüg-ün činu belge aju'u je te'üneçe busu ali külüg-i činu ügüleju da'usqu Bo'orču Muqali qoyar [38a] jö[b] minü yabutala jiktüju buru'u-yi minü bayyitala itqaju ene oron-tur gürgebe edö'e bürin-ü de'ere sa'uri sa'uju yisün alda[l]-tur bü aldatuqai Bo'orču bara'un qar-un Altai derelegün-ü tümen medetügei ke'en [38b] jarliq bolba

206. [39a] basa Muqali-da Činggis qahan ügülerün bida [39b] Qorqonaq-žubur-un Qutula qan-nu de[b]segü Saqlār-modun-a bawu'asu Muqali-da tenggeri-yin ja'arin ja'aqsan üge temteg-ün tula bi tende Gü'ün-qo'a-yi setkiju Muqali-da üge baralu'a tewüber sa'uri de'ere sa'uju Muqali-yin uruq-un uruq-a [40a] gürtele gür irgen-ü guy-ong boltuqai ke'en guy-ong nere ökbe Muqali guy-ong jewün qar-un Qara'un-židün-i derelegün-ü tümen medetügei ke'en jarliq bolba

207. [40b] Činggis qahan Qorči-da ügülerün jöngleju namayi ücügen büqüy-eçe eji'e turuq

noyitan nobšilduju
köyiten kö[b]šildüju

nendü qutuq bolju [41a] yabuba je či Qorči tere čaq-tur ügülerün jöng jöb bolu'asu tenggeri-de setkil-tür gürgekde'esü nama qučin emestü bolqa ke'ele'e či edö'e jöb tula soyurqaju ede oroqsat irgen-ü sayin eme-yi sayin öki [41b] üjeju qučin emes songquju a[b] ke'en jarliq bolba basa Qorči qurban minqat Ba'arin-u de'ere Taqai Ašiq qoyar-lu'a Adarkin-u Činos Tö'ölös Telenggüt bolun tüme dü'ürčü Qorči medeju Erdiš qudus hoy-yin irgen-tür [42a] gürtele nuntuq darqalan nuntuqlaju hoy-yin irgen-i daru'ul-un Qorči tümen medetügei ke'en jarliq bolba Qorči-dača eye üge<y>'ü hoy-yin irgen eyin teyin bü yabutuqai eye üge'ü yabuqu-yi ya'u sa'araqdaqu ke'en jarliq bolba

208. [43a] basa Činggis qahan Ĵürčedey-e ügüleriin erkin tusa činu Kereyit-lu'a QalaqalĴit-elet qatqulduqui-tur herüĴü büqüi-tür Quyildar anda aman aldaba Ĵe üyyile inü Ĵürčedei čü üyyiletbe Ĵe üyyiledürün Ĵürčedei či do[b]tulĴu Ĵirgin-i [43b] Tübegeni Dongqayid-i Quri-šilemün-i minqan turqa'ud-i erkit čeri'üd-i bügüde-yi daruĴu yeke qol-tur gürcü Senggüm-ün enggesge qačar učumaqār qarbuqsan-u tula möngke tenggeri-de e'üden Ĵilo'a negekdebei Ĵe Senggüm-i ese širqaqsan bö'esü [44a] yambar maqa bolqun büle'ei bida Ĵürčedey-yi erkin yeke tusa tere bolba Ĵe tere qaqačaĴu Qalqa huru'u newürün Ĵürčedey-yi ündür a'ula-yin nemüre metü setkiĴü yabuqu büle'e bi tere otču BalĴuna-na'ur usulara güerbe Ĵe Ĵiči [44b] BalĴuna-na'ur-ača morilarun Ĵürčedey-yi alginčilaĴu Kereyit-tür morilaĴu tenggeri qaĴar-a gücü nemekdeĴü Kereyit irge muqutqaĴu dawuliba erkit ulus ongĴaldaĴu Naiman Merkit čirai-ban ququraĴu bayyildun yadaĴu busangqaqdabai Ĵe [45a] Merkit Naiman-i busangqui so'or-tur Kereyid-ün Ĵaqa-gambu Ĵirin ökid-ü'en šiltag-iyar ö'erün qariyatan ulus-iyarān tumtaqa aqsan aĴu'u Ĵe nökö'ete dayyisun bolun qaqačaqsan-i Ĵürčedei uduĴu arqa-bar Ĵaqa-gambu-yi qaqačan baraqsan-i [45b] qartaĴu bariĴu bütü'eĴü'ü Ĵe tere Ĵaqa-gambu-yin ulus-i nökö'ete ülütken talabai Ĵürčedey-yin nökö'e tusa inü ene büi Ĵe

alaldaqui üdür
ami-yan öreksen-ü tula
üküldüqüi üdür
ölümleksen-ü tula

Činggis qahan Ibaqa-beki-yi [46a] Ĵürčedey-ye soyurqaĴu ögürün Ibaqa-da ügüleriin čimayi ülige če'eĴi činu üge'üi üĴesgüleng tala mawui ese ke'ebe Ĵe bi ebür-tür köl-tür oroqsan Ĵerge-tür Ĵergelen bawuqsan čimayi Ĵürčedey-ye soyurqarun yeke töre setkiĴü [46b] Ĵürčedey-yin

qatquldu'an üdür
qalqa boluqsan-u
dayyisun gü'ün-tür
dalda boluqsan-u
qaqačaqsan ulus
qamtutqaqsan-u
butaraqsan ulus
bügütgeldüksen tusas-un inu

töre setkiĴü čimayi ökbe mono qoyina minü uruq bidanu [47a] oro sa'uĴu ene metü tusa kixsen töre setkiĴü minü üge buši ülü bolqan uruq-un uruq-a gürtle Ibaqa-yin oro bü tasultuqai ke'en Ĵarliq bolba basa Činggis qahan Ibaqa-da ügüleriin Ĵaqa-gambu ečige činu čimada qoyar Ĵa'ut inĴes čimada [47b] Ašiq-temür bawurči Alčiq-bawurči qoyar

ökcü büle'e edö'e Uru'ut irgen-tür či odurun geriyes-iyen nada injes-eče'en Aşiq-temür bawurči-yan niken ja'un-i ökcü ot ke'eju abu'a[t] basa Činggis qahan Ĵürcedey-e ügülerün Ibaqa-yi-yan [48a] čimada ökbe dörben minqat Uru'ud-iyen či medeju ülü'ü aqu či ke'en soyurqaju jarliq bolba

CAPÍTULO NUEVE

209. [1a] basa Činggis qahan Qubilay-a ügülerün

güčütü-yin güjü'ün
bökö-yin bökse daruju

ökbe je či ede Qubilai Ĵelme Ĵebe Sübegetei ta dörben noqas-iyen se[t]kixsen-tür jori'ulju ilē'esü [1b]

gür ke'eksen-tür
gürü kemkelün
qal ke'eksen-tür
qada qaqalun
čeügen čila'un-i čewürün
če'el usun-i nitulun

abai je ta Qubilai Ĵelme Ĵebe Sübe'etei ta dörben noqas-iyen joriqsan qajar-a ilēju Bo'orču Muqali Boroqul Čila'un-ba'atur ede dörben [2a] külü'üd-iyen derge-de'en a'asu qatquldu'an üdür bolu'asu Ĵürcedei Quyildar qoyar-i Uru'ut Mangqud-iyarān urida'an bayyi'ulu'asu bügüde setkil-iyen amuqu büle'e bi ke'ebe či Qubilai čerig-ün üyyile bügüde-yi aqalaju ülü'ü [2b] aqu ke'en soyurqaju jarliq bolba basa Bedü'ün-ü mojrqaq-un tula bi mawuilaju yabuju minqan ese ökbe či imada jöb büi je čima-lu'a minqalaju eyetüldüju yabuqdaqu ke'ebe basa mono qoyina Bedü'ün-i uqat je [3a] bida ke'ebe

210. [3b] basa Činggis qahan Genigedei Qunan-a ügülerün ta Bo'orču Muqali teri'üten noyat-ta Dödei Doqolqu-tan čerbin-e ene Qunan qara söni gendü činō gege'en üdür qara kerī'e bolju newüqüi-tür ese ünjiksen [4a] ünjiqüi-tür ese newükxen

bosu gü'ün-lü'e
buši ni'ur ese jübčiksen
öštü gü'ün-lü'e
ö'ere ni'ur ese jübčiksen

Qunan Kökö-čos qoyar-ača eye üge'ü bü üyyiletkün Qunan Kökö-čos qoyar-tur eyetüju üyyiletkün ke'en jarliq [4b] bolba kö'üd-ün minü aqa Joči büi je Qunan Geniges-iyen

teri'ülejšü Joči-yin dōro tümen-ü noyan boltuqai ke'en jarliq bolba Qunan Kökö-čos
Degei Üsün ebügen ede dörben üjeks-en-iyen ülü ni'un sonosuqsan-iyen ülü qabčiqun
büle'e [5a] ede dörben büi je

211. [51b] basa Činggis qahan Jelme-de ügüleriün Jarči'udai ebügen gürege-ben ürčü
Jelme ölegei-te'e-če Burqan-qaldun-ača bawuju irerün Onan-nu Deli'ün-boldaq-a
namayi töreqüi-tür buluqan nelkei ökcü büle'ei tere nököčekse'er

bosoqa-yin bo'ol [6a]
e'üden-ü emčü

bolba je Jelme-yin tusa inü olon büi je

töreqüi-lü'e töröldüksen
ösqüi-lü'e esülčeksen

buluqan nelke huja'urtu oljeitü qutuqtu Jelme yisün aldal alda'asu ere'ü-tür bü [6b]
orotuqai ke'en jarliq bolba

212. [7a] basa Činggis qahan Tolun-a ügüleriün ečige kö'ün ö'ere minqa ker medegü
büle'e či ulus qurialdun ečige-deče örö le ji'ür bolun jiktüldüjü ulus qurialduqsan
tula čerbi nere ökbe je edö'e ö'erün [7b] oluqsan jö'eksen-iyer-iyen ö'erün minqa bolju
Turuqan-tur eyetüldüjü ülü'ü aqu či ke'en jarliq bolba

213. [8a] basa Činggis qahan Önggür-bawurči-da ügüleriün qurban Toqura'ut tabun
Tarqut Möngetü-kiyan-u kö'ü či Önggür Čangši'ut Baya'ud-iyar ta nadur niken
güre'en bolju či Önggür

budan-tur ese tö'öribe je či
bulqa-tur ese qaqačaba je [8b] či
noyitan nobšilduju
köyiten köbšildüjü yabuba je či

edö'e yambar soyurqal abqu či ke'esü Önggür ügüleriün soyurqal songqu'ulu'asu
Baya'ut aqa de'ü minü qari qari tutum-tur bura tara büi soyurqa'asu Baya'ut [9a] aqa
de'ü-yen či'ulqasuqai ke'e'esü je teyin Baya'ut aqa de'ü-yen či'ulqaju či mede minqan
ke'en jarliq bolba basa Činggis qahan jarliq bolurun Önggür Boro'ul qoyar bara'un
jewün ete'et ta qoyar bawurčin ide'en tüke'erün [9b] bara'un ete'et bayyiqsan sa'uqsan-
a ülü duta'ulun jewün ete'et jergeleksen eseksen-e ülü duta'ulun ta qoyar-i teyin
tüge'e'esü minü qo'olai ülü qučin setkil amuyu edö'e Önggür Boro'ul [10a] qoyar
morilaju yabuju ide'e olon gü'ün-e tüge'etkün ke'en jarliq bolba sa'uri sa'urun yeke

tüsürge-yin bara'un ĵewün ete'et ide'e basa'alaĵu sa'utqun Tolun-tan-lu'a tüblen
sa'utuqai ke'en sa'urin ĵi'aĵu ökbe

214. [11a] basa Činggis qahan Boroqul-a ügülerün eke minü Šigi-qutuqu Boroqul Gücü
Kököčü ta dörben-ni irgen-ü nuntuq-ača

köser-eče olĵu
köl-düriyen dürüĵü
kö'üčilen teĵi'erün
güĵü'ün-eče tanu tataĵu
gü'ün-lü'e sača'un [11b] bolqaĵu
egem-eče tanu tataĵu
ere-lü'e sača'u bolqaĵu

kö'üd-ü'en mana nökör se'üder bolqasu ke'en teĵi'ebe ĵe tani teĵi'eksen hači-ban eke-de
maqa minü kedüi hači tusa qari'ulba ta Boroqul nadur nököčeldüĵü [12a]

qurdun ayan-tur qura söni
qo'osun ese qono'ulba ĵe či
šitü'eleldüĵü büküi dayyisun-tur
šülen ügei ese qono'ulba ĵe či

basa ebüges ečige-yi baraqsat öšten kišten Tatar irgen-i doraida'ulĵu ösöl ösön kisal
kisan [12b] Tatar irgen-i či'ün-tür üliĵü ülitken kiduqui-tur alaqqadarun Tatar-un Qargil-
šira o'určaqq bolun qarču ĵiči yadaĵu ölöščü oroĵu ireĵü eke-tür ger-te oroĵu sayi eri'ülsün
büyyü bi ke'eĵü sayi eri'ülsün [13a] bö'esü tende sa'u ke'ekdeĵü höreneĵi iseri-yin
ala'un-a üĵü'ür-e sa'uĵu büküi-tür Tolui tabun nasutu qadanača oroĵu ireĵü ĵiči güyyiĵü
qarču odun büküy-yi Qargil-šira bosu'at kö'üken-i su'u-dur-ıyan qabčıĵu qarču yabuĵu
ayisurun [13b] kituqai-ban temtelĵü ĵuqulun yabuqui-tur Boroqul-un gergei Altani eke-
yin ger-tür dorona sa'uĵu büle'e eke qayılaĵu kö'ün baraba ke'eküi-lü'e Altani
uda'araldun güyyiĵü qarulčaĵu Qargil-šira-yin qoyinača güyyičeĵü [14a] šibilger inü
barıĵu nökö'e qar-ıyar-ıyan kituqai ĵuqulun büküi qar inü barıĵu tataqui-lu'a kituqai-ban
aldaĵu'ui ger-ün ümere Ĵetei Ĵelme qoyar muqular qara hüker ĵemlen alaĵu büküi-tür
Altani-yin dawun-tur Ĵetei Ĵelme [14b] qoyar süke barıĵu nudurqaš-ıyan hula'adaĵu
güyyiĵü ireĵü Tatar-un Qargil-šira-yi süke-ber kituqai-bar mün tende alaĵu'ui Altani Ĵetei
Ĵelme qurban kö'ün-ü amin aburaqsan ĵuldu temečeldü'esü Ĵetei Ĵelme qoyar ügülerün
[15a] mani ügei bö'esü ötür güyyiĵü gürcü ese ala'asu Altani eme gü'ün yekin büle'e
kö'ün-ü amin-tur qor gürgegü büle'e ĵuldu manu'ai büi ĵe ke'ebe Altani ügülerün minü
dawun ese sonosu'asu ta ker irekün [15b] büle'ei namayi güyyiĵü güyyičeĵü šibilger inü
barıĵu kituqai ĵuquluqsan qar inü tataĵu kituqai ese aldaqsan bö'esü Ĵetei Ĵelme qoyar-i

gürçü iretele kö'ün-ü amin-tur qor ülü'ü gürgөгü büle'e ke'ebe ügülen bara'asu [16a]
juldu Altani-yin bolba Boroqul-un Gergei Boroqul-tur nökö'e kilgün bolun Toluy-yin
amin-tur tusa bolba basa Boroqul Kereyit-lu'a Qalqaljıt-elet qatqulduqui-tur Ögödei
suji'asu-ban sumun-a tusda'asu una'asu [16b] Boroqul de'ere bawulduju haquqsan
čisun inü ama'ar-ıyan šimijü söni qonolduju manaqarši morin-tur unu'ulju sa'un
yadaqu-yi sundulaju Ögödey-yin qoyinača teberijü bökleksen čisun šimin šimin aman-
u jabaři-yar hula'adaju [17a] Ögödey-yin amin ese gürgeju ireju büle'e eke-yin minü
tejiyen jobaqsan hači qoyar kö'üd-ün minü amin-tur tusa bolba je Boroqu[l] nadur
nököčejü

darba'an uriya-dača
dawun dem-eče ese qojidaba je

Boroqul yisün aldal [17b] alda'asu bü aldatuqai ke'en jarliq bolba <basa ökin uruq-ıyan
soyurqal ögüye ke'ebe>

215. [19a] basa ökin urug-ıyan soyurqal ögüye ke'ebe

216. [19a] basa Činggis qahan Üsün ebügen-e ügüleriün Üsün Qunan Kökö-čos Degei ede dörben üjeksen-iyen [19] sonosuqsan-iyen ülü ni'un qabčın ji'an aqun büle'ei uqaqsan setkixsen-iyen kelelen aqun büle'ei Mongqol-un törö noyan mör beki bolqui yosun aju'ui Ba'arin aqa-yin uruq büle'ei beki mör bidanu ditora de'ere-eče beki Üsün [20a] ebügen boltuqai beki ergü'et

čaqa'an de'el emüsčü
čaqañ aqta unu'ulju
sa'uri de'ere
sa'ulju takiju

basa hon sara sataju teyin atuqai ke'en jarliq bolba

217. [20b] basa Činggis qahan ügüleriün Quyildar anda qatquldu'an-tur ami-yan örejü urida aman ne'eksen-nü tusa-yin tula uruq-un uruq-a [21a] gürtele önöčid-ün abliqa abun atuqai ke'en jarliq bolba

218. basa Činggis qahan Čaqañ-qo'a-yin kö'ün Narin-to'oril[21b]-a ügüleriün ečige činu Čaqañ-qo'a minü emüne kiči'eju qatqulduqu bolun Dalan-baljut-ta qatqulduqui-tur Jamuqa-da alaqdalua' edö'e To'oril ečige-yü'en tusa önöčid-ün abliqa abtuqai ke'ekdejü [22a] To'oril ügüleriün soyurqa'asu Negüs aqa de'ü minü qari tutum bura tara büi soyurqa'asu Negüs aqa de'ü-yü'en č'ulqasuqai ke'e'esü Činggis qahan jarliq bolurun teyin bö'esü Negüs aqa de'ü-yen č'ulqaju [22b] č' uruq-un uruq-a gürtele medejü ülü'ü aqu ke'en jarliq bolba

219. [23a] basa Činggis qahan Sorqan-šira-da ügüleriün namayi üçügen čaq-tur Tayyiči'ud-un Tarqutai-kiriltuq aqa de'ü-de naysitaju bari'asu tende aqa de'ü-de'en naysitaqdamu ke'en Sorqan-šira Čila'un Čimbai kö'üd-iyer-iyen Qada'an-i ökin-iyen asara'ulju [23b] ni'uju aju namayi talbijü ilēbe je ta tere tusa sayin-i tanu setkiju qara söni jewüdün-tür gege'en üdür č'e'ejü-tür setkiju yabuba je bi ta je nadur Tayyiči'ud-ača uda'an-a irebe je edö'e bi tani soyurqa'asu yambar soyurqal [24a] ta'alaqun ta ke'ebe Sorqan-šira Čila'un Čimbai kö'üd-iyer-iyen bolun ügüleriün soyurqa'asu nuntu[q] darqalasu Merkid-ün qajar Selengge-yi nuntuqlaju darqalasu basa busu soyurqal Činggis qahan medetügei ke'ebe te'ün-tür Činggis qahan ügüleriün Merkid-ün [24b] qajar Selengge-yi nuntuqlaju nuntuq ba darqalatqun gü uruq-un uruq-a gürtele qorčila'ulju ötökle'ülju darqalatqun yisün aldal-tur ere'ü-tür bü orotuqai ke'en jarliq bolba basa Činggis qahan Čila'un Čimbai qoyar-i soyurqarun erte Čila'un Čimbai [25a] qoyar-un ügüleksen üges setkiju ker qandaqu ta Čila'un Čimbai ta qoyar setkil-iyen ügülekün bö'esü duta'ui-ban quyiqun bö'esü ja'ura gü'ün-e bü keleletkün ö'erün beyes-iyer ama'ar nadur ta ö'esüt setkixsen-iyen keleletkün [25b] duta'u-yu'an ö'esün

quytqun ke'en jarliq bolba basa Sorqan-šira Badai Kišiliq ta darqat basa darqalarun olon dayyisun-tur hawulju olja olu'asu oluqsa'ar abutqun oro'a görö'esün-tür abala'asu alaqa'ar abutqun ke'en [26a] jarliq bolba Sorqan-šira ke'e'esü Tayyiči'ud-un Tödegeyin haran aju'ui je Badai Kišiliq qoyar ke'e'esü Čeren-ü adu'učin aju'ui je edö'e minü turuq qorčila'ulju ötokle'ülju darqalan jirqatqun ke'en jarliq bolba

220. [27a] basa Činggis qahan Naya'a-da ügülerün Širgö[—] tü ebügen Alaq Naya'a kö'üt-lü'e-ben tan-lu'a Tarqutai-kiriltug-i bidan-tur bariju ayisurun ja'ura Qutuqul-nu'u-da gürcü tende Naya'a ügülerün tus qan-ıyan ker tebčijü bariju otqun bida ke'eju tebčın yadaju talbijü ileju Širgö[—] tü ebügen Alaq Naya'a kö'üt-lü'e-ben ireju tende [28a] Naya'a-bilji'ür ügülerün tus qan-ıyan Tarqutai-kiriltug-i qartaju ayisurun jici tebčın yadaju talbijü ileju ba Činggis qa'an-a gücü ögüre irebe qan-ıyan qartaju ire'esü tus qan-ıyan qartaqsa[t] haran mono qoyina ker itegekdekün ede [28b] ke'ekdekün ke'eju'ü qan-ıyan tebčın yadaba ke'esü tende tus qan-ıyan tebčın yadaqsan yosu yeke törö-yi setkiju'üi ke'en üge inü jö[b]šiyejü niken üyyile-tür tüšiye ke'ele'ei edö'e Bo'orču-da bara'un qar-un tümen medetügei Muqali-da guy-ong nere ökcü [29a] jewün qar-un tümen mede'ülbe edö'e Naya'a tüb-ün tümen medetügei ke'en jarliq bolba

221. [29b] basa Ğebe Sübe'etei qoyar ö'erün oluqsať jö'ekse'er-ıyen minqalatuqai ke'ebe

222. basa Degei qoniči-da bükde'ül-i či'ulqaju minqa mede'ülbe

223. [30a] basa Gücügür moči-da irge tutaqdaju endeče tendeče qubčiju Ğadaran-ača Mulqalqu jük-ıyer nököčelü'e Gücügür Mulqalqu qoyar niken-e minqalaju eyetüldüju atqun ke'ebe

224. [30b] ulus bayyi'ululčaqsat jobolduqsad-i minqad-un noyat bolqaju minqa minqalaju minqad-un ja'ud-un harbad-un noyat tüšijü tümen tümelejü tümed-un noyat [31a] tüšijü tümed-ün minqad-un noyat-ta soyurqal öktekün metüs-e soyurqal ökcü soyurqal jarliq bolqun-a bolju Činggis qahan jarliq bolurun urida nayan kekte'ülsütü dalan turqaq kešiktentü büle'e edü'e möngke tenggeri-yin gücün-tür tenggeri qajar-a [31b] gücü auqa nemekdejü gür ulus-i šidurqutqaju qaqča jilu'a-duriyan oro'uluqsan-tur edö'e nadur keşikten turqaq minqat minqad-ača ilqaju oro'ulutqun oro'ulurun kekte'ül qorčın turqaq oro'ulurun tümen dü'ürgen oro'ulutqun ke'en [32a] jarliq bolba basa Činggis qahan keşikten ilqaju oro'ulqu-yi jarliq minqat minqat-ta tungqarun bidan-tur keşikten oro'ulurun tümed-ün minqad-un ja'ud-un noyad-un kö'üt düri-yin gü'ün-ü kö'üt ororun erdemü[t]en šil sayid-i bidan-i dergede yabuqun metüs-i oro'ultuqai [32b] minqad-un noyad-un kö'üd-i oro'ulurun harban nököttü niken de'ü inü daqa'ulju iretügei ja'ud-un noyad-un kö'üd-i oro'ulurun tabun nököttü niken de'ü-yi daqa'ulju iretügei harbad-un noyad-un kö'üd-i oro'ulurun düri-yin gü'un-ü kö'üd-i

oro'ulurun qurban [33a] nökörtü niken gü de'ü-yi daqa'ulju huja'ur-ača ula'a gücü
jšaşıu iretügei bidan-tur dergede yabu'ulquni bökelerün minqad-un noyad-un kö'üt-te
harban nökört huja'ur minqan ja'un-ača qubčijü öktügei ečige-yen ögüksen qubi keşik
bö'esü inü beye qad-iyar [33b] oluqsan jö'eksen ere aqta kedüi bö'esü inü emčü qubi-
ača anggida bidanu kemleksen kem-iyer qubčijü teyin qubčijü jšaşıu öktügei ja'ud-un
noyad-un kö'üt-te tabun nökört harbad-un noyad-un kö'üt-te düri-yin gü'ün-ü kö'üt-te
qurban nökört mün gü yosu'ar inü emčü qubi-[34a]-ača anggida mün teyin qubčijü
öktügei ke'en jarliq bolba minqad-un ja'ud-un harbad-un noyat olon gü'ün bidanu ene
jarliq gürge'ülü'et sonosu'at bürün dabaqun haran aldaltan boltuqai bidantur keşik
oro'uldaqun haran bultariju [34b] ülü bolqu haran bidanu dergede yabuqai-ban
berkešiy'e esü busu-yi oro'ulju tere gü'ün-i ere'ülejšü nidün-e ečine qolo qajar-a ilēye
ke'en jarliq bolba dotona bidanu dergede yabuju surulçasu ke'eju bidan-tur irekün
haran-i bü [35a] itqatuqai ke'ebei

225. [35b] Činggis qa'an-u jarliq boluqsa'ar minqad-ača [36a] ilqaju ja'ud-un harbad-un
noyad-un kö'üd-i mün gü jarlig-iyar ilqaju qarqaju ireju urida nayan kebt'e'ül büle'ei
naiman ja'ut bolqabai naiman ja'ut de'ere minqa dü'ürgetügei ke'ebei kebt'e'ül-tür
oroqun-i bü itqatuqai ke'en jarliq bolba [36b] kebt'e'ül-i Yeke-ne'ürin aqalaşu minqa
medeju atuqai ke'en jarliq bolba urida dörben ja'ut qorčın ilqabai ilqaju qorčın-i Jelme-
yin kö'ün Yisün-te'e aqalaşu Tüge-yin kö'ün Bügidei-lü'e eyetüldüju atuqai ke'ebe
turqa'ut-lu'a [37a] qorčın keşik keşik-tür oroldurun Yisün-te'e niken keşik qorčın-i
aqalaşu orotuqai Bügidei niken keşik qorčın-i aqalaşu orotuqai Horqudaq niken keşik
qorčın-i aqalaşu orotuqai Lablaqa niken keşik qorčın-i aqalaşu orotuqai qor aqsaquy-a
turqa'ud-un keşik [37b] keşik qorčın-ıyan teyin aqalaşu oro'ultuqai qorčın-i minqan
dü'ürgeju Yisün-te'e aqalaşu atuqai ke'en jarliq bolba

226. [38a] urida Ögele-čerbi-lü'e oroqsat turqa'ut de'ere minqan dü'ürgeju Bo'orju-yin
uruq-ača [38b] Ögele-čerbi medetügei ke'ebei niken minqan turqa'ud-i Muqali-yin
uruq-ača Buqa niken minqan turqa'ud-i medetügei ke'ebei Ilügey-yin uruq-ača
Alčiday-yi niken minqan tu'urqa'ud-i medetügei ke'ebei niken minqan turqa'ud-i
Dödei-čerbi medetügei niken minqan turqa'ud-i Doqolqu-[39a]-čerbi medetügei ke'ebei
niken minqan turqa'ud-i Jürčedey-yin uruq-ača Čanai medetügei niken minqan
turqa'ud-i Alči-yir uruq-ača Aqutai medetügei niken minqan turqa'ud-i Arqai-qasar
niken minqan ilqaqaan ba'atud-i medeju olon üdür turqaq [39b] boltuqai qatquldu'an
üdür urida bayyiju ba'atut boltuqai ke'en jarliq bolba minqat minqad-ača ilqaju irekset
naiman minqat turqa'ut bolba kebt'e'ül qorčın-lu'a qoyar gü minqat bolbai tümen
keşikten bolba Činggis qahan [40a] jarliq bolurun bidanu ča'ada tümen keşikten-i
bökelejü yeke qol bolun atuqai ke'en jarliq bolba

227. [40b] basa Činggis qahan jarliq bolju turqa'ud-un dörben keši'üd-ün ötögülegün-i tüširün Buqa niken keşik [41a] keşikten-i medeju keşikten-i jasaju orotuqai Alčidai niken keşik keşikten-i medeju keşikten-i jasaju orotuqai Dödei-čerbi niken keşik keşikten-i medeju keşikten-i jasaju orotuqai Doqolqu-čerbi niken keşik keşikten-i medeju keşikten-i jasaju [41b] orotuqai ke'en dörben keši'üd-ün otogüs-i tüšijü keşik oroqui jarliq tungqarun keşik ororun kešigün noyan ö'er-tür-iyen keşiklekset keşikten-i bügütkeju keşik oroju qurban qonolduju ye'ütkeldütügei kešiktü gü'ün keşik [42a] ho'ara'asu tere keşik o'araqsan kešiktü-yi qurban beri'es süyitügei mün kešiktü basa nökö'ete keşik ho'ara'asu dolo'an beri'es süyitügei basa mün gü'ün beye qat ebečin ügei kešig-ün noyat-tur eye üge'ü basa mün kešiktü qurbanta keşik ho'ara'asu [42b] qučin dolo'an beri'es göyü'et bidan-tur yabuqui-ban berkešiyen aju'u ečine qolo qaĵar-a ilēye ke'en jarliq bolba keši'üd-ün ötögüs quta'ar quta'ar keşik-tür ene jarliq keşikten-e sonosqatqun ese sonosqa'asu keši'üd-ün ötögüs aldaltan [43a] boltuqai jarliq sonosu'at bürün daba'asu jarliq-un yosu'ar keşik ho'ara'asu keşikten aldaltan boltuqai ke'en jarliq bolba keši'üd-ün ötögüs aqalaqdaba ele ke'en sača'un oroqsat minü keşikten-i nadača eye ügei bü hončidutqun jasa[q] [43b] könde'esü nada ĵi'atqun mököri'ülkün yosutan bö'esü bida mököri'ülü ĵe nišiqdaqun yosutan bö'esü kešte'ülju nišit ĵe aqalaba ele ke'eju sača'un keşikten-i minü ö'erün qar köl gürgeju beri edesü beri'e-yin qari'u beri'e gü nudurqa-yin qari'u [44a] nudurqa gü qari'ultuqai ke'ebe

228. [44b] basa Činggis qahan jarliq bolurun qadanadus [45a] minqad-un noyad-ača minü kešiktü de'ere büi ĵe qadanadus ĵa'ud-un harbad-un noyad-ača minü kešiktü-yin kötöčün de'ere büi ĵe minü keşikten-tür qadanadus minqalı'ut sača'un bolju denggečen minü kešiktü-tür kereldü'esü minqalı'udai gü'ün-i ere'üleye [45b] ke'en jarliq bolba

229. basa Činggis qahan jarlik bolurun keşik keši'üd-ün noyat-ta jarliq tungqarun qorčün turqa'ut keşik [46a] oroju üdür-ün yabudal ĵük ĵük mör mör-tür-iyen yabuju naran-u qaltay-a kešte'ül-e ĵayılaju qadana qarču qonotuqai bidan-tur söni kešte'ül qonan atuqai qorčün qor bawurčün ayaqa saba kešte'ül-e ta'ulju ottuqai qadana qonoqsat qorčün turqa'ut bawurčün [46b] bidan-i šülen idetele kirü'e-tür sa'uju kešte'ül-tür kelečileju šülen iden bara'asu qorčün qor-tur turqaq sa'urin-duriyan bawurčün ayaqa saba-duriyan ta'araldutuqai keşik keşik oroqun mün mün yosu'ar ene qa'uli-bar teyin kitügei ke'en [47a] jarliq bolba naran šinggeksen-ü qoyina ordo-yin qoyina'un urida'un ketügeljen yabuqu gü'ün-i bariju kešte'ül bariju qonoju manaqar<i> kešte'ül üges inü asaqtuqai kešte'ül keşik ye'ütkeldürün belge anu da'ulju oroju iretügei ye'ütgeju [47b] qarqun kešte'ül ta'ulju gü qarču ottuqai ke'ebei kešte'ül söni ordo horčün gebteju e'üten daruju bayiqsat kešte'ül söni oroqun haran-i ekit anu dalbaru mürüs anu ba'utala čabčiju o'orutqun ya'aral keleten haran söni [48a] ire esü kešte'ül-tür keleleju ger-ün ümereče kešte'ül-lü'e qamtu bayyiju kelele'ültügei ke'ebe kešte'ül-eče de'ere sa'uri ken

ber bü sa'utuqai kebte'ül-eče kelen ügei ken ber bü orotuqai kebte'ül-ün dege'ün ken
ber bü yabutuqai kebte'ül-ün jaqa'un [48b] bü yabutuqai kebte'ül-ün to'a bü asaqtuqai
kebte'ül-ün dege'ün yabuqun haran-i kebte'ül barituqai jaqa'un yabuqun haran-i
kebte'ül barituqai to'a asaquqsan gü'ün kebte'ül tere gü'ün-i tere gü üdür-ün unuqsan
aqta eme'eltü qadārtu-yi emüsüksen qubčasun [49a] selte kebte'ül abtuqai ke'en jarliq
bolba Eljigedei itegeltü bö'etele jilda kebte'ül-ün dege'ün yabuqu bolun kebte'ül-e ker
bariqdala'a

CAPÍTULO DIEZ

230. [1a] Činggis qahan ügülerün

e'ületei söni
örügetei ger minu
e'eren kebteju
örük nuta umta'ulju
ene oron-tur gürgeksen
ötögüs kebte'ül minu
hodutai söni
ordo ger minu
horčin kebteju
oron dotora ese oqjatqaqsan [1b]
öljeiten kebte'ül minu
üntür oron-tur gürgebe
šiljirin büküi boro'on-a
šilgütken büküi ju'en-e
čitqun büküi qura-da
šiltesütei ger minü horčin
jirim ülü kin bayyiju
jirüge amu'uluqsan
čing setkilten kebte'ül minu
jirqalang oron-tur gürgebe
ibulun büküi dayyisun dotora
irgetei ger [2a] minü horčin
hirmes ülü kin itqaju bayyiqsat
itegelten kebte'ül minu
uyilsun qor ubis kiküi-tür
udal ügei bayyidaltan
uriyarqun kebte'ül minu

qutan qor
qubis kiküi-tür
qoĵit ese bayyiqsat
qurdun yabudaltan kebte'ül minü [2b]
ölĵeiten kebte'ül minu
ötögüs kebte'ül ke'ekdün

Ögöle-čerbi-lü'e oroqsat dalan turqag-i yekes turqa'ut ke'ekdün Arqay-yin ba'atud-i
ötögüs ba'atut ke'etkün

Yisün-te'e Bügidei-tan qorčın-i
yekes qorčın ke'etkün

[3a] ke'en ĵarlıq bolba

231. [3b] yeren tabun minqad-ača minü beye ča'ada emčülen ilqaju irekset tümen emčü
keşikten-i minü mona qoyina minü oro sa'uqsan kö'üt uruq-un uruq-a minü ede
keşikten-i geri'es metü setkiĵü ülü gemüri'ülün sayitur asaratqun ede tümen keşikten-i
[4a] minü nendü'üt qutuq ke'eĵü ülü'ü aqdu'ai ke'ebe

232. basa Činggis qahan ügülerün ordo-yin čerbin [4b] ökid-i ger-ün kö'üt teme'ečin-i
hükečin-i kebte'ül basa'alaju ordo-yin ger tergen-i asaratuqai tuq gü'ürge dōro ĵida
kebte'ül asaratuqai ayaqa saba kebte'ül gü asaratuqai bidan-u umdān ide'en-i kebte'ül
daruqalatuqai ötken ber miqan [5a] ide'en-i kebte'ül daruqalaju bolqatuqai umdān
ide'en-i qor qomsa bolu'asu daruqalaqdaqsat kebte'ül-eče eriyke ke'ebe qorčın umdān
ide'e tüke'erün daruqalaqsat kebte'ül-eče eye ügei bü tükētügei ide'e tüge'erün urida
kebte'ül-eče teri'ülen tüge'etügei [5b] ke'ebe ordo ger-tür oroqu qarqu-yi kebte'ül
ĵasatuqai e'üten-tür kebte'ül-ün e'üdečin ger ča'ada bayyituqai kebte'ül-eče qoyar oroĵu
yeke tūsürge barın atuqai ke'ebe kebte'ül-eče nuntu'učin yabuĵu ordo ger bawūltuqai
ke'ebe bidan-i šibawulaqui [6a] abalaĵui-tur kebte'ül bidan-lu'a šibawulaldun
abalaldun yabutuqai tergen-tür ĵarımud-ıyan čaqlaju talbituqai ke'ebe

233. [6b] basa Činggis qahan ügülerün bidan-u beye čerik ese qaru'asu kebte'ül
bidanača anggida čerik bü qartuqai ke'ebe eyin ke'e'ülü'et ĵarlıq dabaĵu kebte'ül-i [7a]
nayitaĵu čerik qarqaqun čerik medegü čerbin aldaltan boltuqai ke'en ĵarlıq bolba
kebte'ül-ün čerik ker ülü qarqaqdamui ke'emüi ĵ-e ta kebte'ül lü minü altan amin
sakimui šibawulan abalan yabuqui-tur ĵoboldumui ordo qadaqala'uldaĵu [7b] newüküi-
tür örük-tür terge asaramui minü bey-e sakiĵu qonoqu kilbar-ü büi ger tergen yeke
a'uruq newüqüi-tür sa'uqui-tur asaraqui kilbar-ü büi teyin dabqur qaças qaças

yabudaltan ke'eǰü bidan-ača anggida ö'ere čerik bü yabutuqai ke'eküi teyimü [8a] büi je ke'eǰü'üi

234. basa ǰarlıq bolurun Šigi-qutuqu-lu'a ǰarqu [8b] kekte'ül-eče ǰarqu sonosulčatuqai ke'ebei kekte'ül-eče qor numu quyaq jebe asaraǰu tüge'eldütügei aqtas-ača asaraǰu hö'öšin ačıǰu yabutuqai ke'ebei kekte'ül-eče čerbin-lü'e a'urasu tüge'eldütügei ke'ebei qorčın [9a] turqa'ud-un nuntuq ǰi'arun Yisün-te'e Bükidei-tan qorčın Alčidai Ögöle Aqtai-tan turqa'ut ordo-yin bara'un ete'et yabutuqai ke'ebei Buqa Dödei-čerbi Doqolqu-čerbi Čanai-tan turqa'ut ordo-yin ǰewün ete'et yabutuqai ke'ebei Arqai-yin ba'atut [9b] ordo-yin urida yabutuqai ke'ebe bürin keşikten turqa'ud-i ordo horčın ordo-yin ger-ün kö'üd-i adu'učin qoničin temēčin hükečin-i ordo darun [10a] Dödei-čerbi uqaǰu atuqai ke'en tüšibe Dödei-čerbi darun aǰu ordo-yin qoyınača

qoq ideǰü
qoma'ul tüleǰü

yabutuqai ke'en ǰarlıq bolba

235. [10b] Qubilai-noyan-i Qarlu'ut-tur ča'ura'ulba Qarlu'ud-un Arslan qan Qubilai-tur elsen ireǰü'üi Qubilai-noyan [11a] Arslan qan-i abu'at ireǰü Činggis qahan-tur a'ulǰa'ulba ese bulqaba ke'en Činggis qahan Arslan-i soyurqaǰu öki ögüye ke'en ǰarlıq bolba

236. Sübe'etei-ba'atur temür telegetü Merkid-ün Toqto'a-yin [11b] Qutu Čila'un teri'üten kö'üd-i inü neken ča'uraǰu Čui-müren-e güyyičeǰü muqutqaǰu irebe

237. Jebe Naiman-u Gücülük qan-i nekeǰü Sariq-qun-a güyyičeǰü Gücülük-i muqutqaǰu irebe

238. [12a] Uiǰud-un Idu'ut Činggis qahan-tur elčın ilēǰü'ü Atkiraq Darbai qoyar elčın-iyer öčǰü ilērün

e'ülen arılǰu
eke naran üǰeksen metü
mölsün arılǰu
müren usun oluqsan metü

Činggis qa'an-u [12b] nere aldar sonosču maši bayasba Činggis qahan soyurqa'asu

altan büse-yin qorgi-dača
al de'el-ün hürtesün-eče

olu'asu dabtu'ar kö'ün činu bolju gücü öksü ke'en öcǰü ilēǰü'üi tere üge-tür Činggis qahan soyurqaǰu qari'u ügüleǰü [13a] ilērün öki ber ögüye dabtu'ar kö'ün boltuqai altan mönggü subut tanas načit dardas torqat abu'at Idu'ut iretügei ke'eǰü ilēbesü Idu'ut soyurqaqdaba ke'en bayasču altan mönggü subut tanas torqat načit dardas a'urasun [13b] abu'at Idu'ut ireǰü Činggis qahan-tur a'ulǰaba Činggis qahan Idu'ud-i soyurqaǰu Al-altun-i ökbe

239. [14a] ta'ulai ǰil ǰoči-yi bara'un qar-un čeri'üd-iyer hoy-yin irgen-tür morila'ulbai Buqa qaǰarčilaǰu otba Oyirad-un Quduqa-beki tümen Oyirad-un urida elsen oroǰu irebe ireǰü ǰoči-yi [14b] uduritču tümen Oyirat-duriyan qaǰarčilaǰu Šiqšit-tur oro'ulba ǰoči Oyirat Buriyat Barqun Ursut Qabqanas ǰangqas Tubas-i oro'ulu'at tümen Kirgisut-tur gürü'esü Kirgisud-un noyat Yedi-inal Aldi-er [15a] Örebek-digin Kirgisud-un noyat elsen oroǰu čaqa'anu'ut šingqot čaqa'anu'ut aqtas qaranu'ut buluqat abu'at ireǰü ǰoči-da a'ulǰaba Šibir Kesdim Bayit Tuqas Tenlek Tö'eles Tas Baǰigid-ača inaqšǰi hoy-yin irgen-i ǰoči oro'ulǰu [15b] Kirgisud-un tümed-ün minqad-un noyad-i hoy-yin irgen-ü noyad-i abu'at ireǰü Činggis qahan-tur čaqa'anu'ut šingqod-iyar čaqa'anu'ut aqtas-iyar qaranu'ut buluqad-iyar a'ulǰa'ulbai Oyirad-un Quduqa-beki-yi uqtun urida elsen Tümen-Oyirad-iyar [16a] uduridun irebe ke'en soyurqaǰu kö'ün-e inü Inalči-da Čečeyigen-i ökbe Inalči-yin aqa Törölči-de ǰoči-yin öki Qoluyiqan-i ökbe Alaqa-beki-yi Önggüt-de ökbe Činggis qahan ǰoči-yi soyurqaǰu ügülerün kö'üd-ün minü aqa čǰi ger-teče [16b] sayǰ qarču mör sayitu oduqsan qaǰar-a ere aqta-yi ülü širqan ülü ǰoba'an ölǰeitü hoy-yin irgen-i oro'ulǰu irebe čǰi irge čimada öksü ke'en ǰarliq bolba

240. [17b] basa Boro'ul-noyan-i Qori-tümet irgen-tür ča'ura'ulba Tümet irgen-ü noyan Daiduqul-soqor-i ükü'esü eme inü Botoqui-tarqun Tümet irgen-i [18a] medeǰü aǰu'u Boroqul-noyan gürčü qurban haran yeke čerig-eče urida yabura otču üde ǰilda uqamsar berke hoi-tur horum-iyar yabuqun bolun qara'ul-a anu qoyina'un dērmetteǰü horum bo'oǰu Boroqul-noyan-i bariǰu alaǰu'ui Tümet Boroqul-i [18b] alaǰu'ui ke'en medeǰü Činggis qahan maši kilinglaǰu ö'esün morilan tu'urbi'asu Bo'orču Muqali qoyar Činggis qa'an-i bayyitala itqaba ǰičǰi Dörbetei Dörbei-doqšin-i tüširün čerik qatangquy-a ǰasaǰu möngke tenggeri-yi ǰalbarǰu Tümet irgen-i oro'ulun [19a] sori ke'en ǰarliq bolba Dörbei čerik ǰasarun urida čerig-ün yabuqu qara'ul-un sakiqu mör horum sübes-tür hoqtorqui erbeǰe'ülǰü hula'an buqa-yin yabuqsan mör-iyer čeri'üt-tür ǰasaqlarun čerig-ün to'otu gü'ün ǰirüge yada'asu [19b] nišiquya ere-tür harban müsüt űrge'ülǰü süke uqali kirü'e šǰi'üčǰi ere-yin ǰer ǰebsek ǰasa'ulǰu hula'an buqa-yin yabuqsan mör-iyer mör-tür bayyiqsan modut hoqtočǰin čabčǰi'ulǰu kirügede'ülǰü mör bolqaǰu a'ula de'ere qaru'asu Tümet [20a] irgen-ü erüge de'ereče genet qurimlan sa'uqui-tur dawulibai

241. [20b] urida Qorči-noyan Quduqa-beki qoyar Tümet-te bariqdaǵu Botoqui-tarqun-tur tende aǵu' u Qorči-yin [21a] bariqdaqu yosun Tümet irgen-ü ökit qo' astan qučın emes abtuqai ke'en jarliq boluqsan-tur Tümet irgen-ü ökit abqu ke'en otqu bolun urida elsekset irgen jıci bulqa bolǵu Qorči-noyan-i bariǵu' ui Qorči Tümet-te bariqda[21b]ǵu' u ke'en Činggis qahan medeǵu hoy-yin irgen-ü yabudal Quduqa medemü je ke'eǵu ilē'esü Quduqa-beki basa bariqdaǵu' u Tümet irgen-i oro' ulun bara' asu Boroqul-un yasun-u tula ja' un Tümed-i ökbe Qorči qučın ökid-i abuba [22a] Quduqa-beki-de Botoqui-tarqun-i ökbe

242. [22b] Činggis qahan jarliq bolǵu eke-de kö'üt de'ü-ner-e irge qubiyǵu öǵüye ke'en öǵürün ulus quriya'an jobaqsat eke büyü je kö'üd-ün minü aqa Joči büi je de'ü-ner-ün minü nilqa Otčigin [23a] büi je ke'eǵu eke-de Otčigin-u qubi ki'et tümen irge ökbe eke čimatču ese dongqotba Joči-de yisün minqat irge ökbe Ča'aday-a naiman minqat irge ökbe Öǵödey-e tabun minqat irge ökbe Toluy-a tabun minqat [23b] irge ökbe Qasar-a dörben minqat irge ökbe Alčiday-a qoyar minqat irge ökbe Belgütey-ye niken minqan tabun ja' ut irge ökbe Da' aritai Gereyit-lu'a bolulčaba ke'en nidün-ü ečine ečitgeye ke'ebesü Bo'orču Muqali [24a] Šigi-qutuqu qurban üǵülerün ö'erün qal-ıyan sönö'egü metü ö'erün ger-i'e[n] ebdegü metü sayin ečige-yin činu geri'es qaqča abaqa činu qoçorču amu ker tebčigü inü ese uqaqsan-tur bütügei sayin ečige-yin činu nilqa nuntuq hünü [24b] butara' ulčaǵu atuqai ke'ekdeǵu qabar-ača hünü ǵangšitala qaqas kelelekdeǵu je

deli ke'en sayin ečige-yi setkiŋü Bo'orču Muqali Šigi-qutuqu qurban-u kelen-tür amurliba je

243. [25b] bi eke-de Otčikin-a tümen irge ökcü noyad-ača Gücü Kököčü Jungsai Qorqasun dörben-i tüšibe Joči-da Qunan Mönge'ür Kete qurban-i tüšibe Ča'adai-tur Qaračar Mönge Idoqudai qurban-i tüšibe basa Činggis qahan ügülerün Ča'adai keče'ü büyyü narin aburitu büyyü Köke-čos [26a] üde manaqar dergede aju setkixsen-iyen keleden atuqai ke'en jarliq bolba Ögödei-tür Ilüge Degei qoyar-i tüšibe Tolui-tur Jedei Bala qoyar-i tüšibe Qasar-tur Jekbe-yi tüšibe Alčidai-tur Ča'urqay-yi tüšibe

244. [26b] Qongqotadai Mönqlik eči'e-yin kö'üt dolo'an büle'ei [27a] dolo'an-u dumdadu Kököčü Teb-tenggeri büle'e tede dolo'an Qongqotan Qasar-i ömeregü jančiju'ui Qasar dolo'an Qongqotan-a ömeregü jančiqda'a ke'en Činggis qa'an-a sögödü'esü Činggis qahan busut-tur kilinglaju aqui dumda kelelegü bolun [27b] Činggis qahan kiling-duriyan Qasar-i ügülerün amitu-da ülü ilaqdaqu-ača büle'e či ker ilaqda'a či ke'ekdejü Qasar nilbusu alda'at bosču yorčiju Qasar ma'uilaju qurban üdür ese irebe tende Teb-tenggeri Činggis qa'an-a ügülerün [28a] mönke tenggeri-yin jarliq qan ja'arit ügülemü nikente Temüjin ulus barituqai ke'emü nikente Qasar-i ke'emü Qasar-i ese nende'esü mede'e ügei büi je ke'ekdejü Činggis qahan mün söni morilaju Qasar-i barira odu'asu Gücü Kököčü qoyar Qasar-i [28b] barira otba ke'en eke-de ja'aju'u eke mede'et söni bö'et uda'aran čaqa'an teme'en köljü qara'utai tergetei söni-de dülün yorčiju naran urququi-lu'a gürü'esü Činggis qahan Qasar-un qančut huyaju maqalai büse inü abču [29a] üge inü asaquin büqüi-tür eke-de gürteju Činggis qahan geyekcü eke-deče emi'ebe eke a'urlaju gürčü tergen-eče bawu'at eke ö'esün Qasar-un huyaqsat qanču dalju talbi'at maqalai büse inü Qasar-a ökcü eke kilinglaju a'ur-iyen [29b] darun yadan jabilan sa'uju qoyar kököd-iyen qarqaju qoyar ebüdük dege'ün bisari'ulju ügülerün üjebe-yü kököksen köken tanu ene büi ede qadalun da'un qarbiwu'an qajaqsat quyyi-yan tasuluqsat Qasar yekibe Temüjin ene niken kökö minü baraqu [30a] büle'e Qači'un Otčigin qoya'ula bolju niken kökö ülü baraqu büle'e Qasar bürün qoyar büri kököt minü baraju če'eji minü a'ui boltala amurli'ulju če'eji a'ui bolqaqu büle'e te'über erdemtü Temüjin minü če'eji erdemtü Qasar minü [30b] qabu gücü erdemtü tula

qarbučaju qaruqsan-i

qarbuju oro'ulqu büle'e

oqjatču qaruqsan-i

hontučaju oro'ulqu büle'e

edö'e daisun gü'ün-i muqutqabai ke'eju Qasar-i üjen yadamui ta ke'ebe eke-yi amurli'ulun baraju [31a] Činggis qahan ügülerün eke-yi kilinglaqdaju

ayun ba ayuba

hičen ba hičebe bi

ke'ejü içuya bida ke'ejü içubai eke-de ülü mede'ülün ečine'ün Qasar-un irge inü abču Qasar-a mingan dörben ja'ut irge ökbe eke medejü [31b] tere setkil-tür ötör dötöleksen yosun teyimü Ĵalayirtai Ĵebke tende qulaĴıju BarquĴın oron buru'utba

245. [33a] te'ünü qoyina yisün keleten irgen Teb-tenggeri-tür quriĴu Činggis qa'an-u kirü'e-deče olon Teb-tenggeri-tür quriqu bolbai teyin quriqui-tur Temüge-otčigin-a qariyatan irgen Teb-tenggeri-tür otču'ui Otčigin-noyan oduqsan irge-ben [33b] quyira Soqor neretü elči-yen ilējü'ui Te[b]-tenggeri Soqor elči-de ügülerün Otčigin ta Ĵirin elčiten bolĴu'ui ke'ejü Soqor elči-yi inü ašĴıju yabuqan eme'el inü ürgejü qari'ulĴu'ui Otčigin Soqor elči-yen ašĴıju [34a] yabuqan ilēkdejü manaqarši Otčigin ö'esün Teb-tenggeri-tür otču ügülerün Soqor elči-yen ilē'esü ašĴıju yabuqan ilējü'ü edö'e bi irge-ben quyira irebe ke'ekdejü dolo'an Qongqotan Otčigin-i endeče tendeče qa'aju Soqor [34b] elči-yen ilēgü činu Ĵöb büi ke'ejü bariqu-ača tusqu-ača kikderün ayuju Otčigin-noyan ügülerün elči ilēgü minu'ai buru'u ke'ejü'ü dolo'an Qongqotan ügülerün buru'u bö'esü namančılan sögöt ke'ejü Teb-tenggeri-yin qoyinača sögöt-[35a]-gejü'ui irge-ben ba ese öktejü Otčigin manaqarši erte Činggis qa'an-i bosu'ai üdü'üye oron dotora büqüi-tür oroĴu uyyıla'at sögötčü ügülerün yisün keleten irgen Teb-tenggeri-tür či'uldaĴu nada qariyatan irge-ben Teb-tenggeri-deče [35b] quyura Soqor neretü elči ilēlü'e Soqor elči-yi minü ašĴıju yabuqan eme'el ürgejü ilēkdejü bi ö'esün quyura odu'asu dolo'an Qongqotan-a endeče tendeče qa'aju namančila'ulĴu Teb-tenggeri-yin goyinača sögötke'üldebe kē'et [36a] uyyilaba Činggis qa'an-i donqodu'ai üdü'üye Börte üĴin dotora öngdeyĴu sa'uju könĴile-yi'en Ĵaqa-bar ebče'ü-ben tüyitčü Otčigin-u uyyılaqu-yi üjejü nilbusu alda'at ügülerün yekikset Qongqotan tede öčigen Qasar-i ömörejü ĴančĴu [36b] gü büle'ei edö'e basa ene Otčigin-i yekin qoyinača'an sögötgemüi yambar yosun bolumui bel ede čigöt narat metüs de'ü-ner-i činu eyin oyisulaldumui ünen ber mono qoyina

ne'üle metü beye činu

negüs odu'asu

netkel metü ulus [37a] činu

ken-e mede'ülkün tede

tulu metü beye činu

tulbas odu'asu

tuyal metü ulus činu

ken-e mede'ülkün tede čigöt narat metü de'ü-ner-i činu eyin oyisulatqun haran minü qurban dörben üçüget mawun mandutala minü [37b] ya'u mede'ülkün tede yekikset Qongqotan büle'e tede de'ü-ner-iyen tedene teyin ki'üljü ker üjeju amu či ke'e'et Börte üjin nilbusun aldaba Börte üjin-ü ene üge-tür Činggis qahan Otčigin-a ügüler-ün Teb-tenggeri edö'e iregü čidaquy-ača [38a] ker ba üyyiletdü'esü či mede ke'ebe te'üntü Otčigin bosu'at nilbusu'an arči'at qarču qurban bökös-i beletcü bayyiba qurumut atala Mönglik ečige dolo'an kö'üt-lü'e-ben ireju dolo'an büri oroju Teb-tenggeri tösürge-yin [38b] bara'un ete'et sa'uqui-lu'a Otčigin Teb-tenggeri-yin jaqa inü bariju öčigen üdür namayi namančilan büle'e či sorilduya ke'eju jaqa inü bariju e'üten jük čirbe Teb-tenggeri Otčigin-u esergü jaqa bariju barilduba Te[b]-tenggeri-yin [39a] <yin> maqalai barilduqui-tur qolu[m]ta teri'ün-e unaba Mönglik ečige maqalai inü abču hünüsčü ebür-tür-iyen talbiba Činggis qahan ügülerün qarču bökö güčü temečeldütkün ke'ebe Otčigin Teb-tenggeri-yi čirčü qarurun e'üten [39b] bosoqa ja'ura urida beledüksen qurban bökös esergü Teb-tenggeri-yi bari'at čirčü qarču niru'u inü ququlju jewün ete'ed-ün terged-ün üju'ür-e o'orču Otčigin oroju ügülerün Teb-tenggeri namayi namančilan büle'e sorilduya ke'esü ülü bolun [40a] arqalaju gebtemü čaqtu nökor aju'u ke'esü Mönglik ečige uqaju nilbusu alda'at ügülerün

dayir etügen-i

danglasun-u tedüi büküy-eče

dalai müren-i qoroqan-u tedüi büküy-eče

nököcebe bi ke'eqüi-lü'e Jirqo'an Qongqotan kö'üt inü e'üten [40b] bosoju qolumta to'orin bayyiju qančud-iyen šimaliqaqdarun Činggis qahan gerelju šiqaqdaju jayila qaruya ke'e'et qarqu-lu'a Činggis qa'an-i horčin qorčin turqa'ut to'orin bayyibai Teb-tenggeri-yi terged-ün üju'ür-e niru'u ququlju [41a] o'oruqsan-i Činggis qahan üjeju qoyitu'ul-ača niken boro qošliq abčira'ulju Teb-tenggeri-yin de'ere inü talbi'ulju kölge oro'ulutqun newüye ke'eju tendeče newübei

246. [42b] Teb-i talbiqsan qošliq-un erüge tüljü e'üten [43a] daruju hara saki'ulu'asu qutu'ar söni üdür šira-da ger-ün erüge ne'eju beye selte qarču'u bolqa'asu maqat Teb inü tende bolqaqdaba Činggis qahan ügülerün Teb-tenggeri de'ü-ner-tür minü qar köl gürgeksen-ü tula de'ü-ner-ün minü ja'ura [43b] oro ügei jinggüğü-yin tula tenggeri-de ese ta'alaqdaju ami-yan beye selte abču otdaba je ke'ebe Činggis qahan Mönglik ečige-yi tende dongqodurun kö'üd-ü'en aburi ülü itqan denggečen setkikün bolun Teb-tenggeri-yin teri'ün-tür gürbei [44a] ta tanu teyimü aburi uqaqsan bö'esü Jamuqa Altan Quçar-tan-u yosu-ban bolqaqtaqun büle'ei ta ke'eju Mönglik ečige-yi dongqotču dongqodun baraju jiči manaqar<u> ügüleksen-i üdeši hударu'asu üde-yin ügüleksen-i manaqar [44b] hударu'asu hičere maqa ke'ekdegü ele urida üge baraqdalu'a je teli

ke'en soyurqaǵu jiči ǵaliraba alus aburi-yan tataqsan bō'esü Mönglik ečige-yin uruq-tur ken denggečekün büle'ei ke'ebe Teb-tenggeri-yi ügei bolqa'at [45b] Qongqotan čirai jıbturaju'ui je

CAPÍTULO ONCE

247. [1a] te'ün-ü qoyina Činggis qahan qonini jil Kitat irgen-tür morilabai Vuǵiu-yi abču Hünegen-daba'ar dabaǵu Söndeivu-yi abču Ĵebe Güyigünek-ba'atur qoyar-i manglai ilēbei [1b] Čabčiyal gürcü Čabčiyal-daba'an-i bekilekdejü tende Ĵebe ügülerün ani uduǵu gödölgeǵü ire'ülün tende soriya ke'eǵü qaribai qariqdaǵu Kitad-un čeri'üt nekeye ke'en čölke a'ula bütetele nekeǵü ayiři Söndeivu-yin qoři'un-a gürcü [2a] Ĵebe qoyinaqři hurba tataǵu dobtulǵu sundurču ayisuqun dayyin-i daruba Činggis qahan qol čerik daručaǵu Kitad-i gödölgeǵü Qara-kidad-un Ĵürčed-ün jüyin-ü erekün omoqun čeri'üd-i daruǵu Čabčiyal-a güртеle hünjü'ü bayitala kiduǵu Čabčiyal-un [2b] qa'alqa Ĵebe abču daba'at bulıǵu dabaǵu Činggis qahan Šira-dektür bawubai Ĵungdu-yi e'ereǵü qotot qotot balaqat-tur čeri'üt ilēǵü e'ere'ülbe Ĵebe-yi Dungčang balaqasun e'ere'ülün ilēbe Dungčang balaqasun-tur gürcü [3a] e'ereǵü abun yadaǵu qariǵu jırqo'an qonoq qaǵar-a gürcü genet geǵü jiči qarin tata'at qar kötolten söni dülılgeǵü genet büküi-tür gürcü Dungčang balaqasu abu'ai

248. [4a] Ĵebe Dungčang balaqasun-i abču qariǵu ireǵü Činggis qahan-tur neyilebei Ĵungdu-yi e'erekderün Altan qan-u yeke noyan Ongging-čingseng Altan qan-a duratuqarun tenggeri qaǵar-un ǵaya'an čaq yeke oro ye'ütgeküi čaq-u'u güربة Mongqol maři güčüteye [4b] ireǵü bidanu erekün omoqun Qara-kitad-un Ĵürčed-ün jüyin-ü erkit čeri'üd-i daruǵu büreltele kiduǵu'ui itegeltü Čabčiyal-i ber bulıǵu abču'ui edö'e basa čeri'üt ǵasaǵu qarqa'asu basa Mongqol-a daruqda'asu qala'ar [5a] balaqat balaqat-duriyan butaraqun tede jiči bidan-a qura'ulu'asu ülü bolun bidan-tur dayyisun bolǵu ülü nököčen tede Altan qan-i soyurqa'asu Mongqol-un qan-tur edö'et-tür elsen eyetüye eye-tür oroǵu Mongqol-i iču'asu ičuqaqsan-u [5b] qoyina basa busu setkil bida tende eyetüldüt je Mongqol-un ba ere aqta qaǵar he'üřiyeǵü kölcirgemüi ke'ekdemüi qan-a inü öki öǵüye altan mönggün a'urasut et čerig-ün gü'ün-e kündü-te qarqaǵu öǵüye ene eye-tür manu oroqu [6a] ülü'ü-yi ker medekdegü ke'en duratqa'asu Altan qan Ongging-čingseng-un ene üge jöbřiyeǵü eyin bö'et boltuqai ke'en elsen Činggis qa'an-a gungǵü neretei öki qarqaǵu altan mönggün a'urasun et tabar čerig-ün gü'ün-e güčün-e mede'ülün [6b] da'aquy-ača Ĵungdu-ača qarqaǵu Činggis qahan-tur Ongging-čingseng güргеǵü irebei elsen irekdejü Činggis qahan eye-tür anu oroǵu qotat qotat-tur e'eret bawuqsat čeri'üd-i qari'ulǵu ičubai Ongging-čingseng Moǵiu Iǵiu neretü [7a] qoři'un-a güртеle Činggis qa'an-i hüdeǵü qariba a'urasun et bidanu čeri'üt da'aquy-ača ačıǵu kibu'ud-iyar ači'a-ban tataǵu yabubai

249. [8a] tere morilaqsa'ar Qašin irge-tür yorčiba joriŋu gürü'esü Qašin irgen-ü Burqan elsen bara'un qar činu bolju gücü öksü ke'en Čaqa neretei öki Činggis qa'an-a qarqaju ökbe basa Burqan qan ügülerün Činggis qa'an-u nere aldar [8b] sonosču ayuju ala'ai ba edö'e süldertü beye činu gürcü irekdejü sülder-eče ayuba ayuju ba Tangyut irgen bara'un qar činu bolju gücü öksü ke'ebei gücü ögürün

nunji nuntuqtan
nöduksen balaqasutan

büi je nököcejü [9a]

qurdun aya ayalaqui-tur
qurča bulqa bulqalduqui-tur

qurdun ayan-tur güyyičen je yadamui je qurča bulqa-tur bulqaldun je yadamui je ba Činggis qa'an-i soyurqa'asu ba Tangyut[t] irgen

ündür deresün-ü nemüre-te ösgeju
olon teme'et [9b] qarqaju qa bolqaju öksü
örmege nekeju a'urasun bolqaju öksü
o'orqu šibawun surqaju qura'ulju

sayid-i inü güрге'ülün asuqai ke'en öčibeı ügüleju üge-düriyen gürün Tangyut irgen-eče'en teme'et qubčiju [10a] tawun yadatala abčiraju ökbei

250. [10b] Činggis qahan tere morilaqsan-tur Kitat irgen-ü Altan qa'an-i else'ülju olon a'urasun abču Qašin irgen-ü Burqan-ni else'ülju olon teme'et abču Činggis qahan qonin jil tere morilaqsan-tur Kitat irgen-ü Aqutai neretü [11a] Altan qan-i else'ülju Tangyut irgen-ü Iluqu-burqan-ni else'ülju qariju Sa'ari-ke'er-i bawubai

251. [11b] basa te'ünü qoyina Jėu-gon-tur elsen ilėkset Jėubqan teri'üten olon elčin-iyen Kitat irgen-ü Aqutai Altan qa'an-a jetgükdejü Činggis qahan noqai jil Kitat irgen-tür basa morilabai elsen baraju Jėugon-tur ilėkset elčin-i yekin [12a] jetkün bülegei ke'en morilarun Činggis qahan Tunggon-amasar joriŋu Jėbe-yi Čabčiyal-iyar bolqaba Činggis qa'an-i Tunggon-amasar-iyar bolba ke'en Altan qan medejü Ile Qada Höböge-tür qurban-a čeri'üt mede'ülju čerik böklejü hula'an degelen-i manglailan jasaju [12b] Tunggon-amasar-i temečen daba'a bü daba'ulutqun ke'en Ile Qada Höbögetür qurban-i čeri'üt qurduilan ilėju'üi Tunggon-amasar-a gürü'esu Kitad-un čeri'üt qajar ke'en da'aju irebei Činggis qahan Ile Qada Höbögetür qurban-lu'a bayyiladuju [13a] Ile Qada-yi gödölgebei Tolui Čügü-gürgen qoyar köndelen-eče dobtulju hula'an degelen-i iču'aju gürcü Ile Qada-yi gödölgeju daruju Kitad-i hünji'ü bayitala kidubai Kitat čeri'üd-iyen

kiduǰu baraqdaba ke'en Altan qan medeǰü ǰungdu-dača [13b] qarču buru'udun Namging-balaqasu oroǰu'ui hülekset čeri'üt anu turuǰu ükürün ö'er ǰa'ura gü'un-ü miqa ideldüǰü'ui Tolui Čügü gürgen qoyar sayitur uyyiletbei ke'en Činggis qahan Tolui Čügü-gürgen qoyar-i maši soyurqaba

252. [14b] Činggis qahan Qosivu-yi bawu'at ǰungdu-yin Šira-ke'er bawubai ǰebe Čabčiyal-un qālqa ebdeǰü Čabčiyal-i bariqsat čeri'üd-i gödölgeǰü ireǰü Činggis qahan-tur neyilebei Altan qan ǰungdu-dača qarurun ǰungdu dotora Qada-yi liušiu bolqan tüšijü [15a] oduqsan aǰu'u Činggis qahan ǰungdu-yin altan mönggün et a'uras'un ya'u ke inü to'ola'ulurun Önggür-bawurči Arqai-qasar Šigi-qutuqu qurban-i ilēbei ede qurban-i ayisai ke'en Qada esergü uqduun altatai hartai a'urasu bari'at ǰungdu dotorača [15b] qarču esergü irebei Qada-da Šigi-qutuqu ügülerün urida ene ǰungdu-yin et mün ǰungdu Altan qan-u'ai aǰu'u ǰe edö'e ǰungdu Činggis qa'an-u'ai büi ǰe Činggis qa'an-u et a'urasu ečine'ün yekin qulaqču abčiraǰu ögümü či bi ülü abqu [16a] ke'eǰü Šigi-qutuqu ese abu'a Önggür-bawurči Arqai qoyar abbai ede qurban ǰungdu-yin et ya'u ke to'olaǰu irebe tende Činggis qahan Önggür Arqai Qutuqu qurban-ača Qada ya'u ökbe ke'en asaqa Šigi-qutuqu ügülerün altatai hartai [16b] a'urasu abčiraǰu ögülü'e bi ügülerün urida ene ǰungdu Altan qan-u'ai aǰu'u ǰe edö'e Činggis qa'an-u'ai bolba ǰe či Qada Činggis qa'an-u et ečine'ün qulaqču yekin ögümü či ke'eǰü bi ese abuba Önggür Arqai qoyar ögüksed-i [17a] inü abula'a ke'ebe Činggis qahan tende Önggür Arqai qoyar maši dongqotba Šigi-qutuqu-yi yeke yosu setkiǰü'ü či ke'en maši soyurqaǰu üǰegü-yin minü nidün sonosqu-yin minü čikin bolǰu ülü'ü aqu či ke'en ǰarliq bolba

253. [18a] Altan qan Namging oroǰu ö'er-iyen elsen mürgüǰü Tenggeri neretü kö'ü-ben ǰa'un nököttü-yi Činggis qahan-tur turqaq boltuqai ke'en ilēǰü'ü imada elsekdeǰü Činggis qahan ičuya ke'en Čabčiyal-iyar tende ičurun Qasar-i ǰewün qar-un čeri'üd-iyer dalai giǰin ilērün [18b] Beiging balaqasu bawutqun Beiging balaqasun-i else'ülǰü činana ǰürčed-ün Vuqanu-yi da'arin otču Vuqanu bulqa setki'esü ha'ulutqun else'esü inü giǰi'ar balaqat anu da'arin Ula Na'u müret giǰin otču Tawur-müren ö'ede dabaǰu yeke a'uruq-tur [19a] neyilen iretkün ke'eǰü ilēbe Qasar-lu'a noyad-ača ǰürčedei Alči Tolun-čerbi qurban-i ilēldübei Qasar Beiging-balaqasun oro'ulǰu ǰürčed-ün Vuqanu-yi else'ülǰü mör-e bükün balaqasun-i oro'ulu'at Qasar Tawur müren ö'ede ireǰü [19b] yeke a'uruq-tur bawuǰu irebei

254. [20a] te'ünü qoyina Činggis qahan Sarta'ul irgen-e Uquna teri'üten ja'un elčın-iyen
jetgüjü alaqađu Činggis qahan ügülerün altan arqamji-yan Sarta'ul irgen-e ker tasuldan
büle'ei ke'en Uquna teri'üten ja'un elčın-nü'en

ösöl ösön
kisal kisan

Sarta'ul [20b] irgen-tür morilaya ke'en morilaqui-tur tende Yisüi qadun Činggis qa'an-a
duratqan öčirün qahan

üntür daba'a daban
örgen müret ketülün
urtu ča'ur ča'uran
olon ulus-ıyan jibši'erün setkibeı

töreksen ele amitan-tur möngke ügeı aju'u [21a]

ne'üle metü beye činu
negüs odu'asu
netkel metü ulus-ıyan ken-e gēmü
tulu metü beye činu

tulbas odu'asu

tuyal metü ulus-ıyan ken-e gēmü

törexsen dörben külü'üt kö'üd-ü'en ken-i inü ke'emü kö'üt-te de'ü-ner-e olon qaraçus-a
mana ber [21b] mawun-a uqaǰu aquy-a uqaqsan-ıyan duratqaqsan bolba ǰarlıq
medetügei ke'en öči'esü Činggis qahan ǰarlıq bolurun qadun ber gü'ün bö'esü Yisüi-yin
üge jöb-eçe jöb ket ber de'ü-ner kö'üt ta ber Bo'orçu Muqali-tan eyin ese [22a]
duratqabai bi ber

uridus-i ülü uda'arakuy-ača

umartaǰu aǰu'u

üküleng-e ülü erüstegüy-eçe

umtarǰu aǰu'u

ke'e'et kö'üd-ün minü aqa ǰoči büi je ya'u ke'emü či kelele ke'ebe ǰoči-yi dongqotqu-yin
urida Ča'adai ügülerün ǰoči-yi [22b] kelele ke'erün ǰoči-yu'u tüšin ügülemüi ene
Merkidei čul ulǰa'ur-a ker mede'ülkün bida ke'eküi-lü'e ǰoči bosu'at Ča'aday-yin ǰaqatur
tusçu ügülerün qan ečige-de busu ese ke'ekdelü'e či namayi ker ilqamui yambar erdem-
iyer hüle'ü či [23a] qaqča kečewü-ber-ıyen maqa hüle'ü ele či hontučǰu čimada
qarda'asu heregey-yen hoqtolǰu o'orsuqai abalduǰu čimada ilaqda'asu unaqsan qǰar-
ača bü bossuqai qan ečige-yin ǰarlıq medetügei ke'ebe ǰoči Ča'adai qoyar ǰaqa-ča
barilduǰu bayyin büküi-tür [23b] ǰoči-yin qar-ača Bo'orçu tataǰu Ča'aday-yin qar-ača
Muqali tataǰu büküi-tür Činggis qahan sonosçu sem sa'un büi tende Kökö-čos ǰewün
ete'et bayyıǰu ügülerün Ča'adai yekin ya'arayu či qan ečige činu kö'üd-ün dotora
čimadača ereǰü büle'e tani töregü-yin [24a] urida

hodutai tenggeri

horčıǰu büle'e

olon ulus bulqa büle'e

oron-duriyan ülü oron

olǰalaldun büle'e

körisütei etügen

körbeǰü büle'e

gür ulus bulqa büle'e

könjile-de'en ülü gebten

görüldeldün büle'e teyimü čaq-tur

güseǰü ese yabuba je [24b]

gürülčeküi-tür bolba je

buru'utçu ese yabuba

bulqalduqui-tur bolba je

amaraǰu ese yabuba ǰe
alalduqui-tur bolba ǰe

boqda qadun eke-yü'en tosun duran qoru'ulǰu sün jürügen e'ede'ülǰü ügülemüi či

büle'en-eče
bület mün ke'eli-deče ese'ü törele'ei [25a] ta
qala'un-ača
qalat qačča
qaqunaq-ača ese'ü
qarula'a ta
jürügen-eče töreksen eke-yü'en
čimatqa'asu
činar inü ǰekirčü
ǰalira'ulu'asu ülü boli
ke'eli-deče töreksen eke-yü'en
gemüri'ülü'esü
genü'er inu
gesge'esü ülü boli
qan ečiǰe tanu [25b]
qamuq ulus-i bayyi'ulurun
qara teri'ü-ben qanǰuqalaǰu
qara čisu-ban nambuqalaǰu
qara nidü-ben hirmes ülü kin
qa[b]taqai čiki-ben dere-tür ülü talbin
qanču-ban dereleǰü qormai-ban debüsčü
šilüsün-iyen umdālaǰu
šigi-yen qonaqlaǰu

manglay-yin kölesün ula-tur gürtele [26a] ula-yin kölesün manglai-tur qartala ölümlen
kičiyen yabuǰui čaq-tur eke tanu qamtu-bar ǰoboldurun

horaitala boqtalaǰu
ho'oǰital büseleǰü
niyitaitala boqtolaǰu
niduratala büseleǰü tani-yan ösgerün
ǰalgiqui ǰa'ura
ǰarim-iyen ökčü
qo'olay-yan
qučǰu [26b]

qotolay-yan ökcü
qo'osun yabuqui büle'ei
egem-eče tanu tataju
ere-lü'e sača'un ken-e bolqaqu
güjü'ün-eče tanu tataju
gü'ün-lü'e sača'un ken-e bolqaqu ke'eju
buyi tanu arilqaju
burbui tanu ergü'ülju
ere-yin egem-tür
aqta-yin qarqam-tur gürgeju [27a]

edö'e tanu'an sayi üjesü ke'en setkijü ese'ü amui boqta qadun bidanu

naran metü gege'en
na'ur metü delger setkiltü büle'e

ke'ebe

255. [28a] tendeče Činggis qan ügülerün Joči-yi yekin teyin ke'emüi ta [28b] kö'üd-ün minü aqa Joči ülü'ü büi qoyina teyin bü ke'etkün ke'en jarliq bolba ene üge-tür Ča'adai müciljeju ügülerün Joči-yin gücütü-yi erdem-ün qari'u ülü ügülen

ama'ar alaqsan
açilasu ülü boli
üge-tür ükü'ülüksen
übči'esü ülü boli

[29a] kö'üd-ün aqa Joči ba qoyar büi je qan ečige-de qolbaran gücün öksü daldariqsan-iyar dalbaru çabçildusu qoçidaqsan-iyar borbin-iyar kinggürü çabçildusu Ögödei lü örük büi Ögödey-yi ke'eldüye Ögödei qan ečige-yin dergede aju [29b] bara'a yeke maqalay-yin bauliya tani'ulu'asu bolu je ke'ebe ene üge-tür Činggis qahan ügülerün Joči ya'u ke'emü kelele ke'ebe Joči ügülerün Ča'adai lu ügülebe Ča'adai ba qoyar qolba'aran gücü öksü Ögödey-yi ke'eldüye [30a] ke'ebe Činggis qahan jarliq bolurun qolba'aratala ya'un büi ötögen eke a'ui büi büret usut olon büi salqu šitü nuntuq a'utkin qari daru'ulun salqaya ke'e'et Joči Ča'adai qoyar üges-tür-iyen gürülçetkün

irgen-e bü ine'e'ülütkün
[30b] haran-a bü qabqari'ulutqun

erte Altan Quçar qoyar ene metü üge baralduju jici üges-tür-iyen ülü gürgü-yin tula ker kikedlü'ei yambar bolqaqdalü'ai edö'e Altan Quçar qoyar-un uru'ud-ača tanlu'a

salqalduya teden-i [31a] üjeju ya'u osoldaqun ta ke'e'et Ögödei ya'u ke'emü kelele ke'ebe Ögödei ügülerün qahan-eče soyurqaju ügüle ke'ekde'esü ya'u-ban ügülegü bi ülü čidaqu ke'en ker ügülegü čidaqui-bar qata'učisuqai gü ke'emü je mona qoyina [31b] maqa uruq-tur minu

öleng-tür quči'asu hüker-e ülü idekdegü
e'ükün-tür quči'asu noqay-ü ülü idekdegü

töre'esü qandaqai ketüs quluqana čöles aldaqu-yu'u edüy-yü'en je ke'emü busu ya'u ügülegü bi ke'ebe [32a] ene üge-tür Činggis qahan jarliq bolurun Ögödei eyimün üges ügülegü bö'esü bolu je ke'ebe basa Tolui ya'u ke'emü kelele ke'ebe Tolui ügülerün bi qahan ečiğe-yin nereyidüksen aqa-yu'an dergede aju

umartaqsan-i duratqaju
umtaraqsan-i [32b] seri'ülju
je-yin nökor
je'erde-yin mina'a bolju
je-deče ülü qojidan
jerge-deče čolayitan
urtu ča'ur ča'uraju
oqor bolqa bolqaju öksü

ke'en ügüle'esü Činggis qahan jöbšiyen jarliq bolurun Qasar-un uruq niken-iyen mede'ül Alčiday-yin [33a] uruq niken-iyen mede'ül Otčigin-u uruq niken-iyen mede'ül Belgütey-yin uruq niken-iyen mede'ül teyin setkiju minü urug-i niken-i mede'ülju minü jarliq busu ülü bolqan ese hutaru'asu ülü endekün ülü aldaqun ta Ögödey-yin urug-i

öleng-tür [33b] quči'asu hüker-e ülü idekdegü
ö'ükün-tür quči'asu noqay-a ülü idekdegü

töre'esü minü uruq-tur niken-ü'ü sayin ülü töregü aju'u ke'en jarliq bolu'at

256. [35a] Činggis qahan morilarun Tangγut irgen-ü Burqan-tur elčin ilērün bara'un qar činu bolsu ke'elü'e či Sarta'ul irgen-e altan arqamji-yan tasuldaju olulčan morilaba bi bara'un qar bolun morila ke'emü ilē'esü Burqan-ni dongqodu'ai [35b] üdü'üye urida Aša-gambu ügülerün güčü yadan bö'etele qan boltala ya'un ke'eju čerik ülü nemen yeke üge ügüleju ilēju'ü tende Činggis qahan ügülerün Aša-gambu-da ker eyin ügülekdin büle'ei ke'en arqača andur bö'et kelbes joriju [36a] ilē'esü ya'un berketü büle'ei ö'ere maqa gü'ün-tür joriju büqüi-tür je teli möngke tenggeri-de ihe'ekde'esü altan jilo'a batu-da tataju ire'esü tende maqa boltuqai teli ke'eju

257. [36b] taulai ĵil Sarta'ul irgen-tür Aray-iyar daban morilarun Činggis qahan qatun-ača Qulan qatun-i abun [37a] ayalarun de'ü-ner-eče Otčigin-noyan-ni yeke a'uruq-tur tüšijü morilabai Ĵebe-yi manglai ilēbei Ĵebe-yin geĵige Sübe'etey-yi ilēbei Sübe'etey-yin geĵige Toqučar-i ilēbe ede qurban-i ilērün qada'un otču Sultan-u činana qarču bidan-i [37b] gürge'ülün qamsatqun ke'eĵü ilēbe Ĵebe tere otču Qan-Melig-ün balaqat da'ariĵu ülü könden qada'un nökcĵü'ü te'en-ü qoyinača Sübe'etei mün yosu'ar ülü könden nökcĵü'ü te'ünü qoyinača Toqučar Qan-Melig-ün kiĵi'ar balaqat ha'ulĵu [38a] Tariyaĵin-inü dawulĵu'ui Qan-Melig balaqad-iyar ha'ulda'a ke'en dayyĵin gödölĵü Ĵalaldin-soltan-tur neyileĵü'ü Ĵalaldin-soltan Qan-Melig qoyar Činggis qa'an-u esergü morilaĵu'ui Činggis qa'an-u urida Šigi-qutuqu manglai yabuĵu'ui Šigi-qutuqu-lu'a [38b] bayyildaĵu Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar Šigi-qutuqu-yi daruĵu Činggis qahan-tur gürtele daruĵu ayisukui-tur Ĵebe Sübe'etei Toqučar qurban Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar-un qoyinača oroĵu ĵiči ani daruĵu kidu'at Buqar Semisgab [39a] Udalar balaqasun-tur ani ülü neyile'ülün daruĵu Šin-müren-e gürtele hüldeĵü yabuqdarun Šin-müren-tür čübtüsčü oroqun bolun olon Sarta'ul-iyar tende Šin-müren-tür sö'ebe ĵe Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar ami-yan qoroqun Šin-müren [39b] ö'ede tuta'aba Činggis qahan Šin-müren ö'ede yorčĵu Bat-kesen-i daulĵu otču Eke-qoroqan Ge'ün-qoroqan Gürčü Baru'an-ke'er-i bawuĵu Ĵalayirtai Bala-yi Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar-i neke'ülün ilēĵü Ĵebe Sübe'etei qoyar-i maši soyurqaĵu Ĵebe či [40a] Ĵirqo'adai neretü büle'e Tayyicu'ud-ača ireĵü Ĵebe bolba ĵe či Toqučar-i Qan-Melig-ün kiĵa'ar balaqat ö'erün dura'ar ha'ulĵu Qan-Melig-i dayyĵi'ulba ĵasaq bolqan mökör'iüülüye ke'en baraĵu ĵiči ülü mökörü'ülün maši dongqotču čerik [40b] medegü-deče inü ere'üleĵü bawūlbai

258. [41a] tedüi Činggis qahan Barula-ke'er-eče qariĵu Ĵoči [41b] Ča'adai Ögödei qurban kö'üd-i bara'un qar-un čeri'üd-iyer Amui-müren ketülĵü Ürünggeči-balaqasu bawutqun ke'en ilēbe Toluy-yi Iru Isebür teri'üten olon balaqat bawutqun ke'en ilēbei Činggis qahan ö'esün Udirar-balaqasu bawuba Ĵoči Ča'adai [42a] Ögödei qurban kö'üt öčĵü ilērün čeri'üt manu bügütbe Ürünggeči-balaqasu gürbe ken-ü'en üge'er yabuqun ba ke'en öčĵü ilē'esü Činggis qahan ĵarliq bolurun Ögödey-yü'en üge'er yabutqun ke'eĵü ilēbe

259. [42b] tedüi Činggis qahan Udurar-balaqasu oro'ulĵu Udurar-balaqasun-ača gödölĵü Semisgab-balaqasu [43a] bawuba Semisgab-balaqasun-ača gödölĵü Buqar-balaqasu bawuba tende Činggis qahan Bala-yi güličen Altan-qorqan-u niri'un Soltan-u ĵusalang ĵusaĵu Tolui-tur elčin ilēbe hon qala'un bolba busut čeri'üt bawut ĵe či bidan-tur neyile ke'eĵü ilē'esü Tolui Iru Isebür-[43b]-tan balaqat abču Sisten-balaqasu ebdeĵü Čuqčeren-balaqasu ebden büqüi-tür elčin ene kelen gürge'esü Tolui Čuqčeren-balaqasu ebde'et qarın bawuĵu ire'et Činggis qahan-tur neyilebei

260. [44a] Ĵoči Ča'adai Ögödei qurban kö'üt Örünggeči-balaqasu oro'ulĵu qurba'ula balaqat irgen qubiyalduĵu Činggis qa'an-a qubi ese qarqajū'u ede qurban [44b] kö'üd-i bawūju ire'esü Činggis qahan Ĵoči Ča'adai Ögödei qurban kö'üd-i čimatču qurban üdür ese a'ulĵa'ulba tende Bo'orču Muqali Šigi-quduqu qurban öčirün öčün melĵen aqsat Sarta'ul irgen-ü Soltan-i doroi'tda'ulĵu balaqat [45a] irge anu abu'ai bida qubiyajū abdaqū Örünggeči-balaqasun qubiyalduĵu abqun kö'üt bügüde Činggis qa'an-u'ai büi tenggeri qaĵar-a güĵü nemekdeĵü Sarta'ul irgen-i edüi doroyita'uluqsan-tur ba olon ere aqta činu bayasču maqaiĵu [45b] amui qahan yekin eyin kilinglaĵu amu kö'üt buru'u-yan uqajū ayuba ĵe qoyiči-yu'an surtuqai kö'üt aburi-yan alqasa'uĵai soyurqa'asu a'ulĵa'ulu'asu bolqu-yū ke'en öči'esü Činggis qahan ĵaliraĵu Ĵoči Ča'adai Ögödei qurban [46a] kö'üd-i a'ulĵa'ulĵu dongqodurun

ötögüs üges orkitču
qa'učün üges qadalĵu

bayiqsan qaĵar-a baqta aldatała manglay-yin kölesün arčün yadatala badarkijū čimar-i'ar söyü'er du'ulqan büküi-tür Qongqai-qorči Qongtaqar-qorči Čormaqañ-qorči ede [46b] qurban qorčün Činggis qa'an-a öčirün boro šibawun bauliya-tur sayi oroqu metü kö'üt sayi edüi ayalan surun büküi-tür kö'üd-i šingtalun mene metü yekin eyin dongqodumu kö'üt ayūju setkil-iyen alqasa'uĵai naran singgegü-eče urququ-da gürtele dayyin irgen büi [47a] mani Töböd-üt noqod-iyan tukirču ilē'esü dayyin irgen-i ba tenggeri qaĵar-a güčü nemekdeĵü altan mönggü a'urasun tabar irgen orqañ čimada abčirasuqai ali irgen ke'e'esü ene höröne Baqtat irgen-ü Qalibai-soltan ke'egü büi [47b] ke'emüi te'üntür ba ayalasuqai ke'en öči'esü qahan so'oraĵu ede üges-tür ĵaliraĵu Činggis qahan ĵöbšiyejü ĵarlıq bolurun Qongqai Qongtaqar Čormaqañ qurban qorčün-i soyurqaĵu Adargidai Qongqai Dolonggirdai Qongtaqar qoyar-i [48a] minü dergede atuqai Ötegedei Čormaqañ-i Baqtat irgen-tür Qalibai-soltan-tur ayala'ulbai

261. [49a] basa Hindus irgen Baqtat irgen qoyar-un ĵa'ura Aru Maru Madasari irgen-ü Abtu-balaqasun-tur Dörbetei Dörben-doqšin-i ayala'ulbai

262. [49a] basa Sübe'etei-ba'atur-i ümekši qañglin Kibča'ut [49b] Baĵigit Orusut Maĵarat Asut Sasut Serkesüt Kešimir Bolar Raral ede harban niken ayımaq qarın irgen-tür gürtele Idil Ĵayaq usutan müret ketülün Kiwa Men-kermen balaqasun-tur gürtele Sübe'etei-ba'atur-i ayala'ulbai

263. [50a] basa Sarta'ul irgen-i abun baraĵu Činggis qahan ĵarlıq bolurun balaqat balaqat-tur daruqačün talbiĵu Ürünggeči-balaqasun-ača Yalavači Masqut nereten ečiĵe kö'üt qoyar Qurumši oboqtan [50b] Sarta'ul ireĵü balaqasun-u yosu döro Činggis qa'an-a ügüleĵü yosun-tur adalı meden kelelekdeĵü kö'üd-i inü Masqut Qurumši-yi bidan-u

taruqas-lu'a Buqar Semisgen Ürüingeči Udan Kisqar Uriyang Güsen-daril teri'üten balaqad-i mede'ülün [51a] tüšijü ečige-yi inü Yalawači-yi abčiraju Kitad-un Ĵungdu-balaqasu mede'ülün abčirabai Sartaqtai gü'ün-neče Yalawači Masqut qoyar-un balaqasun-u törö yosun čidaqu-yin tula Kitat irgen-i mede'ülün daruqas-lu'a tüšibei

264. [51b] Sarta'ul irgen-tür dolo'an hot yabuĵu tende Ĵalayirtai Bala-yi güličejü büqüi-tür Bala Šin-müren-i [53a] ketülĵü Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar-i Hindus-un qaĵar-a gürtele nekeĵü Ĵalaldin-soltan Qan-Melik qoyar-i ĵabqaĵu Hindus-un dumda gürtele eriĵü yadaĵu qariĵu kiĵi'ar irgen-i dauili'at olon teme'et olon serkes-i abu'at ireĵü'üi [53b] tende Činggis qahan qariĵu ĵa'ura Erdiš dolodu'ar hon takiya ĵil namur Tūla-yin qara tün-e ordos-tur bawubai

CAPÍTULO DOCE

265. [1a] tere übül übülĵejü Tangĵut irgen-tür morilaya ke'en šini to'a to'ulaĵu noqai ĵil namur Činggis qahan Tangĵut irgen-tür morilabai qadun-dača Yisüi qadun-ni abču otba ĵa'ura übül [1b] Arbuqa-yin olon qulad-i abala'asu Činggis qahan Ĵosotu-boro-yi unuĵu büle'e qulat da'ariĵu ire'esü Ĵosotu-boro ürgüĵü Činggis qahan-ni morin-ača una'asu mariya-ban maši ebetčü Čo'orqat bawubai tere söni qono'asu manaqar [2a] Yisüi qadun ügülerün kö'üt noyat keleleldütkün qahan söni mariya qala'un qonoba ke'ebei tende kö'üt noyat qura'asu Qongqotadai Tolun-čerbi duratqan ügülerün Tangĵut irgen

nödüksen balaqasutan
nunĵi nuntuqtan büi

nödüksen balaqasu-ban ü'ürčü ülü [2b] otqun tede nunĵi nuntug-ıyan gēĵü ülü otqun tede bida ičuĵu qahan-u mara'a seri'üdü'esü basa ĵiči morilat ĵe bida ke'e'esü bürin kö'üt noyat ene üge ĵöbšiyejü Činggis qahan-a öči'esü Činggis qahan ügülerün Tangĵut irgen bidan-i ĵürüge [3a] yadaĵu qaribai ke'ekün bida elčın maqa ilēĵü elčın-i [=ebečın-i] mün ene Čo'orqat-ta sobilaĵu üge anu uqaĵu iču'asu bolu ĵe ke'eĵü tende elčın-e da'u bari'ulĵu ilērün nidoni Burqan či ügülerün ba Tanyut irgen bara'un qar činu bolsu ke'elü'e [3b] čimada teyin ke'ekdeĵü Sarta'ul irgen-e eye-düriyen ese oroqdaĵu morilasu ke'en quyuĵu ilē'esü či Burqan üge-düriyen ülü gürün čerik ba ülü ögün üge'er da'ariĵu ireĵü büle'e ö'ere ĵoriqsan-tur qoyina olulçasu ke'en [4a] Sarta'ul irgen-tür morilaĵu möngke tenggeri-de ihe'ekdeĵü Sarta'ul irgen-i ĵük-tür oro'ulĵu edö'e Burqan-tur üge olulçasu ke'en ayisai ke'eĵü ilē'esü Burqan ügülerün da'aringqu üge bi ese ügülelü'e ke'eĵü'üi Aša-gambu ügülerün [4b] da'aringqu üges bi ügülelü'e edö'e ber bö'esü ta Mongqol qatquldu'a surču qatquldusu ke'e'esü bi bürün Alašai nuntuqtu

terme gertü
teme'en ači'atu

büyyü Alašai joriŋu nadur iretkün tende qatqulduya altan mönggün a'urasun tabar [5a]
kerektü bö'esü Eri-qaya Eri-je'ü-yi joritqun ke'eŋü ilējü'üi ene üge-yi Činggis qahan-a
gürge'esü Činggis qahan mariya qala'un arun ügülerün je teli eyimü yeke üge
ügüle'üljü ker ičuqdaqui ükürün yeke üge-tür šiqaŋ yabuya ke'eŋü möngke [5b]
tenggeri či mede ke'en Činggis qahan Alašai joriŋu gürčü Aša-gambu-lü'e qatqulduŋu
Aša-gambu-yi daruŋu Alašai de'ere qorqola'ulju Aša-gambu-yi abču

terme gertü
teme'en ači'atu

irgen-i inü hünesü'er keyistele tala'ulbai erekün omoq-un [6a] erebin sayit Tangγudud-i
kiduŋu eyimün teyimün Tangγudud-i čeri'üt gü'ün-e bariqsa'ar oluqsa'ar abutqun
ke'en jarliq bolba

266. [7a] Činggis qahan Časutu de'ere jusaju Aša-gambu-lü'e [7b] a'ulalaqsat
dayyijiqsat

terme gerten
teme'en ači'atan

Tangγudud-i čeri'üt ilējü onoqsa'ar ülittele tala'ulbai tendeče Bo'orču Muqali qoyar-a
soyurqarun gücün-e medetele abtuqai ke'en jarliq bolba basa Činggis qahan jarliq
bolurun [8a] Bo'orču Muqali qoyar-a soyurqal ögürün Kitat irgen-eče ese ögüle'e ke'en
Kitat irgen-ü jüyin-i ta qoyar sača'u qubiyalduŋu abutqun sayit kö'üd-i anu šibawu-ban
bari'ulju daqa'ulju yabutqun sayit ökid-i anu ösgejü emes-iyen qormai [8b] jasa'ulutqun
Kitat irgen-ü Altan qan-nu itegelten ina'ut Mongqol-un ebüges ečiges-i baraqsan Qara-
kitat jüyin irgen aju'ui je edö'e minü itegelten ina'ut Bo'orču Muqali ta qoyar büyyü je
ke'en jarliq bolba

267. [9a] Činggis qahan Časutu-ača gödöljü Uraqai-balaqasu [9b] bawuŋu Uraqai-
balaqasun-ača gödöljü Dörmegei-balaqasu ebden büqüi-tür Burqaŋ Činggis qahan-a
a'uljara irebe tende Burqaŋ a'uljarun altan sümes teri'ülen altan mönggün ayaqa saba
yisün yisüt nu'ut ökit yisün yisüt aqtas teme'et yisün yisüt [10a] eldeb-iyer yisün yisüt
jisülejü a'uljaqui-tur Burqaŋ-i e'üten büte'üy-e a'ulja'ulba tere a'uljaqui-tur Činggis
qahan dotor-a dura bulqaba quta'ar üdür Činggis qahan jarliq bolurun Iluqu-burqaŋ-a
Šidurqu nere ökcü Iluqu-burqaŋ Šidurqu-yi [10b] irekdejü tende Činggis qahan Iluqu-yi
nökciyetkün ke'en Tolun-čerbi qardaŋu nökc'i'etügei ke'en jarliq bolba tende Tolun-čerbi

Iluqu-yi qardaǵu büte'ebe ke'en öči'esü Činggis qahan ǵarlıq bolurun Tangγut irgen-tür üge olulčan ayisuqı-tur [11a] ǵa'ura Arbuqa-yin qulat abala'asu ebedüksen mariya minü anatuqai ke'en amin beye minü qairalaǵu üge duratqaqsan Tolun büi ǵe nökör gü'ün-ü qoron üge-tür ireǵu möngke tenggeri-de gücü nemekdeǵu qar-duriyan oro'ulǵu öš-iyen abu'ai ǵe bida Iluqu-yin [11b] ene abču ireksen newüǵu qarşı ayaqa saba selte Tolun abtuqai ke'en ǵarlıq bolba

268. [12a] Tangγut irgen-i dawulıǵu Iluqu-burqan-i Šidurqu bolqaǵu imayi büte'eǵu Tangγut irgen-ü eke ečige-yi uruq-un uruq-a gürtele muquli musquli-yi ügei bolqan [12b] ide'e ideküi ǵa'ura muquli musquli ügei ke'en ükü'ülün ečitken kelemen atqun ke'en ǵarlıq bolba Tangγut irgen üge ügüleǵu üge-tür ülü gürgü-yin tula Tangγut irgen-tür Činggis qahan nökö'ete ayalaǵu Tangγut irgen-i muqtqaǵu [13a] ireǵu qaqaı ǵıl Činggis qahan tenggeri-tür qarba qaruqsan-u qoyına Yisüi qadun-a Tangγut irgen-eče maši ökbe

269. [13b] quluqana ǵıl Ča'adai Batu teri'üten bara'un qar-un kö'üt Otčigin-noyan Yegü Yisüngge teri'üten ǵewün qar-un kö'üt Tolui teri'üten qol kö'üt ökit güreget tümed-ün minqad-un noyat bürin bolǵu Kelüren-ü Köde'ü-aral-a [14a] güriyer qurıǵu Činggis qahan-u nereyidüksen mün ǵarlıg-iyar Ögödei qahan-ni qan ergübei Ča'adai aqa Ögödei qahan-ni de'ü-yü'en qan ergüǵu Činggis qahan ečige-yü'en altan amin sakin aqsat ke[b]te'ül qorčın naiman minqat turqa'ut qan ečige-yin [14b] minü beye ča'ada yabun aqsat emču tümen keşikten-i inü Ča'adai aqa Tolui qoyar Ögödei qahan-na tawulbai qol-un ulus-i mün yosu'ar tawulbai

270. [15a] Ögödei qahan ö[—]r-iyen qan ergü'ülǵu dotona yabuqun tümen keşikten-i qol-un ulus-i ö'er-düriyen bolqa'ulun baraǵu urida Ča'adai aqa-tur etetüǵu Činggis qahan ečige-yü'en dorqut talbiqsat irgen-ü [15b] Baqtat irgen-ü Qalibai-soltan-tur ayalaqsan Čormaqaqan-qorči-yin geǵige Oqotur Mönggetü qoyar-i ayala'ulbai basa urida Sübe'etei-ba'atur-i ǵanglin Kibča'ut Baǵigit Orusut Asut Sesüt Maǵar Kešimir Sergesüt Buqar Kerel irgen-[16a]-tür gürtele Adil ǵayaq usutan müret ketülün Meket Men-kermen Keyibe teri'üten balaqat-tur ayalaqsan Sübe'etei-ba'atur tede irgen-e berkeldükdeǵu Sübe'etey-yin geǵige Batu Büri Güyök Möngge teri'üten olon kö'üd-i morila'ulbai ede [16b] ayalaqsat bürin kö'üd-i Batu aqalatuqai ke'en ǵarlıq bolba qol-ača qaruqsad-i Güyök aqalatuqai ke'en ǵarlıq bolba ede ayalaqun-i ulus medekün kö'üt kö'üdü'en gü yeke kö'ü ayala'ultuqai ulus ba ülü medekün kö'üt tümed-ün minqad-un [17a] ǵa'ud-un harbad-un noyat olon gü'ün ken ber bö'esü kö'üd-ü'en aqa-yi ayala'ultuqai ökit güreget mün yosu'ar kö'üd-ü'en gü aqa-yi ayala'ultuqai ke'en ǵarlıq bolu'at basa Ögödei qahan ügülerün ene ba kö'üd-ün aqa-yi aqala'ulqu yosun Ča'adai aqa-ača [17b] bolǵu u ǵe Ča'adai aqa ügüleǵu irerün Sübe'etey-yin geǵige kö'üd-ü'en aqa Büri-yi aqala'ulumu

kö'üd-ün aqa ayala'asu çerik arbin qarqu çerik olon bolu'asu čirai de'ere güčüteye yabuyu činadu dayyisun gü'ün olon qarın büi tere üjü'ür-e keče'ün [18a] irgen tede kilingla'asu ö'erün mese-düriyen ükükün irgen tede meses qurčatan ke'ekdemüi ke'eju ireju'üi Ögödei qahan ügülerün tere üge-tür bidan-u ber Ča'adai aqa-yin kiči'enggü gücü'er kö'üd-ün aqa-yi qarqaya ke'en jük jük tungqa'aju [18b] Batu Büri Güyük Möngege teri'üten kö'üd-i ayala'ulqui yosun eyimü büi je

271. [19a] basa Ögödei qahan Ča'adai aqa-tur eyetüju ilērün [19b] Činggis qahan ečige-yü'en belen-tür sa'uba yambar erdem-iyer sa'uba ke'enügülekdegü-yü bi Ča'adai aqa-yi jöbšiy'e'sü qahan ečige bidan-u Kitat irgen-ü Altan qan-ni dorqut talbilu'a edö'e bi Kitat irgen-tür morilasu ke'en eyetüju [20a] ilē'esü Ča'adai aqa jöbšiyejü ya'u aljaqu a'uruq-tur sayin gü'ün tüšijü morilatqun bi endeče čeri'üt qarqaju ilē'esü ke'eju'ü ilēju'üi yekes ordos-tur Oldaqar-qorči-yi tüšijü

272. [20b] taulai jil Ögödei qahan Kitat irgen-tür morilaju Jebe-yi manglai ilēbei tedüi Kitad-un čeri'üd-i daruju hünji'ü bayyitala kidu'at Čabčiyal-i dabaaju [21a] jük jük qotot balaqat anu e'ere'ülün čeri'üt yabu'ulju Ögödei qahan Šira-dektür bawuba tende Ögödei qahan ebetčin gurteju aman kelen jabqan aljaqdarun bö'es bö'es tölgečin-e tölgele'ülü'esü Kitat irgen-ü qajar usun-u ejet qa<n>t irgen orqo-ban dawuliqdarun [21b] balaqat qotod-iyen ebdekderün türgün-e adalamui irgen orqa altan mönggün adu'usun ide'en joli'a ökgüye ke'en abitla'asu ülü talbiran dület türgün-e adalamui uruq-un gü'ün-eče bolqu-yü ke'en abitla'asu qahan nidün-yen ne'eju usun quyuju [22a] uju ya'un bolbi ke'en asaqtaju bö'es öčirün Kitat irgen-ü usun-u ejet qa<n>t irgen-ü qajar usun-iyen ebdekderün irgen orqa-ban dawuliqdarun türgün-e adalamui busu ya'un ber joli'a ögüye ke'en abitla'asu dület türgen-e [22b] jürmedemüi uruq-un gü'ün-eče bolqu-yü ke'e'esü talbiramui edö'e jarliq medemü je ke'en öči'esü jarliq bolurun dergede kö'üd-eče ken büi kē'esü Tolui kö'ün dergede büle'e ügülerün sutu Činggis qahan ečige bidan-u de'ere aqa-nar [23a] dōro de'ü-ner bö'etele qahan aqa-yi čimayi aqta metü songquju irge metü bilijü yeke oro-ban beye-tür činu čučuju olon ulus-i de'ere činu ačiju ökbe je namayi bürün qahan aqa-yin dergedeaju

umartaqsan-i duratqaju

umtaraqsan-i [23b] seri'ülju

yabu ke'ekdelü'e edö'e qahan aqa-yan čimayi alda'asu bi ken-ü umartaqsan-i duratqaqu ken-ü umtaraqsan-i seri'ülgü ünen ber qahan aqa minü jö[b] ese bolu'asu

olon Mongqol ulus önečirekün

Kitat irgen kibkangqun

qahan aqa-yu'an orun-a bi bolsu [24a]

tulu-yin niru'un bi tulbalba
kileme-yin niru'un bi kinggülbe
ile-yi bi ilaqba
qadā-yi bi qatquba
ni'ur qo'a niru'un urtu bi gü büi je

bö'es arbatqun jügerütqün ke'eju bö'es jüger'esü jügergen usu Tolui kö'ün u'ubai
qorom sa'uju [24b] ügülerün soqtaba bi soqtaqu-yi minü sergütele öneçit üçüget de'ü-
ner-iyen belbisün beri-yen Berüde oyin-a gürtle asaraqu-yi qahan aqa medetügei ali
ber üge-ber ügülele'e bi soqtabai ke'e'et qarçu otçu jöb ese boluqsan yosun teyimü

273. [25b] tedüi Altan qan-ni muqutqaju se'üse nere ökcü [26a] altan mönggün altatai
hartu a'urasun tabar alašas se'üses-i anu dawuliju alginçi tammaçin talbiju Namging
Jungdu jük jük-tür balaqasun-tur daruqaçin talbiju tübšin tükel qariju Qara-qorum-a
bawubai

274. [26b] Čormaqan-qorçi Baqtat irgen-i else'üljü'ü tere qajar sayin et sayin ke'ekdemüi
ke'en medeju Ögödei qahan jarliq bolurun Čormaqan-qorçi-yi mün tende tamma sa'uju
šira altan širamal altatan [27a] naqut naçidut dardas subut tanas güjü'ü urtus köl ündür
tobiča'ut güring elö'üt da'usi kiçidut açi'an-a qaçidut lausasut hon-tur gürge'üljü ilēn
atqun ke'ebei Sübe'etei-ba'atur-un gejiğe ayalaqsat Batu Büri Güyük Möngge teri'üten
olon [27b] kö'üt kanglin Kibča'ud-i Bajigid-i oro'ulju Ejil Jayaq Meget balaqasu ebdeju
Orusud-i kiduju ülüttele talabai Asut Sesüt Bolar Man-kerman Kiwa teri'üten balaqad-
un irgen-i dawuliju else'üljü daruqaçin tammaçin-i talbiju qariba [28a] urida Jürçet
Solongqas-tur ayalaqsan Jalayirtai-qorçi-yin gejiğe Yisüder-qorçi-yi ayala'ulbai tamma
sa'utuqai ke'en jarliq bolba

275. [28b] Batu Kibçaqçin ayan de'ereçe Ögödei qahan-a elçin-eçe öçijü ilērün möngke
tenggeri-yin güçün-tür qahan abaqa-yin [29a] su-tur Meget-balaqasun ebdeju Orusut
irgen-i dawuliju harban niken qarın irgen-i jük-tür oro'ulju altan jilu'a içun tataju
salulçaqui qurim qurimlaya ke'eldüju yeke čaçir bosqaju qurimlaqui-tur bi ede bükün
kö'üd-ün aqaqan boluqsan [29b] bolju niken qoyar ayaqa ötok urida u'uba ke'en nadur
Büri Güyük qoyar mawuilaju qurim ülü qurimlan morilaqdaba morilaju Büri ügülerün
Batu saça bö'et bolju urida ker u'uqun büle'e

saqaltan emeget
saça'un bolju

ösöge-yi-yer [30a] türiǰü
ölmi-yi-yer gečkileküi

ke'eǰü'ü Güyük ügülerün tede qortan emeged-i ebče'üt anu ǰorqaldaya či bida tede'er-i
ke'eǰü'üi Elǰigidey-yin kö'ün Harqasun ügülerün modun se'ül ǰübčiye teden-i ke'eǰü'üi
ba bürün busu heligetü bulqa irgen-bür [30b] morila'uldaǰu ǰöb-i tab-i bolqu bolba
ke'eǰü büqüi-tür Büri Güyük qoyar-a eyin ke'ekde'et eye ügei tarqaqdaba edö'e qahan
abaqa-yin ǰarlıq medetügei ke'en öčiǰü ilēǰü'üi

276. [31b] Batu-yin ene üge-tür qahan maši kilinglaǰu Güyüg-i ülü a'ulǰa'ulun ügülerün
ene dörmegei ken-ü üges-tür dölüsgüǰü aqa gü'ün-i aman dü'üren ügüleyü qačqa
öndegen hü'ütügei mün aqa gü'ün-ü ebče'ün-tür dayyisurqan aǰu'u

alginči talbiǰu [32a]
harban quru'ud-un kimul inü ha'utala
a'ulas metü balaqat-tur
abari'uluyu
tamma talbiǰu
tabun quru'ud-un kimul inu
tamutala
dabtamal qatangqu balaqat-tur abari'uluya

či beter mawui dörmegei Harqasun ken-i enggešgeǰü bidanu uruq-tur aman dü'üren
[32b] yeke üge ügülen büle'e Güyük Harqasun qoyar-i qamtu ileyen Harqasun-i
mököri'üldegü büle'e alačılaba ke'ekün ta Büri-yi bürün ke'e'esü Batu-da ügüle
Ča'adai aqa-da ügüleǰü iletügei Ča'adai aqa medetügei ke'ebe

277. [33a] kö'üd-eče Möngei noyad-ača Alčidai Qongqortai ǰanggi [33b] teri'üten noyat
duratqan öcirün Činggis qahan ečiǰe-yin činu ǰarlıq ke'er-ün üyyile ke'er-e gü noyalaqu
büle'e ger-ün üyyile ger-tür gü noyalaqu büle'e qahan-ni soyurqa'asu qahan Güyük-tür
kilinglaǰu amu ke'er-ün üyyile büyyü Batu-da tüšiǰü ile'esü [34a] bolqu-yu ke'en öči'esü
ene üge-yi qahan ǰöbšiyen ǰaliraǰu Güyüg-i a'ulǰa'ulǰu söyü'er üge dongqodurun ayalaǰu
odurun ǰa'ura

böksetü gü'ün-ü
bökse inü ese hüledebe

ke'ekdemü či

čerig-ün haran-u
čirai ququlǰu otba

ke'ekdemü či Orusut irgen-i [34b] tere činu a'ur kiling-dur ayužu oraqdaqsan-a bolqan aqu-yū či Orusut irgen-i qačča'ar oro'uluqsan metü setkižü omoq dura barižu aqa gü'ün-tür dayyisurqan ayisu či Činggis qahan ečige-yin bidanu jarliq-tur büi olon ayu'ul-i gün ükü'ül-i [35a] ke'egü ese'ü büle'e qačča'ar tuniqsan metü Sübe'etei Büjek qoyar-un dalda-da yabužu olo'ar büri-yer qamsažu Orusu[t] Kibča'ud-i oro'ulžu niken qoyar Orusut Kibča'ud-i olžu edege-yin ši'ira olu'ai jö'e'ei üdü'üye eremšijü nikente ger-teče qarču [35b] ya'u ber qačča'ar tuniqsan metü üge dawu ülisčü irežü či Mönggei Alčidai Qongqortai Janggi-tan

dekdeksen жүрүgen-i
derge nökör bolžu töde'ežü
debülküi toqo'an-i
delegei šinaqa bolžu amurli'uldažu

je teli ke'erün üyyile Batu-yi ke'ele'ei Güyük Harqasun [36a] qoyar-i Batu medetügei ke'ežü ilēbe Büri-yi Ča'adai aqa medetügei ke'ebe

278. [36b] basa Ögödei qahan jarliq bolurun Činggis qahan ečige-tür minü yabuqsat kebbe'ül qorčın turqa'ut [37a] bürin keşikten-ü yabudal tungqun du'ulqaqui jarliq tungqa'arun qahan ečige-yin jarlig-iyar urida ker yabuqun büle'ei edö'e mün yosu'ar yabutuqai ke'en jarliq bolurun qorčın turqa'ut urida yosu'ar üdür mürdüriyen yabužu narataya kebbe'ül-e [37b] jayilažu qadana qonotuqai ke'en jarliq bolba söni bidan-tur kebbe'ül qonotuqai e'üten-tür ger-ün qorčın kebbe'ül bayyituqai ordo-yin qoyina'un urida'un kebbe'ül muqurituqai naran šinggeksen-ü qoyina söni yabuqun haran kebbe'ül barižu qonotuqai olon [38a] tarqaqsan-u qoyina qonoqsat kebbe'ül-eče busut dotoqši jöričen oroqun haran-i bariqsat kebbe'ül ekit anu dalbaru čabčijü o'ortuqai söni ya'aral keletü gü'ün ire'esü kebbe'ül-tür keleležü ger-ün ümereče kebbe'ül-lü'e qamtu bayyijü keledütügei ordo [38b] ger-tür oroqu qarqu-yi Qongqortai Siraqan-tan jasa'ul kebbe'ül-lü'e qamtu jasatuqai Eljigidei itegeltü bö'etele jilda kebbe'ül-ün dege'ün yabuqu bolun kebbe'ül-e bariqdala'a ke'en jarliq busu ülü bolqaqu kebbe'ül itegeltü büi je ke'en jarliq bolžu [39a] kebbe'ül-ün to'a bü asaqtuqai kebbe'ül-ün sa'urin dege'ün bü yabutuqai kebbe'ül-ün jaqa'un bü yabutuqai kebbe'ül-ün dege'ün yabuyun jaqa'un yabuqun haran-i kebbe'ül barituqai kebbe'ül-ün to'a asaqu gü'ün-ü tere üdür-ün unuqsan aqta eme'el-tü qada'artu-yi emüsüksen [39b] qubčasun selte kebbe'ül abtuqai kebbe'ül-ün sa'urin-u de'ere ken ber bü sa'utuqai kebbe'ül tuq ke'ürge döro jida ayaqa saba asaratuqai umdān ide'en-i ötken miqa kebbe'ül daruqalatuqai ke'en jarliq bolta ordo ger tergen kebbe'ül asaratuqai [40a] bidanu beye čerik ese qaru'asu bidan-ača anggida ö'ere ke'bte'ül čerik bü qartuqai bidani šibawulaqui abalaqui-tur jarimud-iyān ordo ger tergen-tür čaqlažu talbijū bidan-lu'a jarim kebbe'ül yabutuqai kebbe'ül-eče nuntuqčın yabužu ordo

bawūltuqai e'üten ča'ada [40b] kešte'ül e'üdečin bayyituqai bürin kešte'ül Qada'an minqa medetügei ke'en jarliq bolba basa kešte'ül-ün keşik keşik-ün noya[t] tüşirün Qada'an Bulaqadar qoyar niken keşik bolju eyetüldüjü niken keşik oroju ordo-yin bara'un jewün ete'et qaças sa'uju [41a] jasatuqai Amal Čanar qoyar eyetüldüjü niken keşik bolju keşik oroju ordo-yin bara'un jewün ete'et qaças jasatuqai Qadai Qori-qača qoyar eyetüldüjü niken keşik oroju ordo-yin bara'un jewün ete'et qaças sa'uju jasatuqai Yalbaq [41b] Qara'udar qoyar eyetüldüjü niken keşik bolju keşik oroju ordo-yin jewün ete'et qaças sa'uju jasatuqai basa Qada'an Bulqadar-un keşik Amal Čanar-un keşik ede jirin keši'üt ordo-yin jewün ete'et nuntuqlaju keşik orotuqai Qadai Qori-qačar [42a] qoyar-un keşik Yalbaq Qara'udar qoyar-un keşik ede jirin keši'üt ordo-yin bara'un ete'et nuntuqlaju keşik orotuqai ke'ebei ede dörben keşik kešte'ül Qada'an medetügei basa kešte'ül minü beye ča'ada ordo horčın bayyiju e'üten [42b] daruju kebtetügei kešte'ül-eče ordo-tur oroju qoyar haran tüsürge barituqai ke'en jarliq bolba basa qorčın-i Yisün-tö'e Bükidei Horqudaq Lablaqa dörben keşik keşik bolun qor aqsquya turqa'ud-un dörben keşik keşik-tür [43a] ačid-un qorčın-ıyan jasaju oroldutuqai ke'en jarliq bolba basa turqa'ud-un keši'üd-ün ötögüs-i urida meden aqsad-un uruq-ača tüşirün urida meden aqsan Alčidai Qongqortai qoyar eyetüldüjü niken keşik turqa'ud-i jasaju orotuqai Temüder Jëgü qoyar [43b] eyetüldüju niken keşik turqa'ud-i jasaju orotuqai Mangqutai gejigele'ül-i Mede'et niken keşik turqa'ud-i jasaju orotuqai basa qahan jarliq bolurun bürin noyat Eljigidey-yi aqalaju Eljigidey-yin üge'er yabutqun ke'e'et basa jarliq bolurun keşiktü [44a] gü'ün keşik oroqui-tur ho'ara'asu uridu jarliq-un yosu'ar qurban beri'es süyütügei mün keşiktü gü'ün basa nökö'ete keşik ho'ara'asu dolo'an beri'es söyütügei basa mün gü'ün ebetčın šilta'a ügei kešig-ün ötögü-tür eye ügei quta'arta keşik ho'ara'asu [44b] bidan-tur yabuquy-yan berkešiyen aju'u qujin dolo'an beri'es söyü'et qola qačar-a nidün-ü ečine ilëye basa keši'üd-ün ötögüs keşikleksen keşikten-i ülü bügütken keşik ho'ara'asu keši'üd-ün ötögüs-i ere'ülüye basa keši'üd-ün ötögüs quta'ar quta'ar [45a] keşik oroqui-tur ye'ütkeldüqüi-tür ene jarliq keşikten-e sonosqatuqai jarliq sonosu'at bürin keşikten keşik ho'ara'asu jarliq-un yosu'ar ere'ülüye ene jarliq keşikten-e ese sonosqa'asu keši'üd-ün ötögüs aldaltan boltuqai basa [45b] keši'üd-ün ötögüs sača'un oroqsat minü keşiktü-yi bidan-ača eye ügei aqalaqdabai ele ke'en bü onjituqai jasaq könte'esü bidan-a ja'atuqai ükü'üldegü yosutu bö'esü bida mököri'ülüt je kese'ekdegü yosutu bö'esü bida söyüt je aqalaqdabai ke'en [46a] bidan-a ülü ja'an ö'esüt qar köl gürge'esü nudurqa-yin qari'u nudurqa beriye-yin qari'u beriye qari'ultuqai ke'ebei basa qadanadus minqad-un noyad-ača minü keşikten de'ere büi je qadanadus ja'ud-un harbad-un noyad-ača minü keşikten-ü kötöčın [46b] de'ere büi je qadanadus minqalı'ut minü keşikten-tür kereldü'esü minqalı'uday-yi ere'ülüye ke'en jarliq bolba

279. basa Ögödei qahan ügüleriün Činggis qahan ečige-yü'en [47a] ĵoban bayyi'uluqsan ulus-i bü ĵobo'aya

köl anu köser-e

qar anu qaĵar-a talbi'ulĵu

ĵirqa'uluya qahan ečige-yü'en belen-tür sa'uĵu irge ülü ĵoba'an šülen-e ede ulus-ača sürüg-ün niken šilegü qonin hon hon-tur öktügei ĵa'un qonid-ača niken qonin qarqaĵu [47b] mün ĵa'ura üge'ün duta'un-a öktügei basa aqa de'ü olon ere aqta keşikten čü'ulu'asu umdān tere tutum irgen-eče ker qubčiqdaqui ĵük ĵüg-ün minqat minqad-ača ge'üt qarqaĵu sa'a'at sa'ari<n> čintan-i adu'ula'at nuntu[q]čitan-i orošin tölet qarqaĵu [48a] unuqučün boltuqai basa aqa de'ü čü'ulu'asu öklige soyurqal ögüye a'urasun sükes qot numut quyaq ĵebe sangyut tüsürčü balaqat saki'uluya ĵük ĵüg-eče balaqačün amučin ilqaĵu saki'ultuqai basa ulus irgen-e nuntuq usu qubiyajū ögüye nuntuq [48b] nuntu[q]la'ulquy-a minqat minqad-ača nuntu'učün ilqaĵu qarqa'asu bolqu-yu basa Čöl qaĵar-a görö'esün-eče busu ülü amui irgen-e a'uy-a saqut Čanai Uiyurtai qoyar nuntu'učün-i teri'üleĵü Čöl-ün qudu'ut eri'ülĵü qašituqai basa bida elčün ha'ulurun ulus bitü'ülün [49a] ha'ulqamui ha'ulqun elčün-ü ba yabudal uda'an büi ulus irgen-e ba ĵobolang büi edö'e bida oqo'ata oroši'ulun ĵük ĵüg-ün minqat minqad-ača ĵamučün ula'ačün qarqaĵu sa'urit sa'urit ĵam talbiĵu elčün-e qadaqa ügei ulus-iyar ülü bitü'ülün ĵam-iyar ha'ulqa'asu [49b] bolquyū ede üyyiles-i Čanai Bolqadar qoyar uqaĵu bidana duratqa'asu ĵöb aqu-yū ke'en setkiĵü Ča'adai aqa medetügei ede ügülekedkün üyyiles ĵokiqui bö'esü ĵöbšiyē'esü Ča'adai aqa-ča boltuqai ke'eĵü ilē'esü Ča'adai aqa asačü ilēksen [50a] ede ele üyyiles-i bögüde-yi ĵöbšiyēĵü teyin bö'et kitügei ke'eĵü ilēĵü'üi basa Ča'adai aqa ügüleĵü irērün bi endeče ĵamut esergü barildu'ulsuqai basa endeče Batu-tur elčün ilēsügei Batu ber esergü ĵamud-iyar barildu'ul-[50b]-tuqai kē'et basa ügüleĵü irērün bögüden-eče ĵamut talbi'ulqu üyyile ĵöb-eče ĵöb duratqaĵu'ui ke'eĵü ilēĵü'üi

280. [51b] tendeče Ögödei qahan ügüleriün Ča'adai aqa Batu teri'üten [52a] bara'un qar-un kö'üt aqa-nar de'ü-ner bürin Otčigin-noyan Yegü teri'üten ĵewün qar-un aqa-nar de'ü-ner bürin kö'üt qol-un ökit gürget tümed-ün minqad-un ĵa'ud-un harbad-un noyat büri-yer ĵöbšiyēĵü'üi ĵöbšiyerün dalay-yin qahan-a šülen-e hon-tur sürüg-ün niken šilegü [52b] irge qarqa'asu ya'un büi ĵa'un qonid-ača niken ĵusaq qarqaĵu üge'ün duta'un-a öqküi sayin büi ĵam talbi'ulĵu ĵamučün ula'ačün qarqa'asu olon ulus-a amuqulang elčün-e ber yabuquy-a ilübte büi ke'e'esü büri-yer ele ĵöbšiyēĵü'üi ke'en qahan-nu ĵarliq [53a] Ča'adai aqa-tur eyetüĵü Ča'adai aqa-da ĵöbšiyekdeĵü bürin ulus-ača ĵük ĵüg-ün minqat minqad-ača qahan-nu ĵarlig-iyar hon hon-tur šülen-e sürüg-eče niken šilegü irge ĵa'un qonid-ača niken ĵusaq qonin qarqa'ulbai ge'üt qarqa'ulĵu unuqučün sa'ulbai unuqučün [53b] balaqačün amučin qarqa'ulbai ĵamučün ula'ačün-i

qarqa'ulju sa'urin sa'urid-un qařar aqla'ulju řam talbi'ulurun Arařan Toquar qoyar-i řasa'ulju řam niken sa'urin-tur qorin ula'ain bolqaba sa'urin tutum-tur qori'at ula'ain bolqabai ula'an-u aqtas [54a] ři'üsün-ü qonit sa'arin ge'üt telegen-tür kölgü hüker terget endee bidan-aa kemleksen kem-ee

oqor bugi duta'ulu'asu
orqol-iyar qaças aldaltan boltuqai
qalbuqa kekesün duta'ulu'asu
qabar qaças aldaltan boltuqai

ke'en řarliq bolba

281. [54b] Ögödei qahan ügülerün eige-yü'en yeke oron-tur sa'uju [55a] qahan eige-yin qoyina üyyiledüksen minü řaqud-un irgen-tür ayalařu řaqut irgen muqutqaba bi nökö'e üyyile minü elçin bidan-u řa'ura öterlen ha'ulqui basa kerek řarag-ıyan řö'e'ülgüy-e řamut talbi'ulba basa nökö'e üyyile usu ügei qařar-a [55b] qudu'ut eri'ülju qarqa'ulju ulus irgen usun ebesün-e gürge'ülbe basa жүк жүк balaqad-un irgen-tür alginin tammain talbiju ulus irgen-ü

köl köser-e
qar qařar-a talbi'ulju

a'ulba bi qahan eige-yü'en qoyina dörben üyyi[le]s nemebe ře [56a] basa qahan eige-de'en yeke oro ba sa'uldařu olon ulus-ıyan de'ere minü aiju ottařu bö'et bor darasun-a ilaqdaqu minü buru'u bolba niken buru'u minü ene bolba ře nökö'e buru'u yosu ügei eme gü'ün-ü üge-tür orořu Otigin abaqa-yin [56b] ulus-un ökit abira'ulqu alji'as bolba ře ulus-un eřen qahan bö'etele yosu ügei alji'as üyyile-tür dölesgegü minü niken buru'u ene bolba ře basa Doqolqu-yi kesesülegü niken buru'u ker buru'u ke'esü qan eige-yin minü tus-u'an emüne ölümlegü Doqolqu-yi [57a] kegesülegü buru'u alji'as edö'e minü emüne ken teyin ölümleřü ökgü qahan eige-yin minü bürin-ü emüne dörö kiiyegü gü'ün-i ülü uqan öyisüledüksen-ıyer ö'eriyan buru'uřiyaba bi basa tenggeri qařar-aa řaya'atu töröksen görö'esün-i aqa de'ü жүк odu'uji [57b] ke'en qaramlařu quru'a yo'urqa nödü'ülju řetgüřü aqu bolun aqa de'ü-dee imalıqai üge sonosba bi buru'u gü bolba qahan eige-yü'en qoyina dörben üyyiles nemebe ře bi dörben üyyiles buru'u bolju'ui ře ke'ebe

282. [58a] yeke qurilta quriřu quluqana řil quran sarada [58b] Kelüren-ü Köde'e-aral-un Dolo'an-boldaq-a řilginek qoyar řa'ura ordos bawuřu büküi-tür biiřü dawusba

